

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXVI. évfolyam

Subotica, VASÁRNAP, 1925 január 4

3. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben
Telefon szám: Kiadóhivatal 8-58. .: Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1. (Leibach-palota)
Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia-Foncière-palota)

Amagyarérdekparancsa

A jelek azt mutatják, hogy az a küzdelem indult meg az országban, amelyet Pasic még a bjelini beszédében jelentett be. A magyarság, szerencsére, csak mint néző vesz részt ebben a küzdelemben. A magyarság nincs a küzdők egyikének pártján sem, a magyarság a jognak, az alkotmányosság, a törvényes rendnek, a társadalmi békének pártján áll, s legfőbb kívánsága az, hogy ez a küzdelem úgy végződjék, hogy az állam legfőbb érdeke: a jogrend és társadalmi béke kerüljön ki belőle győzelmesen.

Ugy gondoljuk azonban s a minap már kifejezést is adtunk ennek a gondolatunknak, hogy a magyarság egyetlen politikai szervezetére a most megindult küzdelem akkor is kötelességeket ró, ha a párt eredeti programjához s későbbi elhatározásaihoz képest távol kívánja is tartani magát a küzdelem hadszínterétől. A magyar párt vezetősége eddig — ezt mindenkinek el kell ismerni — a leghatározottabb állásfoglalással igyekezett a magyarság tömegeit visszatartani attól a politikai akciótól, amellyel szemben most a kormányhatalom a legerélyesebb rendszabályok alkalmazását tartja szükségesnek. E téren a magyar párt politikai szervezete valóban komoly eredményeket is ért el s sikerült neki a magyarság tömegeiben legyőzni a szélsőségek csábításait. Ugy hisszük azonban, hogy bármennyire lefoglalják is az időt és az energiát a választási előkészületek, a magyarság politikai vezetése nem merülhet ki a február 8-iki választásokra való előkészületekkel s nem mellőzheti azoknak a feladatoknak vállalását, amelyeket a politikai élet eseményei a választási kampány alatt rónak rá.

Jól tudja mindenki, aki a politikai élet jelenségeit figyeli, hogy a rendszabályok alkalmazói a legkritikább esetben tudnak annál a határnál megállni, melyet az államérdek még megkövetel s melynél több már az államérdeket veszélyezteteli. Nem tudjuk, hogy a rendszabályok alkalmazásában az államhatalom képviselői megmaradnak-e annál a határnál, mely a magyarságnak a nézők passzív szerepét még meghagyja. Aki szelet vet, vihart arat. A veszélyt az események idézték fel a magyarság feje fölé, az onfenttartás ösztöne védekezést parancsol. Senki ne bizakodjék el abban, hogy a magyarságot meg fogják védeni tiszta cselekedetei és nagy ártatlansága. A politikában nem az igazság érvényesül, hanem az erő. Nem elég hatásos módja a védekezésnek az, ha a magyarság hivatkozik eredeti

programjára és hivatkozik konzervens álláspontjaira. *Hatalmas manifesztációra, ünnepélyes deklarációra lenne szüksége a magyarságnak s a magyarság politikai szabadsága megőrzésének. Az ország nyilvánossága, a hatalom birtokosai előtt újra és újra kellene bizonyítani, hogy a magyarság távol áll attól az agitációtól, aminek minden rendelkezésére álló eszközzel való letörésére a kormány magát elhatározta.* Nem szabad bízni abban, hogy a hatalom kezelői pontosan ismerik a magyarság politikai céljait s pontosan ismerik a magyarság lelki tartalmát.

Az önvédelem cselekvést sürget s ennek a cselekvésnek elhatározása annál könnyebb és annál egyszerűbb, mert miatta egyetlen milliméterrel sem kell irányt változtatni s egyetlen jottát sem kell engedni a vállalt programból s a kitűzött célból.

A magyarság most világosan láthatja azt is, milyen veszedelmeket idézhetett volna fel az a politika, mely a legutóbbi időig valamennyi ellenzéki pártnak, tehát a Radics-pártnak koalíciójába akarta a magyarságot vinni. A magyarság világosan láthatja most az eseményeket s ítélkez-

hetik azoknak hivatottsága, vezéri képessége és politikai bölcsesége felett, akiknek politikája csak arra lett volna jó, hogy a kormánynak kihívó alkalmat adott volna az obznának a magyarság ellen való alkalmazására. A magyarság, bár meglepetés nem érte, újra meggyőződhetett arról, hogy akit alkalmatlannak tartott a vezetésre, az valóban alkalmatlan is rá.

Ez a tanulság azonban eredménynek kevés lenne. A magyarság érdeke cselekvést parancsol s a magyar érdek nem parancsolhat hiába.

Kompromittáló iratokat találtak a Radics-párti politikusok lakásán

Macsek a rendőrségen megtagadta a vallomást — Radicsot zagrebi lakásán keresték
A házkutatás alkalmával megtalálták a köztársasági parasztpárt és a moszkvai internacionálé levelezését

Horvátországban nyugodtan fogadták az obznana kihirdetését

Beogradból jelentik: A szombati nap politikai tekintetben teljesen eseménytelen volt. A miniszterek nagy része távol van a fővárosból és így a minisztertanács sem ülésezett. Az érdeklődés természetesen a Radics-párt elleni intézkedések végrehajtásáról szóló hírek felé irányul, amelyek szintén igen gyéren érkeznek Zagrebből Beogradba.

A belügyminisztérium kommunikéje

A belügyminisztérium hivatalos kommunikéját adott ki a Radics-párti vezetők letartóztatásáról és a megéjtett házkutatások eredményéről. A kommuniké szerint dr. Macsek Vladko, a horvát köztársasági parasztpárt alelnöke a rendőrségen kihallgatása alkalmával megtagadott minden feleletet és képviselői immunitására hivatkozva bírói végzését követelt. *Zagrebben és Horvátországban általában teljes a nyugalom, a lakosság egykedvűen fogadta a letartóztatásokat és teljes desinteressmentet tanúsít az események iránt.* Dugo-Selóban két csendőr hajtotta végre Predavec József Radics-párti alelnök letartóztatását. *Radics István lakásán megtalálták Alexandrov-Todor eredeti, bolgár nyelven írt leveleit, továbbá Radics és a parasztpárt internacionálé levelezését, amelyből kiténik, hogy a horvát köztársasági parasztpárt a III. internacionáléban vettek fel.* Megtalálták a horvát köztársasági parasztpárt és a III. internacionálé között létrejött egyezmény szövegét is, amelyben Radicsék kötelezik magu-

kat a forradalmi munkás-paraszttal megteremtésére.

Nem találták meg Radicsot

A hivatalos kommuniké nem említi, hogy Radics Istvánnal szemben milyen intézkedéseket sikerült végrehajtani. A horvát köztársasági parasztpárt vezérének hollétéről egyébként a legfantasztikusabb hírek vannak forgalomban. Beogradban pénteken és szombaton több ízben elterjedt Radics letartóztatásának híre. A Bácsmegyei Napló beogradi munkatársa Maximovics Bózsó belügyminiszterhez fordult felvilágosításért, aki kijelentette, hogy Radicsot még nem tartóztatták le és a hatóságok nem is tudják, hogy ez idő szerint Radics hol tartózkodik.

A zagrebi rendőrség bizonyossá vette, hogy Radics a zagrebi Prpics-palotában lévő lakásán tartózkodik és ezért szombatra virradó reggel az őri palotát a padlástól a pincéig átkutatta. A rendőri közegek nemcsak Radics lakásán és a párhelyiségekben, hanem a palotában levő többi magánlakásokban és üzlethelyiségekben is kutattak Radics után, de eredménytelenül.

Zagrebi jelentés szerint a rendőrség megkezdte a letartóztatottak kihallgatását s vasárnap valamennyiüket átadta a bíróságnak.

Radicsot a falban keresték

A „Vreme” zagrebi jelentése szerint a rendőri házkutatás Radics István lakásán reggel hat órától a késő éjszakai órákig tartott. A lakásban rengeteg orosz

és angolnyelvű levelezést, kommunista könyveket és pártiratokat foglaltak le. A nagymennyiségű anyagot hatalmas ládákban szállították a rendőrségre, ahol külön e célra alkalmazott tisztviselők fogtak hozzá az iratok tanulmányozásához és lefordításához. A kutatás a Prpics-palotában főleg Radics István fellelésére irányult. A rendőrség úgy tudta, hogy a palotában, amely valamikor Lipót Szalvátor főherceg tulajdona volt, egy falbaépített titkos rejtékhely van és azt hitte, hogy Radics a titkos fülkében tartózkodik. Ezért a lakás valamennyi falát végigkopogtatták, hogy a feltételezett üreget a kongás nyomán megtalálják, ez azonban eredménytelen maradt.

Macsek letartóztatása — az immunitás megsértése

Sokat foglalkoznak politikai körökben azzal a kérdéssel, hogy a horvát köztársasági parasztpárt alelnökét, Macsek Vladkot joga volt-e a zagrebi rendőrségnek letartóztatni. Macsek Vladko tudniillik a parlament alelnöke és egyúttal alelnöke annak az állami bizottságnak, amely a választások fölött a legfontosabb ellenőrzést gyakorolja s amelynek rendkívül fontos funkciói vannak. Az ellenzék tagjai azt az álláspontot vallják, hogy még az esetben is, ha jogosult a kormánynak az a befogása, hogy a parlament felszólításával megszűnt az immunitás, a parlament elnökségének tagjait megilleti az immunitás, hiszen az új parlament összeüléseiig

tovább működnek és rendes napi díjakat is kapják. Az ellenzék különben ez alpon a parlament tekintélyének védelme címén akciót szándékozik indítani Macsek szabadlábrahelyezése érdekében.

A földműves-párt tiltakozik az obznana ellen

A politikai pártok közül a földműves-párt főbizottsága délelőtti és délutáni folyamán is tartott ülést, amelyen a kormány által kiadott obznanaival és a politikai helyzettel foglalkoztak. A főbizottság elhatározta, hogy komünikét ad ki, amelyben tiltakozik az obznana ellen, amely — a földműves-párt szerint — megsértette az alkotmányt a határozatok, amelyek a magánakás, a személyes szabadság és vagyon sérthetlenségére vonatkoznak. A kommünikében tiltakozik a párt az ellen is, hogy a nép egy részét minden bírói ítélet és a büntetés megállapítása nélkül törvényen kívül helyezték, éppen akkor, amikor az ország választások előtt áll.

A jelöltlisták

Napról-napra érkeznek bejelentések különböző kerületekből a választási jelöltlisták benyújtásáról, de eddig még nem jött hír arról, hogy a bíróságok visszautasították volna valahol is egyetlen jelöltlistát is. A nagyszerb párttal történt csak, hogy egyik listáját Boszniában a bíróság visszautasította azon a címen, hogy az aláírók közül többen nincsenek bent a választói névjegyzékben. A Radics-párti listák sorsa teljesen bizonytalan. Többféle kombináció van arra nézve, hogy mit csinál a horvát parasztpárt az esetben, ha a bíróságok a már benyújtott listát nem fogadják szavazás alá bocsátani. Az általános vélemény az, hogy a Radics-párt valószínűleg a horvát Zajednicára szavaztatja le tömegeit. Arra nézve, hogy most a párt feloszlata után mit tervez, vagy mi lesz a taktikája a Radics-pártnak, nincs semmi hír, de politikai körökben biztosra veszik, hogy miután az obznana már napokkal ezelőtt várható volt, a horvát parasztpárt vezetői eleve gondoskodtak arról, hogy a párt működésének megbénítása esetén milyen taktikát kövessenek.

A király nem utazik Rómába

A külügyminisztérium sajtóosztálya szombaton délután a következő hivatalos kommünikét tette közzé: — Felhatalmaztak bennünket annak közlésére, hogy nem felel meg a valóságnak néhány begradi lapnak az a híre, hogy Sándor király Párisból való visszatérése alkalmából Rómába is el fog látogatni.

A német párt és a szavazóhelyek kijelölése

A német párt elnöke, dr. Kraft szombaton délelőtti felkereste Jovanovics Ljubát, az állami bizottság elnökét, aki előtt újból tiltakozott az ellen, hogy a bizottság néhány választási német nagyközség részére egyetlen szavazóhelyet sem jelölt ki. Jovanovics Ljuba kifejtette dr. Kraftnak, hogy az állami bizottság annyira, túl volt terhelve munkával, hogy történhetek hibák, de megígérte, hogy a hibákat orvosolni fogják.

Jovanovics Ljuba ez alkalommal úgy nyilatkozott, hogy a szavazóhelyek kijelölésének munkáját nem az állami bizottságok, hanem alája rendelt hatóságokkal kellene elvégezni. A német párt elnöke a nyilatkozatra megjegyezte, hogy ez valóban üdvös volna, de hozzátette, hogy a bíróságokat lehetne csak ez-

zel a munkával megbízni, amelyek ismervén a választás adatait és a helyi viszonyokat, a legmegfelelőbbben tudnák a szavazóhelyeket kijelölni az egyes kerületekben.

Választási készüldések Noviszadon

Dr. Belajdzsics Vladimir, a novisadi törvényszék elnöke, közölte a földművelők pártjának novisadi vezetőségével, hogy a néhány nap előtt elsőnek benyújtott jelölőívet formai szempontból megvizsgálta, az aláírók közül harminchat aláíró nevét, mint akik nem választók, továbbá tizenhat bejelentett bizalmi férfit, miután nevük az aláírók közt nem szerepel, visszautasított, ennek ellenére — minthogy még mindig szaktizénhet választó szabályszerű aláírását tartalmazza — az ajánlást elfogadta.

Pénteken nyújtotta be a novisadi kerület radikálpártja a listáját.

Listavezetőül dr. Miletics Szlavko egészségügyi miniszter szerepel.

Novisad város és járás jelöltje: Popovicki Pavle tanár, helyettese: Labad Andrija petrováci nyomdaiparvezető, a szlovákpárt jelöltje.

A zsabylai és titeli egyesített járások jelöltje: Katic Milos szombori esperes, helyettese: Stojits Lázár nádalfai földműves.

A staribeceji járás jelöltje: dr. Sijacsits Janko esperes Srbobranból, helyettese: Doroszlóvácski Gyuro kereskedő Staribeceji.

Szobotica: a tüdővész városa

Miért olyan nagy a tüdővész pusztítása és a gyermekhalandóság Szuboticán? — Orvosi nyilatkozatok a szomorú közegészségügyi viszonyok okairól

A szuboticei anyakönyvi hivatal újkor nyilvánosságra hozott népesedési statisztikája — mint a *Bácsmegyei Napló* már megírta — borzalmasan világít rá azokra a megdöbbentő viszonyokra, amelyek Szuboticán uralkodnak. E statisztika adatai szerint Szuboticán az elmúlt évben az újszülöttek negyven százaléka meghalt, már a születést követő napokban, a nem csecsemő halottak harminc százaléka pedig husz-harminc éves korában tüdővészben halt el. Annál ijesztőbb a baj és annál könnyebben lehetne segíteni, mert a gazdag Bácska bőségesen élő és táplálkozó városában Szuboticán nem a nyomor a főoka az óriási csecsemőhalandóságnak és a tuberkulózis szörnyű aratásának, hanem a nemtörődömség, vétkes könnyelműség és a tudatlanság.

A baj okaira és a segítség módjára nézve a *Bácsmegyei Napló* kérdést intézett dr. Pavkovics Milutin városi tisztui főorvoshoz és dr. Török Béla főorvoshoz, akiknek nyilatkozatait az alábbiakban ismertetjük.

Tudatlanság és makacság a halál szolgálatában

Pavkovics Milutin dr. városi tisztui főorvos munkatársunk kérdésére a következőket mondotta:

— Az anyakönyvi hivatal statisztikája bizonyos mértékben tulzotti számokat tartalmaz, azonban tény az, hogy úgy a gyermekhalandóság, mint a tüdővész pusztítása igen nagy. A csecsemőhalandóság valóban közel jár a negyven százalékhoz, aminek a legfőbb okát abban látom, hogy az anyák nem értenek a gyermekgondozáshoz. A legtöbb esetben a rossz táplálás okozza a csecsemők halálát, amelynek oka majdnem minden esetben: bébihurut. Szuboticán ugyanis teljesen érthetetlen módon az a szokás, hogy a csecsemőknek — bár az anyák másfél, sőt néha két hónapig is szoptatja őket — már a második hónapban a legkülönbözőbb és legártalmasabb dolgokat adják emi. Az állami

A staripalankai járásban jelölt: Bugarszki Lázár volt főispán, helyettese Miskov Vojin staripalankai földműves.

A főbizottságba bizalmi férfiakul bejelentették dr. Letic Péter novisadi tanárt és dr. Damjanovics Stevan novisadi törvényszéki bírót, helyetteseikül Popovics Racko novisadi kereskedőt és dr. Rajkovics Misa novisadi orvost.

Az első német lista a Vajdaságban

A novisadi kerületi német párt szombaton nyújtotta át dr. Belajdzsics Vladimir törvényszéki elnöknek a jelölőlistát. A listán a következő jelöltek vannak:

Listavezető: dr. Moser János ügyvéd Zemun.

Palánkai járás: Teubel József gimnáziumi tanár Mitrovica, helyettese: Matzler Károly földműves Bulkeszi.

Titeli—zsabylai járás: Heosz Frigyes magántisztviselő Noviszad, helyettese: Bolk József kereskedő Uisóvé.

Noviszadi járás: Jelsel Henrik nyugalmazott főszolgabíró Szombor, helyettese: dr. Steinmetz János bíró Dolna-Tuzla.

Noviszad város: dr. Bartmann Simon ügyvéd Pancsevó, helyettese: dr. Steinmetz.

Staribeceji járás: Blatt Dániel éverbácsi földműves, helyettese: Wagner István kereskedő Noviszad.

ambulancia gyermekvédelmi osztálya ugyan működik és a főorvos vezetésével két felügyelő felkeresi a szülő nőket, akiket tanácsal és utbaigazítással látják el, magán az ambulancián pedig időnkint mérethetik és megvizsgálhatják a csecsemőket, ezt az intézményt csak nagyon kevesen veszik igénybe.

— A tudatlanság és makacság a főoka a tüdővész nagy pusztításának is, bár e tekintetben tulzott a statisztika. A szuboticei lakásviszonyok nagyon kedveznek a tuberkulózis terjedésének, mert ismeretes, hogy alig van város, amelynek anynyi nedves lakása lenne, mint Szuboticának. Majdnem mindegyik lakóház nedves és ehhez hozzájárul a tömeges lakás, amely még a módosabb bonyevácoknál is divatban van. Nagy családok laknak együtt egy földes, alig szellőztethető, nedves szobában és saját prakszisomból tudom, hogy hibával az orvos minden intélme és erőve, a családtagok egymást fertőzik meg.

— A lakásviszonyokon való javítás mellett elsősorban a lakosság gondolkodásmódjának a megváltoztatásával lehetne a halálos árárszámot csökkenteni. A városi parasztság azonban szinte ragaszkodik a tudatlansághoz.

Az újabb leteleplülők terjesztik a tüdővést

Török Béla dr. igazgató-főorvos a tuberkulózis pusztításáról, a csecsemőhalandóságról és a bajok orvoslásának módjáról a következőket nyilatkozott a *Bácsmegyei Napló* munkatársa előtt:

— Az anyakönyvi hivatal statisztikáját nem lehet egészen pontosnak elfogadni, mert a néha nem precízírozható diagnózis folytán más betegségeket is elkönnyvelnek a tuberkulózis rovására. A tények azonban így is elszomorítóak. A tuberkulózisban elhaltak nagy arányszámát azonban nem annyira a régi szuboticei lakosság, mint az újabb itt letelepedettek adják. Tény ugyanis,

hogy az újonnan idetelenedéit lakosság nincs immunizálva a tüdővész ellen. Mint azt Deycke professzor is kifejté könyvében, a török, macedón és kisázsiai terület — beleértve Boszniát is — nincs még úgy immunizálva a tuberkulózis ellen, mint a nyugati államok.

— A másik főbait a lakásviszonyok rosszabbodásában kell keresni. A tömeglakások, a nagyszámmal együttlakás, a nedves, rossz állapotban levő házak, a fűtés hiánya és a fűtés elhanyagolása és a por mind hozzájárulnak a tüdővész terjedéséhez. A súlyos bajokon fél-intézkedésekkel nem lehet segíteni, csak gyökeresen lehet a bair orvosolni. A város portalanítása — ami aránylag könnyen és kevés anyagi áldozattal valósítható meg — a csatornázás, a vízvezeték építése és a tet felújítása lennének azok az intézkedések, amelyekkel a tüdővész ellen sikeresen lehetne szembeállni.

— Ami a csecsemőhalandóságot illeti, az nálunk sajnos még a régi oroszországi statisztikánál is rosszabb. Ezen csak a csecsemőgondozás javításával lehet segíteni.

Az obznana végrehajtása Suboticán

Házkutatások, kihallgatások, letartóztatások

A szuboticei rendőrség — mint a *Bácsmegyei Napló* közölte — pénteken kapta meg a belügyminisztérium távirati értesítést, hogy az obznana-rendelet életbelépett és ezzel egyidejűleg utasítások is érkeztek a belügyminisztériumtól a rendelet végrehajtására. Obradovics Dragoszláv rendőrfőkapitány távollétében Pesics Dragutin helyettes-rendőrfőkapitány kezdte meg az obznana végrehajtását. A Radics-párt szuboticei szervezetének vezetőinél, valamint a bonyevác-sokác-párt néhány tagjának lakásán detektívek jelentek meg és házkutatást tartottak. A házkutatások alkalmával nagymennyiségű politikai vonatkozású iratot, nyomtatványokat és újságokat foglaltak le. Letartóztatás azonban a pénteki nap folyamán nem történt.

A rendőrségi intézkedésekre vonatkozólag Pesics Dragutin helyettes-rendőrfőkapitány kijelentette, hogy a rendőrségi eljárás az államvédelmi törvény alapján azon Radics-párti vezetők ellen irányul, akik a harmadik internacionale tagjai.

— Az államvédelmi törvény alkalmazásának — mondotta Pesics rendőrfőkapitány-helyettes — nem lesznek komolyabb következményei és az esetleges rendőri kihallgatások is csupán informatív jellegűek.

Obradovics rendőrfőkapitány pénteken éjjel érkezett meg Szuboticára és a nyomozás irányítását nyomban átvette. Ugyanekkor Gyorgyevics Dragoszláv főispán szolgálattételre rendelte be a szabadságon levő Jovanovics Vászta rendőrkapitányt, akivel együtt folytatta tovább a nyomozást Obradovics rendőrfőkapitány.

Szombaton reggel a rendőrfőkapitány utasítására előállították a rendőrségre dr. Kotanec Mihovil ügyvédet, dr. Perc Dragutin, Doljanin Stevan és Jankics Máté ügyvédek, valamint tizenkét tavanküi bonyevác földművest, akik állítólag a Radics-párt szuboticei szervezetének vezetői.

Az előállított Radics-pártiak kihallgatása délután két óráig húzódott el. Hír szerint a kihallgatások befejezése után Matievics István, dr. Kotanec Mihovilt, Perc Dragutint és Doljanin Stevánt őrizetbe vette a rendőrség

KISEBBSÉGI ÉLET

Finnországban pár százezer svéd él, akik mint nemzeti kisebbség, igazán nem panaszkodhatnak. A finn kormány, mint olvassuk, a legdemokratikusabban oldotta meg a kisebbségi kérdést: alkotmány szerinti biztosította nyelvi és kulturális jogait a svéd nemzetiségnek, kimondván, hogy a köztársaság hivatalos nyelve: a finn és a svéd. Minden finn állampolgárnak jogában áll a bíróságoknál vagy a közigazgatási hatóságoknál a svéd nyelvet használni és az államhatóságok mindenütt kötelesek a svéd okiratokat elfogadni vagy — kiadni. Törvényt hoztak arra is Finnországban, hogy finnül, illetve svédül beszélő lakosság kulturális és gazdasági szükségleteit az államnak egy- és ugyanazon alapelvek szerint kell kielégíteni. Ezt a törvényt mindenütt szigorúan végrehajtják, annyira, hogy például Helsinkiben, ahol a lakosság kétharmada finn, a többi svéd, az összes utcanevek mindkét nyelven fel vannak tüntetve. A finn törvényhozás 1922-ben törvényileg szabályozta a két nyelv jogait, kimondván, hogy ahol a nemzeti kisebbség többségben él, ott a hivatalnokok soraikból választandók. A hadseregben is szigorúan ügyelnek arra, hogy a katonák olyan csapatokhoz kerüljenek, amelyek egy anyanyelvűekből állnak. Az alkotmány megparancsolja, hogy minden védőkötelet a saját anyanyelvén beszélő csapatok közé kell besorozni és a saját anyanyelvén kell kiképezni. Mindössze a vezénylés nyelve finn. Az Alland-szigeteknek, hol a svédnek vannak többségben, külön autonómiájuk van: svéd hatóságokkal, akiknek hivatalos nyelve: svéd.

*

Nitti olasz államférfi, akinek „Nincs béke Európában” című könyve a demokrácia nagy feladataira hívta föl a világ figyelmét, az egyik svájci lapnak nyilatkozott a kisebbségi kérdéssel: »Az új dunai államok nemzeti és vallási kisebbségeinek helyzetéről — mondotta — igen pontosan tájékozva vagyok. Tudom, hogy Ausztriában a kisebbségek ideális szabadságjogokat élveznek, de ezzel szemben bizony azt is tudom, hogy a többi új államokban: Csehszlovákiában, Lengyelországban, Romániában és Jugoszláviában a kisebbségekhez tartozó állampolgárokat alacsonyabbrendű individuumokként kezelik, iskoláikat bezárják, sajtójukat cenzurázzák, szervezkedésüket megakadályozzák, egyszóval úgy politikai mint kulturális téren is elnyomó politikát üznek. Nem törődnek azzal, hogy amíg megelégedetlen és elnyomott kisebbségek élnek, addig konszolidációra még csak gondolni sem lehet és elfelejtik, hogy az az állam, mely a kisebbségi jogokat nem tartja tiszteletben, a békeszerződést sérti meg és így egész állami létét veszélyezteti. Nem szabad ugyanis tekinteten kívül hagyni, hogy a kisebbségek szabadságainak biztosítása a békeszerződések integráns részét alkotja. Mindazon hatalmakra nézve, melyek a saint-germaini egyezményt aláírták, a kisebbségi jogok elismerése kötelező. Az az állam tehát, mely ennek ellenére a szabadságjogokat nem adja meg, nem igényelheti azt sem, hogy más államok a békeszerződések egyéb pontjait megtartsák, mert a kisebbségi jogokat nem respektáló állam maga szegi meg a békeszerződést.»

*

A román sovinszta lapokkal, amelyek a legszerényebb kisebbségi követelést is, mint elfogadhatatlant utasítanak mindig vissza, vitába szállt az egyik erdélyi magyar lap, amely lekötött egy érdekes dokumentumot annak igazolására, hogy a magyar Impérium alatt, az erdélyi románok ugyanazokat, sőt többet kívántak az akkori magyar kormánytól, mint a kisebbségi magyarok követelnek Bratianskótól. A dokumen-

tumot még 1914 nyarán a »Luceafarul» című román lap szolgáltatta, amely nyilvánosságra hozta az erdélyi román nemzeti szervezetek minimális követeléseit, ezeket:

1. Támogassa a magyar kormány az erdélyi román kulturális egyesületet.
2. A vallás- és közoktatásiügyi minisztériumban román ügyosztályt kell felállítani román főnökkel és román hivatalnokai karral.
3. Az ügyosztály főnöke miniszteri tanácsosi rangra emeltessék.
4. A magyar kormány köteles a román diákegyesületeket támogatni.
5. A román iskolákban használt tanácsleveket csak a minisztérium román ügyosztálya bírálhatja felül.

A kisebbségek ügye a minisztertanács előtt

Pártfelosztások, vagy liberális reformok

A Radics-párt felosztásával kapcsolatban egyes türeimtelen politikusok felvetették azt a tervet is, hogy a kormány az obznana rendeletet alkalmazza a nemzetiségi kisebbségek pártjaival, első sorban a magyar párttal és a német párttal szemben is.

Értesülésünk szerint a minisztertanács legutóbb két ülésen is foglalkozott ezzel a kérdéssel, de végleges megoldásra nem jutott, csak a jövő héten kerül döntésre a sor. A kormány előtt két alternatíva áll. Egyesek a kisebbségi kérdésben a legkiméletlenebb eszközök alkalmazását, első sor-

ban a magyar és a német párt felosztását követelik, míg mások azt hangoztatják, hogy a történelmi mulasztások ellenére is, igazságos és az alkotmány elveinek megfelelő reformokkal még mindig meg lehet nyerni a kisebbségek hajlandóságát a megválasztandó kisebbségi képviselőktámogatását.

Pasics miniszterelnöknek is az az álláspontja, hogy a kisebbségi pártszervezetekkel szemben nincs szükség erőszakos eszközök alkalmazására, hanem első sorban az iskolai oktatás terén respektálni kell a kisebbségek kívánságait.

A jövő hét folyamán ebben a kérdésben is döntés lesz.

Bulgária nem csatlakozik a kisantanthoz

Cankov bolgár miniszterelnök nyilatkozata

Bukarestből jelentik: Cankov bolgár miniszterelnök, aki visszatért Sinajából, ahol fontos tanácskozásokat folytatott a román államférfiakkal, fogadta a bukaresti újságírókat, akiknek hosszabb nyilatkozatot tett beogradi és bukaresti utjáról.

Cankov kijelentette, hogy látogatásának célja közös eljárási módokat megalkotása a két állam között, amelyek lehetővé teszik, hogy Oroszország és a bolsevizmus ellen, ha szükség mutatkozik, együttesen és hatályosan léphessenek föl. A közös akcióra, véleménye szerint, még nincs szükség és ezért a leg-

határozottabban megcáfolta a bécsi Neue Freie Presse-nek azt a hírt, hogy Beogradban az erre vonatkozó akcióról már formális egyezményt írt volna alá.

A kisantanttra nézve kijelentette Cankov, hogy Bulgária egyelőre nem látja időszereinek a csatlakozást Csehszlovákia, Románia és az SHS. királyság blokkjához. De hangsúlyozta, hogy remény van rá, hogy a román-bolgár, illetőleg jugoszláv-bolgár jóviszony kialakulása esetén Bulgária szorosabb baráti kapcsolatokat teremtszomszédaival, amelyek remélhetőleg a vitás kérdések legnagyobb részét kielégítően megoldják.

A fasiszta-párt offenzívát hirdet

Mussolini hívei folytatják a nyomdarombolásokat

Rómából jelentik: Az ellenzéki lapok lefoglalása Rómában, Nápolyban, Milánóban, Turinban és több kisebb városban folytatódott. Rómában lefoglalták a *Nuovo Paese*, *Seren*, *Piccolo*, *Mondo*, *Voce Repubblicana*, *Popolo* és *Giornale d'Italia* példányait, Milánóban ismét megakadályozták a szocialista *Avanti*, a *Giustizia* és *Unita* című lapok megjelenését. A *Corriera della Sera* úgy próbál az elközbástól menekülni, hogy egyáltalán nem közöl politikai cikkeket. A turini *Stampa* panaszkodik az elközbást miatt és azt javasolja, hogy az egész ellenzéki sajtó szüntesse be megjelenését mindaddig, amíg az alkotmány szerinti normális állapotok újból bekövetkeznek Olaszországban. A kormánynak nyilvánvalóan az a szándéka, hogy az ellenzéki sajtónak csak azt engedje meg, hogy a hivatalos kommunikációk leközlhessen. A *Tribuna* szerint Olaszország sok városában további házkutatásokat tartottak az ellenzéki vezérek lakásán.

A *Giornale d'Italia* azt írja, hogy Giolitti és Orlando hívei, valamint a hadviseltek eszmecserét folytattak és elhatározták, hogy a kormány a kamarában valamilyen módon kérdőre vonják és pedig vagy bizalmatlansági indítvány előterjesztésével, vagy az újságok lefoglalása tárgyában előterjesztendő interpellációval.

A római tartományban összeütközést támadt a fasiszták és kommunisták között. Gensanóban és Tarquinia városában, két kommunistát és egy fasisztát

megöltek, négy fasisztát megsebesítettek. Több más helyen, így Livornóban és Cremonában is, tüntetések voltak, ezek azonban nem öltöttek nagyobb terjedelmet.

A fasiszta direktórium az egész olasz fascio nevében kiáltványt bocsátott ki, amely azzal fenyegetőzik, hogy a fasiszta-párt meg fogja szabadítani magát minden parlamenti megkötöttségtől és meg fogja akadályozni azt, hogy az ellenzék — mint a kiáltvány mondja — morális kérdések ürügye mögé elbátyázza magát.

— Az ellenzéknek — hirdeti a kiáltvány — nincs más célja, mint az, hogy éket verjen a nemzeti egység testébe és hogy győzelmet arasson a nemzeti gondolat fölött. Itt az ideje, hogy a defenzívát mi, fasiszták ellen-offenzívával cseréljük fel! Előre, le kell gázolni az ellenzékét!

A fasiszta-párt kiáltványának hatása máris mutatkozik, amennyiben a szombati nap folyamán Olaszország több városában fasiszta zavargások voltak. Toscanában a *Messaggero* szerkesztőségét és nyomdáját teljesen lerombolták a fasiszta tüntetők, akik a lap munkatársait véresre verték.

Giovanni Amendola, a demokrata polgári ellenzék vezére, aki a fasiszta uralom előtt gyarmatügyi miniszter volt, nyilatkozott a helyzetről. Mussolini még a választások előtt menni fog, — mondotta Amendola, — mennie kell, ha nem akar az ellenzék nélkül választatni. Az új választási törvény nem sokat ja-

vit a helyzetben. Ameddig Mussolini áll a kormány élén és amíg fasiszta milíciaja a vidéken terrorizálja a választókat, addig csak komédia az általános választás, amelyben az ellenzék nem akar szerepet játszani. A fasiszta politika megmetyélezte az állam testét, feleltelen és titkos mellékkormányuk az állami élet fogalmát megcsufolja, alatomosság és csalás minden. Olaszország Mussolini bukása után is még sokáig beteg lesz és nyögni fogja a faszizmus áldásait.

Lemond egy magyar kormányfőtanácsos

A magyar iparosság ellenzékbe vonul

Szegedről jelentik: Az Ipartestületek Országos Szövetsége újkor küldöttségileg üdvözölte elnökét, Pálffy Dániel kormányfőtanácsost, aki a múlt nemzetgyűlésen a Bethlen-pártnak volt tagja. Pálffy megköszönte az üdvözlést, amely egyébként elkeseredett támadást foglalt magában a kormány ellen és válaszában kifejtette, hogy az iparosok sérelmei miatt az IpOSz-szal együtt ellenzékbe vonul.

— Ez a lépés — mondotta — azt jelenti, hogy az IpOSz-ban tömörült egész magyar iparosság kilép gróf Bethlen István pártjából és szembe helyezkedik a mai kormányzati rendszerrel. A jövőben egyetlen magyar iparos sem lesz, aki ezt a kormányt támogatná.

Kijelentette még, hogy ellenzékbevonulásával kapcsolatban elhatározta, hogy a Bethlen-kormánytól semmiféle megbízást vagy kinevezést al nem fogad és lemond kormányfőtanácsosi címéről is.

Pálffy Dániel beszédét a jelenlévő iparosok viharos eljenzéssel fogadták. Az IpOSz legközelebbi nagygyűlést fog tartani és azon fogják kimondani az iparosság ellenzékbe vonulását. Az iparosok az ellenzéki blokkhoz fognak csatlakozni.

A háztulajdonosok és a törvény

A háztulajdonosok beogradi egyesülete felhívta tagjait, hogy ne respektálják a lakbérrendeletet

A kormány tudvalevőleg a múlt év utolsó napjaiban minisztertanácsi rendelettel meghosszabbította a január 1-én fennálló lakástörvény érvényét. A minisztertanácsi rendelet értelmében sem felmondani, sem a házbéreket felemelni nem lehet.

A háztulajdonosok beogradi egyesülete körlevélben közölte tagjaival s a háztulajdonosok vidéki szervezeteivel, hogy az egyesület vezetőségének jogi meggyőződése szerint a rendelet érvénytelen s annak nem kell engedelmességet, a lakóknak minden korlátozás nélkül lehet felmondani és a házbért felemelni.

A háztulajdonosok ugyan kételkednek benne, hogy az egyesület törvény-magyarozatát a bíróságok és a közigazgatási hatóságok is respektálják, azonban több helyen megpróbálkoznak legalább a házbérek emelésével, abban bízva, hogy a lakók ugye mernek tiltakozni.

Beckerekén, ahol a háztulajdonosoknak egyesületük van, majdnem minden lakó és üzletbérlető mára levelet kapott a háztulajdonosától, amelyben a bérelt helyiség bérét felemelik. A békebeli házbér 110—130-szorosát kéri — dinárban. Az a lakás, amelynek a békében száz korona volt a bére, most 11.000—13.000 dinárt fizetne a háztulajdonosnak.

A beckereki lakók a házbéremelést nem veszik tudomásul s a háztulajdonosok gyűlést hívtak össze vasárnap délelőtt tíz órára a Club-kávéházba, hogy a további teendőket megbeszéljék.

Választási mozgalmak Bánátban

Tárgyalások Beogradban és Becskeréken
Nincsiós külügyminiszter utja
Davidovics-párti gyűlések

A radikális párt a kikinda-becskeréki kerületben pénteken nyújtotta be a jelölti listát. A listán szerepelnek: dr. Nincsiós Momcsiló külügyminiszter mint listavezető, Becskerék város jelöltje: Beslity Nikola mérnök, helyettese Srdanov Vojin földbírtokos, a becskeréki és novakanizsai járás jelöltje: Sztankovics Szvetozár volt államtitkár, helyettese dr. Ráics Tosó becskeréki ügyvédjelölt, a novibecsei és az alibunári járás jelöltje: Mihajlovics Szvetiszlav volt képviselő, helyettese Szávitsa Zsvivota földműves, a kikindai járás jelöltje: Budisin Joco földbírtokos, helyettese Pantovics Dragoszláv gyáros, a módosi járás jelöltje: dr. Veszelinovics Iván kikindai közjegyző, helyettese Hertelendy Ferenc párdányi nyugalmazott főszolgabíró. A kikindai törvényszékhez eddig a radikális párton kívül a demokrata párt, a földműves párt és a szociáldemokrata párt nyújtották be jelölti listájukat.

A lista benyújtásával a becskeréki kikindai radikális pártban való pártszakadás befejeződött ugyan, de még a Zsupánszki csoporttal folynak a tárgyalások. A radikális párt főbizottságának közbenjárására Pribicevics kijelentette, hogy nem vállalja a listavezetést azon a listán, amelyeket a radikális-disszidensek és az önálló demokrata pártok együtt adnak be. Ma még nincs eldöntve, hogy meg lesz-e a közös lista, de más listavezetővel, vagy hogy a két csoport külön listával megy-e a választási küzdelembe. Egy olyan terv is van, hogy a radikális-disszidensek lépjenek be az önálló demokrata-pártba, amely esetben nincs akadály, hogy Pribicevics legyen a listavezető.

Zsupánszki dr. a radikális-disszidensek vezére s Jaksics Zsárkó, a Pribicevics-párt elnöke, a héten több napon át tárgyaltak Beogradban Pasics-csal, Nincsiós-csal és Pribicevics-csal, azonban megegyezés nem tört létre.

Nincsiós vasárnap Becskerékre érkezik s valószínűleg még egyszer tárgyal Jaksics Zsárkó-val.

A demokrata párt vasárnap Borsitovo, Klári és Cerna községekben tart népgyűlést. Mind a három helyen a párt listavezetője, dr. Setjerov Szlavko tart beszédet.

Nincsiós külügyminiszter vasárnap reg-

gel érkezik Becskerékre. Az állomáson a városi tanács nevében Alexijevics polgármester üdvözi a minisztert, aki kitart az Aradac-ra s részt vesz a Dobrovoljac emelkedő leleplezésén s az ezt követő ebéden. Délután visszatér Becskerékre, ahol részvételével radikális konferencia lesz. Vasárnap este a miniszter visszautazik Beogradba.

A magyar fajvédő-sajtó árulással vádolja a biboros hercegprimást

Kavarodás Csernoch János ujévi nyilatkozata körül

Budapestről jelentük: Csernoch János biboros hercegprimás a Neues Wiener Journal tudósítója előtt a következő nyilatkozatot tette a magyarországi antiszemizmusról:

— Ha Magyarország, a nyugati kultúra utolsó védőbástyája, nem akar végképp elsüllyedni, arra kell törekedniünk, fajra a szomszéd államokkal a barátságos viszonyt lehetőleg mielőbb helyreállítsuk és minden erőnk megcsinálásával régi kultur-színvonalunk emelésén dolgozzunk. Minden külföldinek és tulkapásnak meg kell szünni; el kell jönnie a szorgalmas, buzgó munka korának, botránypörök, faji és felekezeti üldözések nélkül, minden felekezeti teljes egyenjogúsággal, annak a múltból származó liberalizmusnak jegyében, amely mindig kitűnő tulajdonsága volt a magyarnak és a háboru előtti időkben megszerezte számunkra Európa legliberálisabb és legtoleránsabb államának hírért. E tekintetben én, mint a magyar katolikus egyház feje jó példával járok elől. Előttem nincs különbség ember és ember között! Budapest fővárosával a legszorosabb barátság fűz egybe és igen nagyra becsülöm azt a komoly, tudományos férfit, Csak tisztességes és tisztességtelen ember van. Ez az egyetlen különbség amit ember és ember között ismerek. Valótlan, hogy az antiszemita üzemek mögött, a melyek legnagyobb sajnálatomra utóbbi időben jelentkeztek, a katolikus egyház

áll. Ügyelek rá és gondoskodok róla, hogy a magyar klérus ez üzelmektől ne csak távoldtartsa magát, de azokat minden egyes adandó alkalommal a leghatározottabban helytelenítse. Ezuttal is ismétlem, amit már oly sokszor mondtam: a kereszténység alapelve a szeretet minden felebarátunk iránt, valásra, fajra vagy osztályra való különbség nélkül. Aki antiszemita uszítások bűnébe keveredik, nemcsak haszontalan, rossz ember, de rossz keresztény is, mert lábbal tiporja a kereszténység legszentebb parancsát, a felebaráti szeretetet. Hiába vérik az utóbbi idők botrányhősei a mellüket, azt állítván, hogy eszelkedetükben őket keresztény meggyőződésük vezette. Innen, a kereszténység ezeréves várának oromáról, a melynek legmagasabb lépcsőjén állok, jelentem ki, hogy semmiképp sem a keresztények, de egyáltalán nem is emberek. Az én szememben legalább nem.

A biboros-hercegprimás liberális zászlóbontása széles körökben nagy feltűnést keltett és különösen a fajvédő-táborban okozott kínos meglepetést. Az ébredőkhöz közelálló lapok egyrésze egyszerűen nem vesz tudomást Csernoch nyilatkozatáról — így például a Nemzeti Újság sem, amely szoros kapcsolatot tart fenn egyébként az esztergomi udvarral — míg a szélső fajvédő-sajtó élesen támadja a hercegprimás nyilatkozata miatt. Még Andrássy Gy-

la gróf lapja, a Magyarság is kíméletlenül szembe fordult Csernochkal és értelmetlennek minősíté a dőlszoglaltást.

— Lehetetlen — írja a Magyarság — hogy oly tisztán látó ember, mint Csernoch János, ne látna ma már a liberalizmus csődjét. A katolikus egyház nem áll az antiszemita mozgalmak mögött, ez természetes is, mert ez nem lehet az egyház hivatása, de a katolikus vallásu magyarok alulról elkezdve, föl egészen püspökökig és arisztokratákig, ma már nagyon jól tudják, mennyire központi problémája a magyar nemzetnek a zsidókérdés. Ha Csernoch János azt gondolja, hogy a magyar keresztény tömegek megnyerhetők még egyszer a liberalizmus jelszavainak, akkor rosszul van informálva, mint némely más kérdésben is, a keresztény magyar társadalmi hangulatáról. Lehet, hogy Csernoch János közjogi és egyházi tisztiségénél fogva oly magasan áll, oly messziről tekint le a lent küzdő és harcoló társadalmra, hogy hozzá nem hatoltak fel a zsidókérdés hullámveréséi. Hiszen az bizonyos, hogyha sok pozícióban meg is vetették már a lábukat a zsidók, az esztergomi primási széket eddig még nem merték magukénak követelni. Ha Csernoch János leszál az élet és a valóság fekete földjére, akkor talán meg fogja érteni, hogy az antiszemitizmus nem senunirekellő fickók izgatáskodása. A pusztító és romboló törökökkel szemben a magyar püspökök és primások nem a pacifizmust prédikálták hiteiknek és nem azokat emlegették lenézéssel, akik életüket és vagyonukat kitétték a pogány veszedelemnek szemben, hanem azokat, akik anyagi könnyebbségért vagy gyávaságból a törökökhöz szegődtek janicárszolgálatra. Akadtak most is keresztények, akik a liberális oldalra szegődtek janicárszolgálatra; aligha hiszszük, hogy Csernoch hercegprimás ezeket az óvatos, kézdörzsölgető konjunktúra-embereket akarta volna kizárólagos keresztényekké tenni. A kormány-sajtó szerint Csernochnak a Neues Wiener Journalban megjelent nyilatkozata tedi a kormány álláspontját.

Huszonöt év az irodalomban

(Borsódi Lajos jubileumára)

Néhány név, néhány mérész uttörő a járatlan, ugaron: mindössze ennyi, amit sajátjának mondhat az utódállamok magyarságának irodalma. az a magyarság, amelyet egykori hazáival ma már csak a nyelv és az irodalom közössége köt össze. Ebben a sivár minstelenségben annál nagyobb eseményt jelent Borsódi Lajos írói jubileuma, mert Borsódi Lajos az utódállambeli magyarság irodalmának azok közé a kevés értékei közé tartozik, akiknek jelentőségét nem az adja meg, hogy »hiszen olyan kevesen vagyunk«, hanem értéket képvisel önmagában az ember, az író, akinek érvényesülése elé nem Trianon szabott új határokat és, ha most működésének tere kizárólag a független magyarság körére szorítkozik, ennek tisztán csak az az oka, hogy Borsódi Lajos átérzi annak a kötelességnek parancsoló szilkségességét, hogy a kevesek, akik mégis vannak, teljesen a miénk, teljesen az utódállamok magyarságáé maradjanak.

Nyomatásban először Becskeréken látott napvilágot Borsódi Lajos írása 25 évvel ezelőtt: egy vers, amely »Aliquis« aláírással jelent meg a »Torontál« 1920 január 2-iki számában. A szerző 18 éves diák volt a kegyes tanítórend becskeréki gimnáziumában és a fiatal gimnazista írt még sok verset, néha-néha prózát, aztán jöttek a jogász-évek, bohém-kávéházák és pesti redakciók és az első könyv »Mesék merengések«, amelyet 1905-ben Singer és Wolfner adott ki Budapesten. Vészi József »Budapesti Napló«-ja, a »Pesti Napló« és sok más újság és folyóirat számítottá állandó dolgozó társai közé a huszegynéhány éves Borsódi Lajost, aki eközben szűkebb patriájáról, Becskerékről s Bánátról sem feledkezett meg és versei, novellái, politikai és filozófiai cikkel szép számmal jelentek meg

már akkor is a Bácsmegyei Naplóban, amelynek husz év óta állandó munkatársai közé tartozik.

A jogi tanulmányok utolsó állomása Kolozsvár. Itt tette le a doktori szigorlatot Borsódi egy nappal utóbb, hogy »Mátyás és a jogász« című novellája nyomdafiéket látott egy kolozsvári lap tárcarovatában. Hazai témáról szólt az az írás. A jogásztól, aki szigorlat előtt áll, de Mátyás király törvényeit nem volt ideje megtanulni és kínos előzete szinte bizonyosra véteti vele, hogy éppen ezt fogják kérdezni a professorok. A megoldás végül is az, hogy Mátyás király szobra leszál a lóról és míg a jogász egész napon át zuhogó esőben szobrot ül a király helyén, addig a szobor Mátyás király törvényeiből a szigorlaton a diák helyett — megbukik. A valóságban nem volt ilyen tragikus a befejezés. Borsódi Lajos fényes sikerrel tette le a vizsgát és 22 éves korában végleg hazaköltözött Becskerékre.

De ahogy a vizsga előtt drukkoló jogász félelmében az életet adta az író, úgy a további működésében is a legszorosabban összekapcsolódik az élet és az irodalom. Amíg Magyarország minden jelentősebb sajtóorgánumban egyre gyakrabban jelenik meg neve, addig itt-hon a kultúra, irodalom és tudomány élő szóval való terjesztésében szorgoskodik Borsódi. A nagyszerű multu és a mostani nehéz helyzetben is kemény küzdelemmel és férhetetlen energiával diadalmasodó és ezért igazán dicsőséges jellemmel rendelkező Torontálmegei Közművelődési egyesület állandó előadói közé tartozik már csaknem huszegytendeje Borsódi Lajos, aki a közművelődési egyesület szabad liceumában évről-évre megtartotta a maga egy-két irodalmi és tudományi előadását. A »Séta az irodalom körül« és »Az irodalom újabb irányai« című előadások a legjelentősebbek az utóbbi felolvasások közül, mert ezekben Borsódi mint a magyar irodalom új korszakának legalaposabb ismerője érdekes és új szempon-

tokkal való megvilágítással hozta közel a modern magyar írást a vidéki közönség önmagától nagyon lassan befogadó, konzervatív lelkiületéhez.

Felolvasások, újságcikkek azonban már nem nyújthattak elég tágas utat az egyre nagyobb termékenységben előretörő írói yéna kinyilatkozásához és, amikor a háboru után ismét lehetősége nyílt a könyvkiadásnak, egymásután jelennek meg Borsódi Lajos könyvei. »A Fenség« színdarab 1918-ban, a »Kirákat« költemények prózában 1921-ben, végül 1923-ban a »Háziból« novellás kötet és most már valamennyi Becskeréken. Mert 1918 óta már csak az utódállamok magyarjainak írója akar lenni Borsódi Lajos. Munkája: az új, nehézzre változott viszonyok között való könyvkiadás, eléggé nem dicsérhető példaadás, amelyben szép szerep jutott a becskeréki Pletz Fer. Pál cégnek is, amely Borsódi halkszava, mindig új és eredeti elgondolási írásait, finom tónusukhoz méltó mezben bocsátotta a nyilvánosság elé.

Az a rengeteg kisebblétekettü írás, ami a három könyv közé esik, kivétel nélkül az utódállamokban jutott nyilvánosságra: a Bácsmegyei Naplóban, a Torontálban, Erdély és Szlovenszék reprezentáló napilapjaiban és folyóirataiban, amelyek közül különösen a Tűz és a Páztortűz közzölték Borsódi nagyon sok szép írásait.

A jelen: az utódállamokban mindenféle írás és harcos kulturaterjesztés a Torontálmegei Közművelődési Egyesületben, amely Borsódi Lajost önzetlen munkálkodásáért azzal intalmazta, hogy az elnökké választott Károlyi Imre örökébe az egyesület ügyészi tisztségével tün-tette ki.

A jövő ismét az írás és a legközelebbi tervekről annyit tudhattunk meg, hogy az írónak most van készülőben egy franciásan könnyed tónusu vigjátéka és egy társadalmi regénye, amely a háboru utáni társadalmi viszonyokat szándékozik jellemezni

Ez volna a 41 éves Borsódi Lajosnak 25 éves működése és még az ilyen hevenyészett vázlatos felsorolás is az írói tevékenységnek szinte szokatlanul bő-séges megnyilvánulásáról számolhat be. A külföldön is jól ismert igazi irodalmár dr. Klein Mór néhai becskeréki főrabbi fia és dr. Kiss Arnoldnak, a budai zsidó-litközség vezető főrabbi testvérének, irodalmi ereje már a családban gyökeredzik, de az a szeretetteljes, meleg lelkesedés, amellyel a jubiláns üdvözítő küldöttség előtt dr. Kovács István pápai prelátus köszöntő beszédet mondott és, hogy ebben a küldöttségben ott voltak Várady Imre a vajdasági magyarság egyetlen igazi politikai vezéralakja mellett a becskeréki magyarok egyszerű iparosai és kereskedői és a főrabbi fiát jubileumán felkereste a katolikus plébános és a református lelkész, az kizárólag Borsódi Lajos érdeme, mert neki és az itt felsoroltak mellett még néhány kulturáért rajongó férfinak köszönhető, hogy a becskeréki magyarság nyelvének és kulturájának közösségében olyan egyetértéssel, bensőséggel meleg szeretettel olvad egybe, amelyhez fogható sehol másutt nem találunk a Vajdaságban.

*

Balácsi József, a piarista tanítórend becskeréki gimnáziumának néhai nagyon kedves emlékeztető igazgatója, amikor a helyi lapban egyre gyakrabban jelentek meg »Aliquis« aláírással versek és az igazgató nagyon jól tudta, hogy ki rejtőzik a mindent magába foglaló »Valaki« álnév alatt, évzáró ünnepevény mondott beszédében bölcs pedagógiai szempontok alapján szigorúan kijelentette, hogy nem tűri, ha az ifjúság, akár aliquis név alatt is verseket farag. Azóta huszonöt év telt el és Borsódi Lajos már régen saját nevével jelzi az írásait, de mintha visszatértek volna a negyedszázad előtti idők, mert Borsódi Lajos neve a mai magyar irodalomban ismét valaki.

Komor Mihály.

Harcom a koldussal

A szemtelen koldus a zsidó templom nyugati sarkán didergő félábrán állva, egymagába, az elhagyott teleknek a lábába, mint az Arany János golyam-dara, de nem volt levágva a szárnya, illetve nem is voltak szárnyai, legfeljebb a rongyos kiskabátjának, de annak is csupán a balszárnya teljesített tényleges szolgálatot, míg a jobbszárnymár régóta szolgálaton kívüli viszonyba került. Ennek maradványain egy hajdani tűzvész nyomai láthatók és közelről tisztán érezni is az enyhe, pörkölt rongyszagot. A szemtelen koldust nem azért nevezem szemtelennek, mintha tényleg szem-telen lenne, vagyis vak, nem, a szemtelen koldus a szó szoros értelmében szemtelen, tolakodó és kész veszedelem a kerületébe jutni. Mert minden koldusnak saját körzete van, akár a rendőrbiztosoknak, vagy a zongorahangolóknak. Ezen a vidéken, ameddig csak a szem ellát, ő aratja le a környületes járókelőket. A szemtelen koldus rém ravasz. Minden feltűnés nélkül várt csendben a sarkon, mintha csak éppen randevun lenne, csak amikor a közelébe ért a gyanútlan pasas, ugrott rá lesből, egy lábán és a kalapját egyszerűen a hasának nyomta, mint egy revolvért, hogy pénzt vagy életet! Persze a legtöbbször nem kapott semmit. Ilyenkor rettentő dühbe gurult és ráordított a hivatalba siető kisasszonyra:

— *Bubifrizura?* Az igen! Én meg éhen döglökhetek! — és utána szaladt kitarotán uccahosszat és válogatott érzékenykedéseivel molesztálta. Viszont, ha üres volt az ucca, vagyis gyenge volt a forgalom, elővette a fűzőjét, cigarettát pödört és rágyújtott. Amellett örülten vigyázott; ha jött valaki, vilámgyorsan hátradugta a cigarettát, sőt még a füstöt is szétfújta a nagyobb biztonság kedvéért. Aztán ha a pasi leróta adóját a nyomorral szemben, vígan és élvezettel cigarettázott tovább.

— *Kegyes-szúnakozó!* — illegett-billegett a kövér tojáskereskedő elé és rávicsovította a fogait. Szegény feje azt hitte, hogy ő most mosolyog, de persze a pasinger megvadult tőle, merénylőtől tartott és dehogya is nyult a zsebébe, sietett, rohant a szörnyeteg közeléből. Hát a szemtelen koldus így bizony máj mindenkiel megjárta. De azért voltak komoly sikerrel is. Az őszerezt példálul egy lépést sem engedte tovább menni, kiszekirozta még a lelkét is, míg le nem guberálta a két dinárt. Egész szép pénzeket keresett így össze, de nagyobb összegeket sohasem hagyott a kalapjában, mindig gondosan kiürítette és hátradugta a nadrág fölötti gyűjtomedencébe. Ez volt a spórkassza. Na, ma délután aztán én is bejöttem a bójába. Már nem lehetett megfogni, hősiesen a szemébe mosolyogtam, ami oktalán reményeket keltett benne és egyenesen rámfutott:

— *Fiatalar! a zisten! sokát éltesse!*
— Köszönöm, köszönöm! — mondtam meghatottan és tovább mentem. Hogy mennyire rossz emberösmerő, az abból is kiténik, hogy utánam szaladt és agyba-főbe udvarolt, legalább öt dinárnyit. A helyzet meglehetősen kínos volt és csak komplikálódott akkor, amikor a sarkon feltűnt egy kolléganóm, aki épp a multkor mondta rám nyilvánosan, hogy aranyos jó szívem van. Elkezdtem a zsehemben kotorászni, ámbar élttem a gyanúperrel, hogy valószínű nem lesz nálam apró. Sietelmem valóra vált, amennyiben tényleg nem találtam a pénzemet, viszont a szemtelen koldus türelmetlenül kezdett és minden szánalom nélkül nézte vergődésemet. A tekintetével szinte levetkőztetett és szemével szigorúan a mellényzsebem felé intett.

— Üres — mondtam és kifordítottam.
— Mi ez? — nyult a szívemesülske felé, ahol valami kidudorodott.

— Előfizetési iv a verseskönyveimre — vettem ki készségesen. Udorral legyintett és egyre tovább moto-

zott, házkutatott fáradhatatlanul, lelki-ösmeretesen, de persze minden anyagi eredmény nélkül. Ez hallatlanul felbőszítette és viszonyunkból, amelyben így lassan szerepet cseréltünk, teljesen kikapcsolódtak a szentimentális motívumok. Mit tagadjam? Gorombáskodott, veszekedett, átkozódott, akár egy komplett rádiókészülék.

— Hát ez mi? — tapogatózott a tudódom alatt.

Nem akartam megmutatni, de ő veszettül rám ordított:

Marx alakítja meg az új német kormányt

Megmaradnak a régi miniszterek — A szociáldemokraták éles harcot kezdenek az új kormány ellen

Berlinből jelentik: *Ebert* birodalmi elnök *Marx* kancellárral megbízását folytatott. Mivel a német néppárt ragaszkodik a német nemzetieknek a kormányba való bevonásához, másrészt pedig a centrum-párt a szociáldemokratákkal alapítandó kormányba a német néppárt nélkül nem lép be, valószínűleg nem marad más hátra, mint *hivatalnok-minisztériumnak alapítása, amelynek tagjait a birodalmi kancellár nem a pártokkal való tárgyalás után jelöli ki, hanem egyszerűen kinevezi.*

Marx minden jel szerint *vállalkozni fog ilyen kormány alakítására* és ebben az esetben *a volt kormány összes tagjait megtartja.* Az üres tárcákat, tehát a belügy- és igazságügyminiszterséget *német nemzeti pártállású hivatalnokokra ruházza.* Ilyen módon eleget tesz a német néppárt követelésének, másrészt pedig *a baloldali pártok sem emelhetnek kifogást német nemzeti elemek-*

— *Eldugja a pénzt? Én meg éhendőlökhetek!*

Sietve elővettem.

— A biztosítási kötvényem. Halál és baleset ellen. Ötvenezer dinár kápe. Akarja?

— Szegény ember! — szörnyűködött érzékenyülten, — *micsoda nyomorúság! — és izgalomban leeresztette csónka ballabát is a hóna alól. Aztán gavalérosan kivett a kalapjából két dinárt, a kezembe nyomta és szemében könnyekkel, gyorsan hátrafordított* (t. l.)

nek kormánybalépése ellen, mivel azok nem politikusok, hanem hivatalnokok.

Ennek a megoldásnak elsősorban *Stresemann* volt külügyminiszter a híve, *a szociáldemokraták azonban kijelentették, hogy ilyen pártok nélküli kormányban nem biznak és ezért legelősebb harcot kezdik meg ellene.* A külügyi politika sürgős kérdései viszont megkövetelik, hogy *Marx* ne önkényesen nevezze ki kormánytagjait, hanem *hússon a pártokkal is valamilyen megállapodásra, mivel a felelősséget egyedül nem viselheti.*

A kommunisták kijelentették, hogy *a birodalmi gyűlés megnyitása napján a kommunistákra is kiterjesztendő annesztiatörvény érdekében óriási demonstrációt rendeznek, még pedig nemcsak a parlamentben, hanem parlamenten kívül is, ahol párhívkeit nagy tüntetésre vonulattatják fel az annesztiatörvény érdekében.*

Ujabb fajvédő-puccsot lepleztek le Budapesten

Fegyverrel akarták megbuktatni a Bethlen-kormányt az ébredők Héjjas Ivánt jelölték diktátornak — Francia-Kiss megalakította a Cselekvő Magyarok Táborát

Mire készültek a „Noé bárkájá”-ban?

Budapestről jelentik: Az *Esti Kurir* szombat esti számában feltűnést keltő leleplezést közöl egy *ujabb fajvédő szervezkedésről és puccs-kísérletről.* A lap szerint január elsején éjjel a József-köruti Prückler-féle kávéházban, Márfyék régi tanyájának, a Valéria-kávéházának tőszomszédságában

az *Ébredő Magyarok Egyesületének hat vezető tagja értekezletet tartott, amelyen puccs-tervekkel foglalkoztak.*

Az értekezletet *Tibor* Kálmán volt főhadnagy hívta egybe, akinek neve a proletárdiktatúrát követő időkben történt gyilkosságokkal kapcsolatban vált ismeretessé. *Tibor* a titkos megbeszélésen közölte a megjelentekkel, hogy

az *Ébredő Magyarok Egyesületének a belügyminisztérium által felosztatott nemzetvédelmi osztálya Francia-Kiss Mihály vezetésével új néven megalakult.*

Az új szervezet neve *Cselekvő Magyarok Táborá, amely fegyveres alakulat, fővezérévé Héjjas Ivánt választotta, akit diktátori hatalommal ruház fel.*

Az új alakulat Héjjas politikáját követi és célja a Bethlen-kormány eltávolítása, ha kell, fegyveres erővel is.

Az értekezlet résztvevői másnap, január 2-ikán este a budai „Noé bárkájá”-hoz címzett kis vendéglőben találkoztak újból, ahol megjelent

Francia-Kiss Mihály megbízottja, *Pollák* János, aki kijelentette, hogy az új szervezet már *Kecskeméten is megalakult* és neki van megbízása a budapesti szervezetnek a hazafias munkába való bekapcsolására. Előadta ezután, hogy a szervezet első teendője tüntetések rendezése az egész országban, amelyek folyamán *követelni fogják a Bethlen-kormány lemondását, úgy, mint annak idején Héjjas* Iván röpcédulák utján követelte és el is érte a *Simonvi-Semadam-kormány eltávolítását.* A Bethlen-kormány után *a cselekvő magyarok átveszik a hatalmat* és a hadsereg mellett *külön nemzetőrséget szerveznek.* A program további pontjai szerint

azokat a zsidókat, akik 1900 óta vándoroltak be az országba kitoloncolják és vagyonuk ötven százalékát, mint tisztességtelen szerzeményt elkobozzák.

Az 1900. előtt letelepedett zsidókat megfosztják polgárjogaiktól, elsősorban a választói jogtól. A liberális sajtótermékek tartoznak feltűnő helyen közölni azt a megjelölést, hogy »zsidó politikai lap.« Zsidók nem lehetnek közhivatalnokok, a zsidó nagytökeket, nagybirtokosokat és közfunkcionáriusokat pedig katonai igazoló eljárás alá vonják.

A cselekvő magyarok politikai és gazdasági diktatúrát léptetnek életbe és a kormányzói méltóság fenntartásával Héjjas Ivánt vezetik ki diktátorrá.

Az *Esti Kurir* leleplezése széles körökben nagy feltűnést keltett. Az ellenzéken rámutatnak arra az időrendi és nemcsak időrendi kapcsolatra, amely az új diktatúra-kísérlet és Héjjas, Francia-Kiss, valamint társaik legutóbbi annesztiája között fennáll.

Katasztrófális vihar Angliában

Teherautókat és villamosokat borított fel a szél

Londonból jelentik: Három évtized óta nem volt olyan vihar és olyan hatalmas felhőszakadás Angliában, mint szombaton. A szél sebessége elérte másodpercenként a 100 métert, vastag fatörzseket csavart ki tövestől. Londonban nagy üzletházak kirakatait törte be, házak fedeleit sodorta el és kéményeket döntött le. Brighton tengeri fürdőhelyen a házak teteléről leszakította a tűzfalak gerincvégződését és három járókelő életveszélyesen megsebesült. Folkestoneban egy teherautóbill egy ház falához hajlott az orkán, úgyhogy a sofőr meghalt. Portsmouthban a villamos vasut egy kocsját feldöntötte a szélvész. A szerencsétlenség alkalmával több utas megsebesült. A dippei vasutvonalat a vihar úgy megrongálta, hogy megszűnt a közlekedés, az omnibusz-járatok forgalmát az országúton sehol sem lehet fenntartani.

A repülőgépek napok óta vesztegelenek, az amerikai vonalakon a szállítóhajók nem indulnak. A *Themse* vizállása tegnap ismét 25 centiméterrel emelkedett és Londontól északra nagy területen minden víz alá került, olyan a tájék, mint a tenger. A manchesteri kikötőben egy nagy pamutszállító gőzösön tűz támadt és a nagy orkánban a hajó majdnem egészen elégett. A csatornáról minduntalan jönnek szikratáviratok veszedelemben került hajókról. Egy skót személyszállító gőzös, amely a viharban elvesztette kormánykészülékét, menthetetlenül elsüllyedt. Az utasok legnagyobb része odaveszett. A dühöngő viharban csak óriási erőfeszítéssel sikerült lebocsátani a mentőcsónakokat.

Panamavád

a hadizsákmány-bizottság főnöke ellen

A beográdi bíróság megindította a vizsgálatot

Beogradból jelentik: A beográdi városi bíróság megindította a vizsgálatot a hadizsákmány-panama ügyében, amelyről már évek óta sok szó esett. A vizsgálat a legfőbb állami számvevőszék feljelentése alapján folyik *Gacsics* Cséda, a hadizsákmány-bizottság főnöke és *Katanics* Milutin ellen, akiket azzal vádolnak, hogy a hadianyagot illetéktelen egyéneknek szolgáltatták ki és nem gyakoroltak kellő felügyeletet a hadizsákmány szállításánál. Ezenkívül több kereskedő ellen eljárás indul, mert a vád szerint jogtalanul elhurcolták a harcmezőn és a katonai raktárakban talált anyagot. Az elsikkadt munició értékét harminckét millió dinárra becsülik.

A vádlottak egy része a kihallgatás alkalmával azt vallotta, hogy a nyomozó-bizottság tagjai meg akarták zsarolni őket és magas összegeket követeltek tőlük török lírában és Napoleon d'or-ban a nyomozás beszüntetéseért. A hadianyag eltulajdonítását a vádlott kereskedők beismerik, de kijelentik, hogy erre különböző hatóságoktól engedélyt kaptak és működésüket illetékes helyen ellenőrizték.

TINTA

Paul Géraldy három verse

ÁRADOZÁS

Jaj, ugy szerettek! Ugy szerettek!
Hallod? Bolond vagyok. Bolond...
Ézt zugom egyre a szivednek...
De ugy szerettek! Ugy szerettek!...
Szerettek, érted, drága, mondd?
Nevelsz? Hülye vagyok valóban?
De hogy közöljem azt, amit
tudnod kell? Semmi sincs a szóban.
Várj, kisütök majd valamit...
Hát, igenis, a csók magában nem elég.
Valami fojt, zokog itt bennem és elég.
Tisztázni kell most, hogy mi van mi-
[véltünk,

Amiért érzünk, ki kell fejezni még.
Többé-kevésbé a szavakban élünk.
Szók kellene, kell elemezni.
Kell, hogy kimondjam neked ezt ni...
Tudd meg mivel vagyok tele...
De bár találnék sok költői dolgot —
felel nekem — több lenne-e
mint az, hogy átölelem így a boldog
fejted, életem élete,
míg százszor és ezerszer fűsikoltok:
Te! Te! Te! Te!

TÁVOLSÁG

Mint a gyermek, úgy megriadtam
hogy a telefon őt jelezte.
Egy órával előbb kiadtam
parancsot, hogy se ki, sem be
egy lelket sem engedjenek be.
Lámpáimat mind elcsavartam.
Halántékom csöngött, zavartan.
És hogy körülvevett itt az éjjel,
a te hangod ígéretével,
egyedül, ábránddal tele,
azt képzeltem, hogy majd telém ver
a te lehelleled szele...
Majd hogy a telefon csörömpölt,
vérem megállt az örömtől
nár másodpercig ereimbe...
Beszéltél és hallottalak.
De ugy rémlett, hogy szinte-szinte
a föld végéről jött szavad.
Hisz hangod dombon és folyón át
egvetlenül lehelleddel
sikon, mezőkön lebegett el,
átlépve a várost, a rónát,
gázolva messze sok-sok erdőn.
Nyilván azért szólt oly kesergőn,
amíg eljött a telefonba,
a messzeségbe beleszólt,
oly vékonyan, megváltozottan,
oly testtelen-gyengéden, hogy ottan
nem is te voltál, nem a te
hangod volt a sötét szobában,
hanem az árnyad tétovodásban
a te hangod kísértete...
Édes távolléydm, azt hittem,
hogy majd éreznék, mint epekszel
szájam felé s ha nem vagy itten,
majd közelebb leszel ezerszer...
De nem ez történt erre, sőt
a távolság nyúlt, nem fogyott,
közöttünk a végtelenbe nőtt...
S egyszerűen úgy tetszett, hogy ott
a drót végén éreztem őt,
kétségbeesetten messze volt már
és én a telefon előtt
buszabban álltam bánatomnál,
magányosabban, mint előbb.

LELKEK, DIVATOK stb.

Nő vagy s ezért tudod, hogy bármi
kis semmi mily csodát mivel
és hogy lehet lelket csinálni,
új lelket egy kis semmivel.
Olyan nagyon értesz te ehhez,
oly büvösen, hogy valahányszor
látlak, egészen újnak látszol
és mindig újra törbe ejtesz.
Tudod, hogy az idő a nagy rossz
s szereimünk már nem új regény,
tehát cseleskedsz és ravaszkodsz
és más szemekkel jössz felém,
bőrödnek a nyakadba lengő
bodd ad nem-várt alapot,
újáteremt egy csipkekendő...
S aztán a sok-sok kalapod!
Fölledezek valami mélyet
tebenned és megbomlok ott.
Mert nagy kalap borult fölébed,

Jól ismerem én az okot,
ettől szemed olyan sötét lett
s nem látni rejtett homlokod.
Igy tudsz te, hogyha értani
kezd a szokás a szeretemnek,
mindig új lelket gyártani,
amelyet én nem ismerek meg.
Idegesen vad csókot tépek
az ajkaidról ekkoron,
tenyerembe kapom a képed
és a hajad fölborzolom.
Kacagni kell, bolondul égni...
de hogy ledobom sebesen

a rongyaid, szemed a régi,
ismét csak ugyanaz a szem!
Majd, hogy a lüriöd szép kivóit
lesimítom, a hajadat,
csalódva látom azt, mi bódít,
homlokodat, a valódit:
s mi folytatódik
tenmagadat...
Hiába keresem párds,
kis röpke lelked, nincs vigasz.
Már vége. Megtört a varázs,
S az anyádhoz hasonlítás.
Kosztolányi Dezső fordítása

II. Ottó és Baldwin

A csehszlovák sajtó a magyar legitimisták mozgalmáról

Prágából jelentik: A csehszlovák sajtó hosszabb idő óta sokat foglalkozik a magyarországi legitimista mozgalommal, amelyet a csehszlovák kormány a legnagyobb figyelemmel kísér. A Prager Presse után a Ceske Slovo is a magyar restaurációs törekvésekről megállapítja, hogy Magyarországon a legitimista propaganda elérkezettnek látja az időt a cselekvésre és gróf Bethlen István miniszterelnök, ha nem is támogatja nyíltan a legitimisták restaurációs törekvéseit, de minden-
esetre eltűri.

A magyar legitimisták — írja a lap — különösen azóta szorgoskodnak, amióta Angliában konzervatív kormány alakult. A Habsburgok magyarországi hívei a konzervatív-

párt győzelmét úgy magyarázzák, hogy erről az oldalról nem fognak akadályokat gördíteni a Habsburgok újabb trónrajutása elé, sőt ellenkezőleg az angol konzervatívok hajlandók nyomást gyakorolni a kiserő államaira, ha azok erővel találnának fellépni.

— A Népszövetség részéről is támogatást remélnék a magyar legitimisták. — írja tovább a Ceske Slovo. — mert a nagyhatalmakat a népek tanácsában csupa reakciós politikai képviseli. A magyar legitimisták minden gondja arra irányul, hogy morális téren és politikai eszközökkel egyengessék az utját a népszavazásnak és így lehetővé tegyék Zita királyné és gyermekeinek visszatérését.

A berlini bankbotrány

A Porosz Állami Bank több mint százmillió aranymárka kárt szenvedett — A korrumpált porosz hivatalnoki kar — Kiderült a Barmat-koncern vezetőinek ártatlansága

Berlinből jelentik: Az a pénzügyi botrány, amely a Kutisker-cég bűnügyéből fejlődött ki és a Barmat-koncern gazdaság vezéreinek és főigazgatóinak letartóztatására vezetett, óriási hullámokat vert föl. A pénzügyi botrányal párhuzamosan politikai összeütközés is tört ki, mert az ügyet a szembeálló pártok rögtön a maguk céljára akarják fordítani és egyfelől a baloldali lapok rámutatnak arra, hogy a porosz állami bank köré, a német nemzeti párthoz tartozó magasállású tisztviselői vannak belekeverve a panamába — másfelől a jobboldali sajtó felhasználja az alkalmat antiszemita támadásra a zsidó tőke ellen.

A Kutisker-ügy

Kutisker Iván Litvániából került Berlinbe, ahol csakhamar a leghíresebb bankárok közé emelkedett. Mintegy másfél hét előtt Kutiskert letartóztatták, mivel megállapítást nyert, hogy egy ügyben magasabb állású tisztviselőket megvesztegetett. A tisztviselőket a Porosz Állami Bank költségekbe tartoztak. Kutiskerrel együtt őket is letartóztatták. A vizsgálat folyamán megállapították, hogy a Porosz Állami Bank, amelyet még Nagy Frigyes alapított, Kutiskernek fedezetlen hitelt folyósított még akkor is, amikor a Kutisker-bankhoz összeomlása bekövetkezett. A Kutisker-bank hat és félmilliárd aranymárka kölcsönt vett fel a Porosz Állami Banktól, amikor már megingott és összeomlott.

Kutisker Iván, akit az orosz forradalom viharai sodortak Berlinbe — mint a nyomozás során megállapították — a magas porosz államhivatalnoki körökkel, különösen a külügyi részére kiterjedt rendőrséggel, olyan szoros összeköttetést tartott, hogy sikerült azokhoz az üzleti felelősök, akik idő folyamán kellemetlenné váltak ránézve és akik nem voltak német állampolgárok, egyszerűen kutasítani. Németországból. Azzal is vádolják a rendőrséget, hogy Kutisker Iván ellen tett feljelentések ügyében nem járt el a kellő eréllyel.

Teljesen tisztázatlan, milyen kapcsolatban állott Kutisker Iván a Porosz Állami Bankkal, csak az bizonyos, hogy vezető személyiségeket megvesztegetett és ezáltal rendkívül nagy aranymárka hitelt szerzett magának. A Porosz Állami Bank több mint 19 millió aranymárkát kölcsönözött Kutiskernek, amiből most ugyszólván semmi sem térül vissza.

Kutisker megmentésére nagy akció indult meg, amelynek az volt a célja, hogy az ügyet elhomályosítsa. Így került felszínre a Michael és társa-cég ügyei. Michael és Kutisker a legutóbb, mint ellenfelek álltak egymással szemben egy bírói ügyben, melynek befejezése után kölcsönösen azt állították egymásról, hogy a választott bíróságot megvesztegették.

A birodalmi elnök fia és a Barmat-koncern

A Kutisker-féle panamában a német nemzeti körök meglehetősen kompromittálva vannak, mert a letartóztatott államhivatalnokok többnyire a német nemzeti párt régi tagjai, akik kifelé a közélet porondján antiszemita elveket hirdettek, ugyanakkor Hollandiából és Oroszországból bevándorolt zsidó bankárokkal együtt nagy üzleteket csináltak és meg nem engedett módon Nagy Frigyes büszke alapítását, a Seehandlungból kifejlődött Porosz Állami Bankot milliárdokkal megkárosították. A baloldali sajtó természetesen kihasználja a Kutisker-ügyet a jobboldal ellen. A német fajvédők ezt akarták ellensúlyozni, amikor egy megvesztegetett rendőrtisztviselő segítségével eljárást indítottak a Barmat-koncern vezetői ellen. A Barmat-testvéreknek a szociáldemokrata párttal is volt összeköttetésük, a mit most a német nacionalista sajtó alapul használ fel, a baloldal elleni támadásokra. Heilmann szociáldemokrata képviselő a Barmat-koncern Hypothekenbank nevű intézetében felügyelő bizottsági tag. Bauer Gusztáv volt birodalmi kancellár, jelenleg szociáldemokrata képviselő szintén Barmaték egyik

vállalatának igazgatója. Ebert birodalmi elnök fia pedig, Fritz Ebert Barmaték pénzügyi támogatásával dolgoz ki szociálpolitikai terveket. Mig tehát a baloldali sajtó a német nacionalista körök korrupcióját hangoztatja, addig a jobboldali sajtó azon örvendezik, hogy a Barmat-testvérek, »a szociáldemokraták bankárjai« végre rendőrkézzre jutottak. Ezzel akarják maguktól eltölteni azt a tényt, hogy a porosz hivatalnoki kar kompromittálva van az ügyben. Kautz Emil miniszteri tanácsos, a német nemzeti pártnak egyik régi oszlopa, a vád szerint a befolyásos hivatalnokokat megvesztegette.

Barmaték ártatlanok

Az ügyészségen szombaton egész nap egyfolytában és egymásután hallgatták ki a Barmat-koncern afféréjében gyanúsítottakat. Az már bebizonyosodott, hogy a vizsgálóhatóság, éppúgy az ügyészség, mint a büntügyi rendőrség főnöke túllőtt a célon, amikor összefogdosztatta a Deutsche Merkurbank igazgatóit. Még az éjszaka folyamán szabaddalra kellett helyezni Thime igazgatót, mert semmiféle komoly gyanu nem terheli, hajnalfele pedig elbocsátotta az ügyész a Merkurbanknak még két igazgatóját, Schaeffert és Geirichet. Tisztán áll a vizsgálat előtt, hogy a Merkurbank vezetői nem károsították meg az államot.

A Barmat-koncern ellen meggondolatlanul lefolytatott eljárás miatt — mint a mai lapok jelentik — valószínűleg bűnhődnie kell a büntügyi rendőrség vezetőjének, aki állítólag több tulkapást követett el. Az mondják, hogy állása tarthatatlanná vált a mostani elhamarkodott letartóztatások következtében.

Az ügyészség nagy kitartással dolgozik, hogy fényt derítsen a bűnös üzelmekre s nem végzett eredménytelen munkát annyiban, mert tisztázta, hogy a Barmat-koncernnek a porosz állami banknál lévő hitelügyei semmiféle kapcsolatban nincsenek a Kutisker-koncern számára folyósított hitelekkel. Az is bebizonyosodott, hogy a Barmat-koncern révén az állami bank nem fog károsodni. A Barmat-művek összesen ugyanis 40 millió aranymárka kölcsönt vettek igénybe a porosz állami banknál és hogyha ezek a hitelek nem is volnának több nagyon erős és tekintélyes társaságnál viszontbiztosításokkal fedezve, a Barmat-koncernnek — tulajdonosi magánvagyonát nem is véve számba, — olyan aktívái vannak, amelyek 100 millió aranymárkánál többet érnek. A letartóztatott Barmat-testvéreket is hamarosan szabadlábra fogja helyezni az ügyészség.

Helyreigazítás

D'Albertnek nem az ötödik, hanem a hetedik felesége lett öngyilkos

Zürichi jelentés alapján megírta nemrégiben a Bácsmegyei Napló, hogy D'Albert Jenőnek, a világhírű zongoraművésznek ötödik felesége öngyilkossági kísérletet követett el, mert az ura el akart válni tőle. A hír ebben a formájában járta be az egész világsajtót. Most azután jelentkezett a mester ötödik felesége, Fritz Jauner, aki egy hírlapi nyilatkozatában elmondja, hogy ami az öngyilkossági hírt illeti, tévedés van a személyben. D'Albertnek ő volt az ötödik felesége, azonban már rég elvált tőle, sőt újból férjhez is ment báró Wolff Kapherthez.

— Mikor az öngyilkosság híre hozzám jutott, azonnal gondoltam, hogy tévedésről lehet szó. Nekem ugyanis eszemagában sincs D'Albert ur miatt öngyilkosságot elkövetni. Második házasságom nagyon boldog, sőt gyermekem is született. Az a hölgy, akiről a svájci újságok írtak, nem ötödik, hanem a hetedik felesége volt D'Albertnek. Ez a hetedik asszony, úgy tudom, egy grófnő.

HIREK

•••

— **Trifkovic miniszterelnökhelyettes átutazott Szuboticán.** Szombaton délután fél kettőkor *Trifkovic* Marko miniszterelnökhelyettes a beogradi gyorsal Szuboticán át Szomborba utazott. A miniszterelnökhelyettes a pályaudvaron a szuboticiai radikális párt nagyszámú küldöttsége fogadta *Gyorgyevics* Dragoszláv főispán és *Petrovics* Milivoj szubotici főispán vezetésével. *Trifkovic* miniszter a radikális párt szerb része nevében *Milivojevic* vasutigazgató, a radikális párt elnöke, a bunyevác csoport nevében *Vidakovic* Antal és a magyar csoport nevében *Gálffy* György üdvözölte. A miniszter örömet fejezte ki a fogadtatás fölött és elbeszélgetett a küldöttség tagjaival egészen két óráig, amikor tovább utazott Szomborba, ahol résztvesz a radikális párt vasárnap délelőtt megtartandó ülésén.

— **Dr. Stefanovic Zsarkó novisadi polgármester nyugalomba akar vonulni.** Noviszadról jelentik: Dr. *Stefanovic* Zsarkó polgármester elhatározta, hogy *nyugdíjaztatását* fogja kérni és önként visszavonul a város éléről. Dr. *Stefanovic* Zsarkó polgármester el van kedvetlenedve, mert a minisztériumok egyfelől nem töltik be a megüresedett fontosabb városi főtisztviselői állásokat, másfelől azokat az állásokat, amelyekre küldenek tisztviselőket, a polgármester és a város megkérdezése nélkül töltik be. Dr. *Stefanovic* Zsarkó polgármester szombaton ez ügyben Beogradba utazott, ahol a belügyminiszternek átadja nyugdíjaztatási kérvényét. A polgármester elkedvetlenedéséhez hozzájárultak azok a sajtótámadások is, amelyeket a *Szrbadija* intézett a polgármester ellen.

— **A sentai választók sulyos sérelme.** Szentáról jelentik: A sentai választókerületben nagy megütközést keltett, hogy Senta városának csak 2210 szavazója van. A múlt évben a törvényszék által záradékolt választói névjegyzékekben Senta város és járás választóinak száma 7000 volt. Az ellenzéki pártok részéről a *Davidovic*-párt vezetősége sürgönyileg fordult a párt beogradi főbizottságához és kérte, hogy tegyenek lépéseket a sérelmek orvoslása érdekében.

— **Uj horvát parasztpárt alakul Szuboticán.** A legutóbbi napokban mozgalom indult meg Szuboticán egy új párt, a „*Független horvát parasztpárt*” megalakítására. Az ideiglenes vezetőség szombaton kiáltványt bocsátott ki, amelyben a bunyevác és sokác népet arra szólítja fel, hogy a Radicspárt, a vajdasági néppárt és a bunyevác-sokác párt helyett a független horvát parasztpártba szervezkedjenek, amelynek főcélja, hogy a földkérdés rendezésénél a parasztság legyen a döntő szó. Az új alakulás élén *Sztankovic* Vojislav volt szuboticiai bankigazgató áll, aki a párt listavezetője lesz a választásokon.

— **A novisadi hadseregparancsnok szabadságon.** Noviszadról jelentik: *Miloszavljevic* Mirko tábornok, az első hadsereg parancsnoka pénteken négy heti szabadságra Reichenhallba utazott.

— **Spanyolországban a hazafias egyesülés pártja veszi át a kormányt.** Párisból jelentik: Mint az *Information* Madridból jelenti, *Rodríguez* Petre tábornok, a direktorium tagja Barcelonában interjú keretében tett nyilatkozata során hangsúlyozta, hogy a marokkói ügyeket legközelebb rendezik. Ami a jövőd spanyol kormányt illeti, a direktorium mindaddig helyén marad, míg a hazafias egyesülés pártja a vezetést át nem veheti.

— **Ausztrália tiltakozik a korlátlan bevándorlás ellen.** Londonból jelentik: Viktória állam azzal a kéréssel fordult Ausztrália miniszterelnökéhez, tegyen lépéseket a korlátlan bevándorlás megakadályozására, mert Ausztrália nem lehet letelepedési helye minden válogatás nélkül a kellemetlen bevándorlóknak. Elsősorban a brit eredetűek számára kell engedélyeket adni, minden más idegent alaposan meg kell rostálni. Az átirat rámutat, hogy különösen sok görög, olasz és délkelet-európai nem kívánatos elem özönlik ki Ausztráliába.

— **Beszámoló a cionista világszervezet munkájáról.** Bécsből jelentik: Az ausztriai cionista bizottság meghívása folytán sajtófogadás volt a cionista világszervezet Bécsben időző elnökénél, *Weizmann*nál, aki a cionistamozgalom időszerű kérdéseiről és a Palesztinában folyó építőmunkáról számolt be. *Weizmann* hangsúlyozta, hogy a cionista világszervezet munkája főképpen a gyarmatosításra, a nevelés és a közjólét kérdéseire terjed ki.

— **A kormányblokk agitációs gyűlés Szentán.** A radikális- és *Pribicevic*-párt január 6-án és 7-én agitációs gyűléseket tart Szentán. A gyűléseken dr. *Radonic* Jován és dr. *Milics* Ivó fognak programbeszédet mondani.

— **Radics Magyarországra szökött?** Bécsből jelentik: A gráci *Tagespost* szerint *Radics* István már nem tartózkodik Jugoszláviában, azonban nem felelnek meg azok a hírek sem a valóságnak, hogy Ausztriába érkezett volna. A *Tagespost* azt írja, hogy a zagrebi forrásból nyert bizalmas értesülése szerint *Radics* Magyarország felé vette útját.

— **A subotici Szeretet-nőegylet rózsabálja.** A subotici Szeretet-nőegylet, melynek tavalyi bálja egyike volt a szezon legsikerültebb és leghangulatosabb mulatságainak, az idén is rendez jótékonycélu táncestélyt. A bálát január 31. napján a *Bárány*-szálló valamennyi helyiségében tartják meg s azon a leányok kivétel nélkül rózsakosztyumban jelennek meg. A „rózsabál” iránt már is rendkívül az érdeklődés s az előjelek szerint a bál össze fogja gyűjteni Subotica legjobb társaságát. A bálra külön meghívókat nem bocsátanak ki. A rendezőbizottságnak dr. *Szántó* Gáborné az elnöke, aki arra kéri a suboticiai urilányokat, hogy a bál rendezésének megbeszélése végett január 8-án délután 4 órakor lakásán tartandó értekezleten jelenjenek meg.

— **Elsimultak a Zinovjev-levél hullámal.** Londonból jelentik: *Rakovszki* szovjetdelegátus jegyzéket intézett *Chamberlain* külügyminiszternek, hogy miután az angol kormány nem hajlandó választott bíróság elé terjeszteni az ügyet, amely megítélhetné, hogy a szovjetlevél otromba hamisítvány, ezt a vonakodást beismerésnek veszi arra nézve, hogy a kormány nem tudja bizonyítani a szovjetlevél valóságát, tehát a maga részéről ezzel véglegesen befejezettnek tekinti az ügyet.

— **A sentai villanyárok.** Szentáról jelentik: A városi képviselőtestület kezéből kiküldött bizottság szombaton véglegesen a villanyteleppel kötött szerződést, amely szerint a villanyáram egységára egynként és hektowattként a közvilágításnál az eddigi 8 para helyett 40 para, a városi épületeknél az eddigi 60 para helyett 75 para. Magánosok az eddigi 60 para helyett 90 parát fizetnek. A villanytelep kötelezi magát arra, hogy a közvilágítást egy év alatt központi kapcsolásra alakítja át.

— **Halál az illemhelyen.** *Andrasics* Pál hatvanhatesztendős szuboticiai földmives szombaton délután *Kuluncsicseva* ucca 44. számú házában levő lakásán az illemhelyen rosszullett. Elszédült és mire segítségére siettek, már megfulladt. Holttestét a mentők emelték ki.

— **A Beeskerek-környéki falvak villanyvilágítása.** Beeskerekéről jelentik: Beeskerek város tanácsa már többl ízben foglalkozott azzal a gondolattal, hogy a város kezelésében álló villanygyárból árammal látja el a szomszédos falvakat. A terv keresztülvitele azonban anyagiak hiányában meghúsult. A napokban azután egy vállalkozó ajánlatot tett Beeskerek város tanácsának, hogy saját költségén több községbe elvezeti az áramot, ha a tanács megfelelő áron adja neki az áramot. A tanács foglalkozott az ajánlattal és úgy határozott, hogy ha az ajánlattevő garanciákat nyújt arra, hogy megfelelő tőkével rendelkezik, úgy elfogadja az ajánlatot.

— **Borzalmas módon lincseltek meg egy néger.** A *Corriere della Sera*-nak jelentik az amerikai Charlestonból, hogy ott borzalmas népléletet hajtottak végre egy fiatal néger napszámoson, aki szerelmével üldözte gazdájának fehérbőrű leányát. Kihurcolták az erdőbe, ott fölakasztották, majd automobilhoz kötötték a holttestet és végighurcolták a néger városrészen. Az automobil nagy tömeg követte. Végül máglyát raktak a város egyik terén és elégették rajta a néger holttestét.

— **Eljegyzés.** *Schlesinger* Juliskát eljegyezte *Weber* Izsó Adán. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Vüie Mirko (Cantavir) és Takács** Juliska (Crna-Brdo) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Kadelburg Bözsike és Koff Fülöp** (Vinkovci) jegyesek.

— **Giuric Mariska és Maksimovic György** (Kula-Zagreb) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Faragó Andor (Mali-Idios) és Árnády** Marzitka (Bačka-Topola) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Véresre vert éjszakai igazoltatók.** Budapestről jelentik: Újév hajnalán nyolc-tíz fiatalember vonult fel a Rákóczi-ut és a Rottenbiller ucca sarkán álló központi kávéház előtt. A fiatalember azzal a felkiáltással, hogy „Zsidót akarok enni!” nekiugrottak egy idős szakállas embernek, akit gummibottal ütlegelni kezdtek. A megtámadott ember összeesett, de a fiatalemberek továbbra is ütötték. A járőrelők közbevetették magukat és kimentették a szerencsétlent az igazoltatók kezei közül, mire ezek igazoltatni kezdték a járőrelőket, akik erre rávetették magukat az igazoltatókra s véresreverték őket. Csakhamar rendőr is érkezett, ekkor azonban az igazoltatók már elmenekültek a sötétben. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Elmerült egy gőzös kétszáz utassal.** Londonból jelentik: A mexikói szikratáviró jelenti, hogy a nagy viharban, nem messze a partoktól, egy gőzös 200 utassal elmerült és 5 vitorlánhajó is hajba jutott, amelyekről nincs hír. Részletes hírek még nincsenek.

— **Szilveszter-est Kikindán.** A kikindai Atlétikai-Klub Szilveszter-estén kabaréelőadást rendezett. A kabaré szereplői: *Petrovics* Iván, *Bukarov* Dusan, *Jankovics* Danica, *Momesilov* Ferenc, *Hevessy* Dezső, *Brunner* Árpád, *Klein* Bözsi nagy sikert arattak.

— **Test-Vér.** Ilyen címmel új szépirodalmi folyóirat indult Bécsben *Sinkó* Ervin szerkesztésében. Nívós és gazdag tartalommal. A lap első száma most jelent meg *Sborovitz* Leó, *Sinkó* Ervin, *Balázs* Béla, *Leszvai* Anna, *Kertész* Klára, *Mihályi* Ödön, *Szenes* Erzsébet és mások írásaival. A szerkesztőség címe: Wien, XIX, Grinzing Allee 7/43.

— **Nagy ünnepekkel ment végbe Krisztiánia átkeresztelése.** Oslóból jelentik: Újév napján lépett életbe Norvégiában az a törvény, amelynek értelmében ezután a norvég főváros neve nem Krisztiánia, hanem Oslo lesz. Ebből az alkalomból az egész ország területén ünnepek voltak.

— **Egy hold föld a Bácsmegyei Napló olvasóinak és előfizetőinek.** Izéretünk szerint január 18-án egy hold földet sorsolunk ki a Bácsmegyei Napló olvasói és előfizetői közt. A sorsolásban résztvesz mindenki, aki január 15-ikén előfizetője a Bácsmegyei Naplónak. Az előfizetőknél nincs szükségük semmiféle igazolásra. Akik példányszámonként veszik a Bácsmegyei Naplót s a novemberi lapokat beküldik, annak jeleül, hogy részt akarnak venni a sorsolásban, küldjék be a december 3., 15., 22., 24., 28. számok első lapját.

A sorsolás előkészületeit január 16-án lezárjuk. Aki a sorsolásban részt akar venni, úgy küldje be az előfizetést, illetve az öt decemberi számot, hogy legkésőbb január 16-ikán a kiadóhivatal birtokában legyen levele.

A sorsolást január 18-ikán délelőtt 11 órakor nyilvánosan, kir. közlegyző jelenlétében tartjuk meg.

— **A Válopörös hölgy bemutatója.** Január 10-én és 11-én mutatják be a Katholikus Legényegylet színháztermében *Vajda* Ernő nagysikerű, ötletes és mulatságos vígjátékát, a „*Válopörös hölgy*”-et, *Garay* Béla színművész rendezésében a legjobb szuboticiai műkedvelők közreműködésével. A sikernek ígérek előadás iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

— **Két milliárdos adósság hátrahagyásával megszökött egy budapesti textilkereskedő.** Budapestről jelentik: *Eckstein* Béla *Andrássy*-uti textilkereskedő, a textilsere részvénytársaság igazgatója két milliárd adósság hátrahagyásával megszökött. Budapesten, ahol a textilkereskedelem az utóbbi időben nagy válsággal küzd, ez a bukás, amely több kereskedőt magával rántott, nagy feltűnést keltett.

Noé bárkája és a puccsisták

Megmondhatná valaki, aki

Tudósa a hittannak:

A pesti Noé bárkájában

Szintén állatok vannak?

dió

— **Halálos szerencsétlenség a csantavéri országúton.** *Petrik* József 21 éves szuboticiai földmives hajnalban fűrészgépet akart kocsin Adára szállítani. Utközben a csantavéri országúton a kocsi felborult és a sulyos gép ráesett *Petrikre*, akit agyonzuzott. A szerencsétlenséget a környékbellek vették észre, nyomban jelentést tettek a csendőrségen, amely a szerencsétlenül járt földmives holttestét beszállította Suboticára. A nyomozás megindult annak kiderítésére, hogy valóban szerencsétlenség történt-e és nem-e büntény áldozata *Petrik* József.

— **A szubotici zsidó nőegylet jelmezestélye.** A szubotici zsidó nőegylet december 10-ikén este fél kilenc órai kezdettel jótékonycélu bazárral egybekötött jelmezestélyt rendez a *Lloyd* összes termeiben. A jelmezestélyen, amely az idei szezon legsikerültebb mulatságának ígérkezik, hat különböző sátor, egymint török-tea-, cigány-, vitrag-, japán- és hollandi sátrak lesznek felállítva. A bálon tetszésszerinti jelmezben jelenhet meg a közönség. Külön meghívót nem bocsát ki a rendezőség.

— **A beeskereki törvényszék hírei.** Beeskerekéről jelentik: A beeskereki törvényszék szombaton tárgyalta *Stan* Mária 44 éves többszörösen büntetett előéletű toráki illetőségű asszony bűnügyét, aki a begaszentgyörgyi vásáron két vég vásznat lopott. A bíróság a tolvaj asszonyt két évi börtönrre ítélte. — Szombaton tárgyalta a bíróság *Sablyár* Oszkár kereskedelmi ügynök bűnügyét is. *Sablyár* a vádirat szerint *Trébics* László beeskereki kereskedőtől több ezer dinárt sikkasztott és a pénz Szuboticán elköltötte. A tárgyaláson *Sablyár* hozzátartozói kijelentették, hogy a kárt hajlandók megtéríteni, mire a károsult kereskedő nem kérte a vádlott megbüntetését.

— **Egy hírhedt rablóbanda meggyilkolt két csendőrt.** Bukarestből jelentik: Pitești környékén sikerült elfogni Munteanu hírhedt rablóvezért és két társát. A rablókat két csendőrt akarta bekísérni, de előzetesen elfejtették őket megmótozni. A foglyok egy elhagyatott helyen előrántották revolvereiket, az egyik csendőrt hat lövéssel megölték, a másikat pedig súlyosan megsebesítették és elmene kűtek.

— **Kabaréelőadás Temerinben.** A Temerini TC. sportegyesület műkedvelő-gárdája Szilvester estén jól sikerült kabaréelőadást rendezett. A szereplők közül Tóth Margitka, Handel Tibor, Halmos Kató, Göbel Lajos, Wirtz Kató, Göbel Aranka, Barna Tibor, Puskás Zoltán, Horváth Sándor, Szvacek Jenő, Szvacek Jenőné, Handel Juci és Tényi János kaptak sok tapsot kitűnő játékuért.

— **Titokzatos öngyilkosság egy bécsi panzióban.** Bécsből jelentik: Különös körülmények között halt meg Szilvester éjszakáján Tomaszek Ernestsztin fiatal bécsi leány. Szilvester estén Tomaszek Ernestsztin Liebisch Emma barátnőjével egy idősebb ur társaságában mulatott a Cariten-barban. Éjjel egy óra tájban a két barát összeveszett, mire Tomaszek Ernestsztin hazament panzióiban lakására. Barátnője a férfivel kis idő múlva utána ment, hogy megbékítsék, amikor azonban benyitottak szobájába, a pamlagon síró leány felugrott, a szekrényből elővett egy revolvert és mielőtt megakadályozhatták volna, szívenlőtte magát. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Műkedvelő előadás Adán.** Az adai tűzoltótestület műkedvelő gárdája nagy sikerrel adta elő Rákosi Viktor és Guthy Soma kitűnő bohózatát „A tartalékos férj”-et. A szereplők közül különösen Zsbori Irén, Antal Rózsika, Kőszeghy Pál Jenő, Spiegel Béla, Nagy László és Gal Sándor váltak ki ügyes játékkal.

— **Noviszadi rendőri hírek.** Noviszadról jelentik: Ismeretlen tettesek péntek éjjel feltörték a Jovanoski-téren levő elárúsító bódét és onnan különféle ruházati cikket 900 dinár értékben elloptak.

— **Vukasa Vazmoszlav vámhivatali főellenőr** Templom udvaron levő lakásának tyukójából 1 pulykát és 3 tyukot, Léh Jakab kántornak ugyanebben a házban levő lakásához tartozó tyukójából 4 tyukot loptak el. — **Konstantinovic Jován** kereskedő a Slukina-ucca 23. házában lakó ismerőséhez akart péntek éjjel bemenni, de Lackovics Antal portás nem akarta a házába beengedni, amiből veszekedés támadt, melynek folyamán Lackovics kulccsal fejbevégtá **Konstantinovicot**, akin hét centiméteres mély sebet ejtett. A rendőrség Lackovicot letartóztatta. — **A Kamenici-ucca 36. szám alatt levő »Port Arthur»** nevű hérkaszárnyában Kres Istvánál lakott Petrovics Konstantin orosz egy másik földijével. Szombat reggel a két orosz részegen ment haza, otthon garázdálkodtak és mert Kres tíz éves fia ez ellen felszóllalt, Petrovics a gyereket fojtogatni kezdte. A tíz éves fiu erre egy hegyes vésővel két surást ejtett az orosz hátán, amit súlyosan sebesülve a kórházba szállítottak be.

Dr. Klein Endre szülész és nőgyógyász specialista, a berlini és a giesseui tud. egyetem nőgyógyászati klinikáinak volt asszisztense, rendel Subotica, Sencauski (Zenta) út 12. Tel. 236. 9687

— **A noviszadi zenegyűlés hangversenye.** Noviszadról jelentik: A noviszadi zenegyűlés vasárnap este nyolc órakor a Slobodában szlováktárgyu ének-és zenehangversenyt rendez, amelyen Grecsanjinov, Csajkovsky, Dvorak, Lajovic, Zirovnik, Csobanics, Konjevics és Mokrajac dalai, továbbá Rubinstein G-moll vonósnygyese kerül előadásra. A hangversenyen Waldner Edith, Vitaliani Robert és Rózs Ferenc, továbbá az ének-és zenekar fog közreműködni.

Amagyarországi aranyköltségvetés titkaiból

A közigazgatási apparátus nagyobb mint a békeben

Budapestről jelentik: A költségvetést, amelyet Bud János pénzügyminiszter sommásan benyújtott a parlamentnek, teljes egészében kinyomatva kiosztották a javaslatot a parlament előadóinak.

A részletes költségvetés érdekes adatokat tartalmaz arra nézve, hogy milyen célokra fordítják az állami bevételeket. A belügy tárca költségvetését összehasonlítva a legutóbbi békebeli, vagyis 1913. évi költségvetéssel, kitűnik, hogy bár Magyarország régi területének kétharmadát elveszítette, a közigazgatás költsége nem kevesebb, mint volt a háboru előtt, a tisztviselők pedig bizonyos kategóriában, ami különben köztudomásu, ma lényegesen többen vannak, mint 1913-ban.

A belügyminisztérium összes kiadásai — a javaslatban — 66,401,630 aranykorona, bevételeinek összege 1,007,980 aranykorona. A központi igazgatás került 1913-ban 2,899,110 koronába, ma került 2,893,358 koronába. 1913-ban volt a fogalmazói szakban egy államtitkár a III. fizetési osztályban, ma ebben a fizetési osztályban van két államtitkár és egy országos főkapitány, továbbá van négy IV. fizetési osztályba osztott helyettes államtitkár is. Akkor volt kilenc miniszteri tanácsos, ma kétszer annyi van, vagyis tizennyolc. 1913-ban volt 19 osztálytanácsos, ma van 25. A kezelési szakban működött 1913-ban négy segédhivatali igazgató, ma van 9, akkor volt 4 irodatiszt, ma van 14. Akkor volt 16 irodasegéd, gépirő, telefonkezelő stb., ma van mintegy 80. A belügyminisztérium ugynevezett sajtóosztályában szerepel 3 főelőadó, 13 előadó, 4 előadóhelyettes, 8 altiszt és egy szolga. Hogy ez a sok előadó mit ad elő, azt nem tudja maga a miniszter sem. Sajtószolgálat cím alatt ez a sajtóiroda tiszteletdíjakat utal ki még 53 szerződéses alkalmazott részére, akik így oszlanak meg: 121 főoglalkozású tiszteletdíjas és pedig 1 nemzeti munkavédelmi felügyelő és 120 nemzeti munkavédelmi hivatal-

— **Influenzajárvány Noviszadon.** Noviszadról jelentik: Noviszadon nyolc-tíz nap óta influenzajárvány van. Az orvosok becslése szerint ezernél több influenza megbetegedés van, amelyeknek legnagyobb része könnyebb lefolyásu, de azért már influenzából eredő néhány haláleset is előfordult. Az iskolákban is igen sok az influenzás beteg és a hatóságok azzal a gondlattal foglalkoznak, hogy az iskolákat bezárják.

— **A leányszobák öröme.** Nagyban folytak az előkészületek az idei szezon legérdekesebb ballárá, a suboticei zsidó Patronázs-Egyesület által i. évi január 18-án rendezendő »Backfisch»-ballára. A mulatság nagy szabásu műsor keretében a városi színházban lesz megtartva.

— **Szivbetegek és érelmeszesedésben szenvedők** a természetes **Ferenc József** keserűviz használata által könnyű és pontos bélműködést érnek el.

— **Covered wagon.** Ez a név ma még ismeretlen a suboticei közönség előtt, de néhány nap múlva diadalmasan tulszárnyalja a Königsmark vértezett sikerét is. Covered wagon az amerikai honfoglalás filmje, melyben valósággal hihetetlennek látszó rekordszámokkal dolgozott a rendező. A filmben 20,000 ember látszik: vad indiánok, cowboyok, nők és gyermekek vegyesen. Van egy hatalmas ütközet benne, mikor az indiánok megtámadják a cowboyokat, ahol több mint 10,000 ember esik áldozatul, ez a harc a prerien látszódik le ply hatalmas méreiben, mintha viharsebesen haldó felhő takarná el az eget. Ezenkívül 6000 lovat és 2000 kecskét mozgatt meg a rendező, hogy realisan megörökíthesse azokat a végeleáthatlan karavánokat, amelyek abban az időben Amerika ősföldjén végigvonultak. Covered wagon olyan nagyszabásu film, melyhez hasonló évek óta nem készült és az amerikai filmgyártás ismét bebizonyította, hogy utóérhetetlen. A suboticei bemutató január 8-án lesz a Korzóban.

vezető. A munkavédelmi hivatal, amely ut kreációja a belügyminiszternek, meg lehetős jelentékeny összeget emészt föl, lévén a hivatalvezetőkön kívül, akik valamennyien volt nyugatmagyarországi fölkélek, negyvennyolc segéd tisztviselője és százhuszonkét altisztje és szolgálja. A folyamórségnél hasonlóan feltűnően sokan vannak. A legnagyobb rang itt a vezérőkapitányé, alatta következik 1 vezérkapitány, 8 folyamórkapitány, 5.1. oszt. törzskapitány, 16 II. oszt. törzskapitány, 29 folyamórkapitány, 33 főhajónagy, 3 hajónagy, 200 tiszthelyettes, stb. Ugyanennek az intézménynek az adminisztrációjához van 1 vezértanácsnok, 10 főtanácsnok, 9 tanácsnok, 16 altanácsnok, 43 főelőadó, 49 előadó, 23 előadóhelyettes, azután altisztek. Az államrendőrség költségvetését érdekes volna összehasonlítani a békebelivel, kizárja ezt azonban, hogy a rendőrséget államosították. A zalaegerszegi internáló tábor fenntartási költségeire többet irányoztak elő, ami azért feltűnő, mert a tábor legalább hivatalosan feloszlatták.

A népjóléti minisztérium kiadásának összege 28,405,610 aranykorona, a bevételeké 5,345,270. Az egészségügyi intézményekre előirányoztak 4,186,794 aranykoronát, a háboru áldozatairól való gondoskodásra, jellemző, az előirányzat csak pár százezer koronával több, mint az elmúlt 1924. évi költségvetésben.

Az igazságügyminisztérium költségvetésének érdekes tétele az, amely a »büntetések végrehajtása» címet viseli. Ennek a tételnek, amely a fegyintézetek kiadásait sorolja föl, rendes kiadásai 1,377,085 aranykoronával emelkedtek.

A honvédelmi minisztérium kiadási tételei 7,468,810 aranykorona többletet mutatnak, ami az indokolás szerint főleg a nyugdíjazások emelkedésével van összefüggésben. Lényeges kiadási többlet (628,058 aranykorona) szerepel a kerületi parancsnokságok kiadási tételei között.

— **Halálozás.** Kikindáról jelentik: Gróf Csáky István nyugalmazott huszárkapitány, aki néhány év óta egy kikindai társaság beltagja volt, Bocsáron hirtelen elhunyt.

— **Férfi szabászi tanfolyam.** Futó Tamás kiválóan anatómiából teljesen újszisztéma szerint január 20-tól tanfolyamot nyit. Jelentkezni jan. 20-ig Futó szabónál, II. kör, Munkova ul. 6.

— **A Müpártolók Köre** által 1-én délután előadott »Rigócsörü királyfi» mesejátéka igen szép siker jegyében folyt le. A kis- és nagyközönség igen sokat tapsolt és jól mulatott. A szereplők közül különösen kiváltak: Singer Emska, Váhl Lilike, Breuer Irénke, Pokár Lenke, Bresslauer Lilike, Buidosó Ferike, Fberhardt Jancsi és Sebestyén Mátyás. Este a »Gyimesi vadvírág» ment kitűnő szereposztásban, amelyen nagyon sok tapsot kaptak: Pietsch Ferencné, Singer Etuska, Buidosó Lajosné, Elek Böske, Katzer Andor, Buidosó Lajos és Szögi István. Mindkét előadást zsufozt háznézte vésziz.

— **A kis muszkák.** Földes Imrénék gyönyörű énekes és táncos darabját látsza a Müpártolók Köre január 6-án este 8 órai kezdettel a városi színházban. A főbb szerepek kitűnő kezekben vannak, jegyek már kaphatók.

— **A »Reusz» zsidó ill. kulturrezvesület** folyó hó 4-én d. u. háromnegyed 4 órai kezdettel Bárány-szállodai helyiségében tagdélutánt rendez a következő műsossal: 1. Weber: Rondo, zongorán előadja Fränkel Lilly. 2. A cionizmus története. irta és felolvassa Székely Miklós. 3. Mozart: Sonata, hegedűn előadja Turnovszky Frigyes, zongorán kíséri Hay Ella. 4. Schubert: Lied aus Wien, énekl Schlessinger Illy. Az előadást a ping-pong (asztali tenisz) társaságáték bemutatása, uzsonna és tánc követi. Tagok vendégeit szivesen látja az Előbőség.

— **Főmentettek egy vőlegény-gyilkos leányt.** Velencéből jelentik: Izgalmas szerelmi drámát tárgyalt a minap a velencei bíróság. Elena Scarpa nevű fiatal velencei környéki tizenhétéves parasztleány volt a vádlott, aki megölte hitlen vőlegényét, Ciro De Lorenzo velencei pincért. Egy esztendőig lütegette otthon a falujukban a leányt De Lorenzo, aki azonban, amikor Velencébe került és pincér lett egy kis kávéházban, már tudni sem akart az igéretéről és egy pincérleánnyal kötött szerelmi viszonyt. Amikor ezt megadta az elhagyott menyasszony, azonnal Velencébe ment és felkereste Ciro a lakásán. Ágyban feküdt. Megkérdezte tőle, hogy igaz-e, hogy már mást szeret? Azt mondta, hogy igaz. A menyasszony ekkor kirántotta köténye alól a magával vitt pinyhakést, egyik kezével megfogta a pincér torkát, másik kezével pedig szívébe döfte a kést. Önként jelentkezett ezután a csendőrségnél. A tárgyaláson ott volt a meggyilkolt pincér anyja is és várta a bíróság ítéletét, mely azonban felmentő volt. »Gyilkos! Gyilkos!» — kiáltotta ekkor az anyja a leány felé és kirohant a teremből. A leányt azonnal szabadon bocsátották.

— **Csakis »Kelic» nemes likőrei a legjobbak.**

— **Roth Olga** kozmetikai intézetében, Kr. Aleksandrova ulica 4. szám alatt, a Rossija Fonciére palotájában, félemlen. modern szépségápolás, arcborításmásztás, alkalmatlan hajszaélek, pattanások, szemölcsök, szeplők, májfoltok végleges eltávolítása, kaphatók saját készítményű, kiváló hatásu kenőcsök, puderok, gyögvesszappanok, arcfehérítő- és szeplőkemőcsök stb.

HASRÖTÖR SÉRÜKÖTÖR
MŰVEGTAGOK, EGYENESTARTÓK
speciális készítés 9793
MAYERHOF optikus, SUBOTICA
Vidéki megrendelések azonnal készülnek!

50 D egy felítter elsőrendű minőségű
MARIA FARINA EAU DE COLOGNE
PARFUMERIELUKÁCSNOVISAD
Hotel Kraljica Marija épület 9470

Perza, smyrna és püsszönyeg
függönyök, sezlonakarok, b. mulatos
olcsó árakon
KRAUSZ ED-NÉL, NOVISAD

MORAVETZ
zeneműkereskedés Timissara (Románia)
Az utóállamok legnagyobb zeneműszaküzlete. Minden megrendelést gyorsan, pontosan és a legolcsóbban intéz el. Tegyen próbamegrendelést! Jegyzékek ingyen.

Csak a szagos nő gusztyusos!
Használjon tehát kizárólag
SELCO virágillatokat
mert ettől nagyon szagos
tehát nagyon kívánatos lesz

MI A SELCO?
Alkoholmentes teljesen koncentrált legnemesebb tiszta virágillat.
Elegáns hölgy és ur csak ezt használja
Kapható: minden drogueriahban, patikában, jobb üzletekben s fod. ászoknál
Küldjön be 20 dinárt és kap bérmentve 1 üveggel bármely illatból.
ZETA R.-T. SOMBOR

KÖZGAZDASÁG

Emelkednek a bankbetétek. Egyik oldalán a pénzügy, amely megbénítja az ipart és a kereskedelmet, más oldalán pedig a bankbetétek emelkedése jellemzi a gazdasági életet. A bankbetétek emelkedése örvendetes jelenség volna, ha a bankok az emelkedő betétek mellett képesek volnának a hitel-igényeket kielégíteni s esetleg hosszabb hitelt is adni. A betéteket azonban nagy részben rendelkezésre kell tartani, mert a betevők azzal a feltétellel helyezik el, hogy ha adóra kell, nyomban visszakapják. Minthogy pedig adóra mindig kell, a bankok kénytelenek nagy pénzkészleteket a pénztárakban tartani.

A subotici bankok jótékony alapja. A különböző jótékonyági akciók meg lehetős mértékben igénybe veszik a pénzintézeteket, amelyeket szinte napnap után felkeresnek, hogy áldozatkész-
ségüket jótékonyági, kulturális, vagy egyéb társadalmi célokra igénybe vegyék. Ezek a kiadások évenként igen nagy összegre rúgnak, s a pénzintézeteket ezek után a jótékonyági adók után még adóval is megrójják, mert a pénzügyi hatóságok azt a kiadást, amit jótékony célra ad ki a pénzintézet, azt a nyereséghez hozzászámítja. A subotici bankok erre való tekintettel egy közös jótékonyági alap megteremtésének tervével foglalkoznak. Az alaphoz minden bank hozzájárulna s ennek az alapnak a kezelése adna azoknak a jótékony intézményeknek, amelyek a bankokat felkeresik. A mindentalan ismétlődő akciók és gyűjtések a subotici kereskedőket is hasonló alap megteremtésére fogják rábírn.

Majd választás után. Még öt hét van a választásokig s a gazdasági élet már is a legteljesebb mértékben érzi a bizonytalanságot. A hivatalokban nagyon nehéz egy-egy ügynek az elintézése, újabb terveknek, kezdeményezéseknek még arra sincs kilátásuk, hogy megballagassák őket. A stereotip-válasz mindegyre:

— Majd a választások után!

A bíróságok január 20-ikáig tartanak tárgyalásokat, január 20-ika és február 10-ike között törvénykezési szünet lesz, amikor senkit sem lehet bíróság elé idézni. Természetes, most nagy küzdelem folyik, hogy — különösen polgári perekben. — január 20-ika előtt lehessen tárgyalási határnapot kapni. Minthogy azonban január 20-ikáig még római katolikus és görögkeleti ünnepnap 9 van, összesen 7—8 tárgyalási napja van a bíróságnak.

Jelentős kedvezmény a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok pótdóljánál. A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adóterhei, ha ezeknek a terheknek az elviselhetőségében egyáltalán lehet fokozatot felállítani, talán a legelviselhetetlenebbek. A vállalatnak ki kell mutatni a nyereséget. A kimutatott nyereséghez a pénzügyi hatóságok hozzászámítják a befizetett adókat és a kifizetett jótékony adományokat s az így kapott »adónyereség« 10—18 százaléka az állami egyencsádó, amelyhez községi pótdó és különböző pótlékok címén 1000—1500 százalék járul. A vállalat tehát a tényleg elért és kimutatott nyereségének többszörösét kénytelen adóba kifizetni. A jugoszláviai bankok panaszvői kongresszusa főleg ezekkel az adóterhelésekkel foglalkozott. A pénzintézetek szövetségének elnöksége arról ér-

tesítette a bankokat, hogy az együttes fellépésnek volt is némi eredménye. A pénzügyminisztériumban ugyanis olyan módon akarják megoldani a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adójának kérdését, hogy ezek a vállalatok községi pótdó és egyéb pótlékok címén nem kötelesek az egyenes állami adójuknál többet fizetni. Ez a rendelkezés állítólag visszamenőleg 1924 január 1-től kezdve érvényes lesz. A vállalatok most persze türelmetlenül várják, hogy az ígért tényleg valóra is váljon.

SPORT

A Gradjanski győzelme Freiburgban. A zagrebi Gradjanski újév napján Freiburgban játszott az ottani FC Freiburg csapatával. A mérkőzés, amelyet rekordközönség nézett végig, rendkívül heves és változatos volt. Az első féldőben a jugoszláv csapat támadott többet, a szünet után azonban a németeknek is több veszélyes akciójuk volt. A mérkőzést végül is a Gradjanski nyerte 3:2 arányban, amelynek csapatában a közvetlen védelem működött legjobban.

A prágai DFC legyőzte az FC Barcelonát. A világhírű spanyol csapat, az FC Barcelona, amelynek kapuját a magyar Platikó védi, mint már jelentettük, a prágai DFC csapatával karácsony napján 1:1 arányban eldöntetlenül végzett. A revansmérkőzés újév napján folyt le rekordközönség előtt. A DFC pompás stílusban játszott és mindvégig fölényrel, de gólt csak az utolsó percekben sikerült rúgnia, amikor a spanyol védelem már teljesen elkészült erejével. A mérkőzést 1:0 arányban nyerte a prágai csapat, amelynek legjobb embere Bobor volt, aki a győztes gólt is szerezte. A spanyolok a prágaiakat lekésen ünnepelték.

Madrid:

FC Zürich—Real Sociedad 6:1.

FC Zürich—Real Sociedad 7:3.

Basel:

Simmering (Bécs)—FC Basel 5:1. A bécsi csapat kitűnően játszott.

Alexandria:

Hakoah (Bécs)—Egyiptomi kombinált 4:2 (2:1).

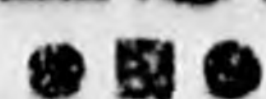
Drezda:

Prága—Drezda városközi 1:0.

Prága:

Sparta—Admira (Bécs) 7:0 (3:0). A Sparta pompás formát játszott ki.

TŐZSDE

A dinár külföldi árfolyamai

1925. január 3.

Budapest deviza 1108—1128, valuta 1128—1134.

Berlin deviza 652.50—654.50, valuta 648—652.

Trieszt 36.70—36.80.

Newyork 155.75.

Zürich, jan. 3. Zárlat: Beograd 8, Newyork 513, London 24.36, Páris 27.84, Milánó 21.73, Prága 15.50, Amsterdam 207.90, Berlin 122.1250, Bécs 0.007225, Szófia 375, Varsó 98.50.

Beograd, jan. 3. A szombati szünet miatt a tőzsde zárva van.

Noviszadi terménytőzsde, január 4-én. Csendes irányzat mellett csekély forgalom. Buza 75—76 kg-os 425—430 dinár, 74—75 kg-os 2—3 százalékos 427.50 dinár. Árpa 335 dinár. Tengeri 190 dinár, bánáti 195 dinár, áprilisi 200 dinár, szerémi 195 dinár. Liszt 0-ás G. 510 dinár, 6-os 430 dinár, 7-es 360 dinár.

Chikagói gabonátőzsde, jan. 3. Buza májusra 176.5, Buza júliusra 152.25, Buza szeptemberre 143.25, Tengeri prompt 2. min. 144, Tengeri májusra 128.75, Tengeri júliusra 129.5, Tengeri szeptemberre 129.125, Zab májusra 62.375, Zab júliusra 61.625, Rozs májusra 153.625, Rozs júliusra 135.

Newyorki gabonátőzsde, jan. 3. Buza őszi vörös 198.25, Buza őszi kemény 188.125, Tengeri 142, Liszt sp. w. cl. 750—825. Az irányzat alig tartott.

Budapesti árutőzsde, jan. 3. A terménytőzsde gyöngén tartott irányzattal nyitott. Az árukiadást jelentéktelen, vételkedv is gyenge egy a malmok, mint a kereskedők részéről.

A budapesti tőzsdén nyitáskor 535—540.000 koronát kérnek a 78 kilogramos tiszavidéki buzáért, a vevők azonban ezeket az árakat nem honorálják. Gyengébb minőségű búzában 527.000 koronával kötöttek üzletet.

Rozs is tartott. Általában a tegnapi áron kínálják. Néhány tétel rozst 430—435.000 koronával kötöttek.

A takarmánycikk piacán eladtak néhány kisebb tétel gyenge takarmány-árát.

Egyébként csak tengeriben van élénkbb forgalom, amelyet márciusi szállításra keresnek. 300—305.000 koronát kínálnak márciusra a tengeriért, a fize-

tési feltételek szerint. Prompt morzsolt tengeri 255—260.000 korona.

Korpában nincs üzlet, áru alig van a piacon.

A magpiacon sincs semmi változás, néhány jelentéktelen tétel olajos mag és hívelyes változatlan áron kelt el.

A liszt piac is üzletelen, az árak nem változtak.

Budapest, jan. 3. Heti jelentés az állatvásárról: Hizósértés üzlet: Bécsben a keddi vásáron 16.359 volt a felhajtás, melyből 5083 zsirsértés és 10.856 hus-sértés volt. A szokatlanul nagy felhajtás következtében a vásár lefolyása rendkívül lanyha volt és a zsirsértések 5—6000, a hussértések pedig 4—7000 koronával olcsóbbodtak. A bécsi importőrök ismét óriási veszteségeket szenvedtek, a kereskedők javarésze tönkrement.

Prágában a vásáron 864 hus- és 852 zsirsértés volt felhajtva. A vásár lanyha volt és az árak 0.50—1.00 cseh koronával estek. A rossz bécsi vásár hatása azonban az áresés a hét folyamán tovább tartott, úgyhogy a hét végére a multheti árakhoz képest 1.50 cseh koronás áresés állott elő.

Németországban a hussértésüzlet lanyha volt, a zsirsértések iránt azonban mutatkozott érdeklődés, de csak nyomottabb áron lehetett zsirsértéseket értékesíteni.

Zsirsértés árak:

Budapest január 2.	27000 korona
Bécs, december 30.	22000 o. K.
Prága, dec. 29.	13.— esk.
Temesvár, dec. 31.	60—61 lei
Nagyvárad, dec. 31.	60—61 lei
Passau, dec. 30.	1.64—1.66 ar. N
Öderberg, dec. 31.	1.66—1.68 ar. N
Bodenbach, dec. 31.	1.68—1.70 ar. N

Valamennyi elsőrendű, fiatal, nehéz zsirsértésre vonatkozik, elősúlykülönkén minden levonás nélkül.

Soványértés üzlet. A sovány sertés üzlet az egész hét folyamán rendkívül lanyha volt. A bécsi vásár katasztrófája is áresése rendkívül nyomasztólag hat az üzletre.

Elidiform

Nélkülözhetetlen hölgyek részére!

Hullámos,

selymes haj

„Elida“ Shampoo

Állandó használatánál

MINDEN HÁZIASSZONY HASZNÁL!

NYILTTÉR.

Merkler Salamon úgy a maga, mint gyermekei Rózsika, Cecilio, Spitzer Sándorral, Károly, Beer Ilonkával továbbá Hermann, Emma Janka, Zsiga és Miksa nevében megtört szívvel és fájdalomtól lesújtva jelenti, hogy a példás, önfeláldozó, legjobb hitves és szerető anyja

MERKLER SALAMONNÉ
szül. BECK LUJZA

f. hó 1-en, rövid szenvedés után 59 éves korában elhunyt. Drága halottunkat f. hó 2-án, pénteken kísértük a szuboticei izr. sírkertbe örök pihenő helyére.

Az elhunytat siratják testvérei: Lotti, Antal, Miksa, Sándor és Mazi. Unokái: Lilike, Gyurka és Márta.

Nemes lelked emléked örökké kegyelettel fogjuk őrizni. 88

Özv. Spitzer Simonné szül. Kaufmann Janka úgy maga, mint gyermekei Feri és Imre nevében, a legnagyobb fájdalommal jelenti, hogy szeretett férje, a legjobb férj, apa, gyermek és rokon

SPITZER SIMON

kereskedő Wienben, 1924 december 20-án meghalt és december 22-én Wienben eltemették. Elhunytat siratják édesanyja özv. Spitzer Simonné, testvérei Spitzer Sándor és családja, Kohn Arminné szül. Spitzer Róza, Vig Zs. Sándorné szül. Spitzer Gizella, Spitzer Jakab és családja, Sziklay Béla és családja, Szamosy Lajos és családja, anyósa özv. Kaufmann Izidorné, sógorai Szántó Akos és neje, Kaufmann János és neje számos unokaöccse. Emlékét szeretettel és kegyelettel őrizzük meg!

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik felejtethetetlen édesapánk, illetve nagyapánk elhunyt alkalmával fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek, ezúton mondunk hálás köszönetet.

Fekete Dénes és családja.

„DAMA“

FEHÉRNEMÜSZALON

Polstojeva (Ódor) ul. 21

Jutányos áron készít: női- és gyermek-fehérneműt, hozott és saját anyagból, azonkívül pyjamákat, ágycarniturákat, stórokat stb. a legszebb kézimunkával. 9007

Mélyen tisztelt ügyfeleinket ezúton értesítjük, hogy **VELIKA-KIKINDÁN** a Centralna Štedionica R. T.-nál Felsőbánán részére **FŐÜGYNÖKSÉGET**

létesítettünk és kérjük a m. t. ügyfeleinket, hogy a fenti főügynökségünket is ugyanabban a bizalomban részesítsék, mellyel intézetünket eddig is kitüntetni szívesek voltak. Főügynökségünk mindenemű tűz-, élet-, jég-, baleszt-, betörés-, géptörés-, szavatossági-, üzemi zűnetelési- és transzportbiztosítási ügyekben szívesen szolgál felvilágosítással. Kiváló tiszteltette!

a „DUNAV“ Biztosító R. T. Bányai Fiókjára Veliki-Bečkerek

Nyilatkozat

„A csaláért letartóztatott közjegyzői irnok“ címen a Bácsmegeyi Naplóban megjelent cikkre vonatkozóan a következőket jelentem ki: 1. Nem igaz, hogy közjegyzői irnok vagyok, mert régi idő óta közjegyzői hivatalvezető vagyok és minden hozzáértő tudja, hogy az ilyen az összes ügymenetet tudja intézni, amit egy egyszerű irnok nem. 2. Ellenem a feljelentést mostohaapám nagyapja, Tary István szegedi — és nem suboticei — lakos tette meg, anélkül, hogy erre bárki illetékes rokon felhatalmazta volna. 3. Nem igaz, hogy 1750 dinárért lett a föld holdja herbe kiadva, amit okirattal bizonyítok a bíróságok előtt és az okirattól világosan kitűnik, hogy 1500 dinárért lett a föld herbe adva és csak egy bérlővel, Kalusevics Pállal tárgyaltam és alkudtam. Ennek apja csak mint kezes szerepelt volna a bérleti szerződésnél. Az öreg Kalusevics, akinek bemozdására is alapítják ellenem a vádat, nem is volt jelen a szerződéskötésnél, vele nem alkudtam, sőt a bérlet tartama alatt nem is ismertem. 4. Ami feltűnő módon való költelekezésemet illeti, aki engem és anyagi viszonyaimat ismeri, az csak nevetelhet azon a hatáskergető állításon, hogy nekem 24000., illetve 6250 dinár — mely összeg Tary István károsodása volna szerinte — olyan veszedelmes összeg, amelytől el kellene szédülnöm és ilyen semmiség kedvéért sikkasztanom kellene. Aki ismeri becsületos keresetm nagyságát, az csak mosolyoghat azon a naiv mesén, amelyet megfontolásra kitalált a családi gyűlölség és nagylőre cresztve a közönség elő tált a szenzáció kergetés. 5. Az ügyészségnek nem adtak át, mert már a rendőrség rögtön kihallgatásom után, — miután már azon teljesen bebizonyosodott az ellenem irigységből emelt vádak valótlansága és feltártam az ellenem tervezett cselszöveget és annak okait — szabadlábba helyeztet. A feljelentő és rágalmozók ellen ügyvédem útján megtettem a törvényes lépéseket.

Subotica, 1925. évi január 2-án

55

Bruzla Gyula.

Hirdetmény

Értesítem ügyfeleimet, hogy a mai napon Schick Miklós ur helybeli lakossal társultam s ezentul **Machmer János és Társa** cég alatt vele a gabona-, szén- és tűzifaüzletet tovább folytatom. Felkérem ennél fogva m. t. üzletfeleimet, hogy a rend kedvéért úgy követelésüket, mint tartozásukat nálunk 8 napon belül benyújtani sziveskedjenek.

Torzsá, 1925. január 3.

74

Machmer János

A nagyérdemű közönség szives tudomására adom, hogy 1925. évi január hó 5-től kezdődőleg 6 heti időtartamra

szabászati-tanfolyamot

rendezek, az eddigiektől eltérőleg, nem csupán rajzban, hanem tényleges anyagszabászatban — áruismeret és kalkulációval együtt, a legújabb külföldi szabászsystem szerint.

Jelentkezés 1925. évi január 5-ig.

Szives megkeresések

A. LICHT nőidivat szalonban
B. Rudičeva ul. 4.

57

AUTOMOBILIA
SUBOTICA

AUTÓ- és MOTORVÁLLALAT

Biedska és Skadarska ulica — Telefon 151
(Holsler fürdő mellett)

FIAT

TORINÓI GYÁR VAJDASÁGI LERAKATA

Fiat-kocsik állandó kiállítása

MICHELIN

GUMMI GYÁRI LERAKATA

GANZ-DANUBIUS

gyártmányu exploziós és villamos motorok lerakata

Loebersdorff kis Diesel-motorok

A Vajdaság legmegbízhatóbb állandó szoftőrképző tanfolyama

Autók garagirozása és karbantartása. Benzin, olaj, akkumulátorok.

Modern nagy javítóműhely

Használt kocsik bizományi cseréje

ELADÓ

Fiat 501 versenykocsi, új, 120 km óránkénti sebesség

Daimler 24 HP négy üléses, önjáró, villanyvilágítás

Fiat gyorshekerkocsi két tonna hordképességgel, generáljavitva

3/4 HP egyhengeres motorkerékpár, majdnem új.

Győződjék meg saját érdekében, hogy **Kitri** női divatszalonjában a legjobb, legolcsóbb és legújabb párisi divat után készülnek: köpeny, kosztüm, ruhák stb. Tiszttiszálónőknek 25 százalékos árengedmény. Paja Dobanovackog ulica 4. szám. Nemzeti szállodával szemben.

CSAK 30 NAPIG!
1925. január 14-ig
Felhalmozott nyersanyag csökkentése végett!

FOGÁK
és FOGSOROK

Az alábbi kivételos árban készülnek. Vidékieknek soron kívül és leggyorsabban.

DENT. ROMÁN OSCÁR
FOGÁSZATI RENDELŐJÉBEN SUBOTICÁN
Aleksandrova ul. 5. Opšta Privredna Banka épületében
RENDEL: d. e. 8-12-ig, d. u. 2-6-ig.

Aranyfogak vagy koronák 22 karátos aranyból drág-ként 300 D.
Aranypótló (nem arany) fogak vagy koronák drág-ként 150 D.
Alumínium koronák " " " " 130 D.
Fogsorok angol kauszok és fogból foganként " " 75 D.

Minden munka elsőrangú anyagból és kivitelben felelősség mellett készül saját laboratóriumomban **Fogházás érzéstelenítéssel!**

Tartós fogtömések. — Telefon 612.

Cipészek és csizmadiák figyelmébe!

KAPTAFÁKAT
SÁMFÁKAT
a legmodernebb kivitelben készit

CSÁNYI JÓZSEF SOMBOR
Strossmayerova ulica 2.
Nagyobb rendelésnél árengedmény.
Tanoncot felveszek. Ortopéd munkák v. Hállatnak!

SZALÁMI
elsőrendű új áru, teljesen száraz mindenütt kapható.
Első Horvát Szalámi, Füstölthús és Zsirgyár

M. GAVRILOVIĆ a SINOVID. D. PETRINJA.
Képviselőt: MOSER & WERTHEIM, NOVISAD.

MELIOTT

órát, ékszeret, chinaezüst-árukat evő-eszközöket vagy szemüveget venne, okvetlenül rendelje meg nagy képes árjegyzékemet.

Seidling Pál órák, ékszerész és látászorész NOVISAD Kr. Petra ulica 26.

HEGYI női konfekció áruháza
Subotica Aleksandra u. 7
Nagy karácsonyi és ujévi vásár!
Az összes téli árak mélyen leszállított áron kerülnek eladásra.
Crep de chine estélyi ruhák 750 dinártól
Selyemtrikó jumperek — — 180 dinártól
Kötött gyapju jumperek — 90 dinártól
Kérem kirakataim megtekintését!

APRÓHIRDETÉSEK

Mig a közlet tart
I liter kitünő
BOR
10 dinár
I-a kisüsti tőkölly páliaka 30 din.
I-a kitünő szilvórium 30 dinár
és mindenféle fűszer-csemege árak és karácsonyfa díszek lezárlított áron kapható!!
Nojcek Géza
cégnél Subotica.
10179

Halló! Halló!
Ki beszél?
ITT
GARAI IZSÓ
ELEKTROTECHNIKUS
SENTA
akciós
rádiótelefon
készülékek és alkatrészei a legúj nyosabban beszerezhetőek és aki vezérképviselője az SHS állam részére a hírneves
Dr. Georg Seibt berlini RÁDIÓTELEFON
9596 gyárának.

HÁZASSÁG
Házasságközvetítési ügyben méltóztassék bizalommal Faragó Jenő budapesti irodájához fordulni. Hal díttalan felvilágosítással szolgálnak. Faragó, Népszínház-utca tizenhat. Cégjelzéstelen levelezés. Összeköttetések: Slovenskóból, Jugoszláviából, Romániából, Magyarországból. 9059

LEVELEZÉS
Malom-tulajdonosok! Ki volna hajlandó 28 éves malomszerelőt alkalmazni vőnek. Leveleket »Mez-bizható« ígeljére a kiadóba kér. 6

FOGLALKOZÁS
Fűszerszakmában iartas, előrangú detaillista szegéd és egy gyakornok felvétetik Sugár Manóval. 6

16 családból való fiatal asszony elmenne gyermekekhez vagy idősebb házaspárhoz. A háztartás minden 3-ában iartas. Leveleket »Szorgalmas 20« ígeljére a kiadóba kér. 17

Könyvelő(nő), perfekt német levelező, ki vas- vagy műszaki szakmában iartas, azonnalra keresetlik. Ajánlatok »Jó kondíció« ígeljére a kiadóba. 21

Intelligentes, deutsches Fräulein mit besten Referenzen u. Jahreszeugnisse sucht Stelle als Erziehlerin zu schulpflichtigen Kindern. — Zuschriften: »Tüchtig« an die Administration des Blattes. 32

Ichából való leányok tanulónak felvétemek. Hoffmanné nőiszabó, Traubičeva ul. 30. 34

Netztillzó munkásnök keresetnek Róna Miksánál, Huspiac. 36

Szerb és német nyelv tökéletesítése céljából keresném oly intelligens, fiatal hölveket ismeretségi, akikkel fenti nyelveket módomban volna társalgás keretében gyakorolni, természetesen megfelelő díjazás ellenében. Cim a kiadóban. 10194

Újves kiszolgálónő vagy férfi a rövidáru szakmában keresetnek. Szerbül tudók előnyben. Szakismeret feltétlen szükséges. Cim a kiadóban. 10078

Irodai kisasszonyt keresünk, aki a könyvelésben iartas, valamint a szerb és német nyelvet bírja. Ajánlatokat Dénes Testvérekhez, Horgos. 89

Röfősszerző, beszél szerbül, magyarul, fiatal, 15-ikére állást keres. Cim a kiadóban. 58

Uradałmi főintéző harminckilenc éves nőfőember vagyok. Eddig csak a munkának élemtársaságba iartam, tehát iövendobeliu kiválasztására ezt az utat választottam. Biztos állásom, azonkívül saját földbirtokom megfelelő iövendelmet hoz, tehát érthető, ha iövendobeliu nem a hozományt, hanem a iövendobeliu, házasságot veszem figyelembe. Teljes névvel, címnel ellátott leveleket »Egy az Isten« ígeljére kiadóhivatal továbbít. 10083

Árvaleány vagyok, egyszerű gazdálkodó családból származom. Földbirtokom nyugodt és biztos megélhetést nyújt dolgozni akaró férfinak. Szolid fiztességes, keresztény férfihez feleségül mennek. — Szíves megkereséseket »Üres a ház...« ígeljére a kiadóhivatalába kérek. 10080

Hölveim! Kérem legteljesebb bizalmukat, ha férjhezmenni óhajtának, személyesen vagy levéllileg. Előigézésben: nagykereskedő, orvos, ügyvéd, gyógyszerész, iparos, hivatalnok. Összeköttetés egész Jugoszláviával. Doktoré, Subotica, Azim ulica 11. 76

Felülmulhatatlan kidolgozásu
vasablak
idom és T-vasból mindennemű szerkezetet, versenynélküli árban készít csak
„Eled műlakatos-üzem“
Pomikacsek J. Novisad 9977

Papíráruk (író-, másoló-, áttűs-, indigó-, carbonpapír) Iroszer és irodai felszerelési cikkek valamint Üzletkönyvek levéltrendező, gyorsírók stb.
gyárt árban **HEUMANN MÓR** SUBOTICA, JELAZIČEVA UL. 1. Alapított 1881. évben 6082

Kendermag
I-a bácskai és aradvideki
Paprika
szegedi, vogytisza, ólom-zárral ellátott zsákokban állandóan raktáron
ACS GÉZA
mag- és terménykereskedő
Subotica
Telefonszám 120

7 hold föld
bajnai határban, a község mellett, az első földuton, kedvező fizetési feltételek mellett
szabadkézből ELADÓ
Hornung György
Novisad, Darányi telep 32.

BOSCH mágnesgyűjtő készületek javítás villamos telepen. — Tekecsés — Tarnakérszek raktáron
Schmerck Engelbert, Veliki-Bečkerek
Etičeva (Magyar) ucca 24 9974

Fűszernagykereskedés
moy 80 év óta fenáll, nagy vevőkörrel és megfelelő raktárhelyiségekkel azonnal e adó
Singer M. Fial, Senta

Köső és darált köső
vagon- és kisebb tételekben kapható. Gyors és pontos kiszolgálás.
Gausz János sómalma, Novisad
Futoški put 66. Telefon 534. 9890

BOZSÓ VINCE
angol uri szabó
(A subotikai Városi Zenede épületében)

Állandó raktár
valódi angol divatszövetekből

Dr. Ivanovits Iván novibecsei uradalmában
eladó
6 darab magyar fajta két éves tenyészbika
30 darab mezőhegyesi mangulica, egy éves kan

Jól bevezetett cukorkagyár szép, nagy lakással visszavonulás miatt, kedvező fizetési feltételek mellett, oltsón eladó
Bega hirdető és közvetítő Vel. Bečkerek, a főpostával szemben. 52

A szegedi szőlőkben
a párhuzamos uton, kertben ép 16 család háza 1. évi május hó 1-től kiadó 3 évre.
Mivel a ház még épülőfélben van bérlet nemán igényel még figyelembe vehető. Csak olyanok jelentkezzenek akik a megállapított házbért 3 évre előre kifizetni képesek
Bővebb felvilágosítással szolgál
Karsai Bertalan

Gépuőazó
kellő tapasztalattal, mezőgazdasági gép körül, erős cég által felvételre kerestetik. Részletes ajánlatokat a nyelvismertetek megadásával Schmolka hirdetőirodához, Novisad, Futoški put 2 intézendők. 53

Alkalmi vétel!
Veliki-bečkerek központjában rekvirálástól mentes négy szobás, kellő mellékhelyiségekkel rendelkező, legmodernebbül épült több új ház eladó.
Bega hirdető és közvetítő Veliki-bečkerek, a főpostával szemben. 51

Üzletvezetőket keres
helybeli biztosító intézet
Cim megtudható a kiadóhivatalban. 40

ZSÁK
ZSINEG
PONYVA
kötélárak, halászati cikkek, gurtnik, kárpitoscikkek jutahessziaknak olcsó beszerzési forr/sa
ZSÁK KÖLCSÖNZŐ
LÉH LÁSZLÓ, NOVISAD
Temerinska ulica 9. szám. 10174

KOMLÓTERMELŐKI
A Josef Lorber & Co Žalec (Slovenia) cég által gyártott komlószárítók és présék legtartósabbak s elismertek, mint legjobbak. — Ajánlatokkal szívesen szolgál, esetleg személyesen felkeresi
HENRIK ECKSTEIN, NOVISAD
vezérképviselő a Vojvodina részére 9913

Száraz marha-
bél
I-a keskeny és széles minőségben kapható Faragó Béla mézárónál, Subotica (Halpiac)
Nema rézárugyár és galvanizáló intézet Subotica.
ÉPÜLETVASALÁSOK
BUTORVASALÁSOK
Saját gyártmány — a legegyszerűbb és legismertebb kivitelekben kaphatók Nema Subotica

Fólerakat: **BEGRAD**, Kralja Petra ulica 32. szám.
Lerakatok a Vojvodinában: **Subotica: S. A. D. ENGL.** 5842
Novi-Sad Veliki-Bečkerek: Braća Komlós. — **Sombor:** Lajos Gombos.

„ATOM“
Subotica
mindennemű
chamotteanyag
és **öntőhomok**
kapható. 9974

HAJMUNKÁSNÓK
felvételnek
Kumerkramernál
Sombor Kr. Aleksander ul.

KORZÓ MOZI * LIFKA MOZI

Január 5-7. hétfő - szerda
Mestermű!
HOTEL POTEMKIN
Vajda László filmje...

Január 5-7. hétfő - szerda
A legizgalmasabb
kalander- és tűkifilm,
szonzációk sportműfá-
lyokkal
Eddy Polo a
petróleumkirály
3 részes kalanderfilm...

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagbetűs és címző
kétzetesen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din.
Előfizetési díj havonta 45 din, negyedévre 135 din.
Kérdezőkérdezőkhez válaszbélyeg mellékelendő.

KES- OLLÓ, BOROTVA-ÉLESÍTÉS
FÉM TÁRGYAK HIKKELEZÉSE

TENNER optikus és orvosi műszerésznél
SUBOTICA, Kr. Aleksandra u. 11. 5529

Értékes világbélyeggyű-
jtemény, nagyjából 6000 db.
előcsön és sürgősen eladó.
- Megtekinthető délután
2-5-ig. Cím a kiadóban.
10201

Tűzfű: száraz bükfa,
aprított, a legolcsóbb napi
érban házhoz szállítva.
Schlanger Makso, Skotus
Viator 82, Račeva 9. Te-
lefon 648. 9733

Jómenetelű fodrászüzlet a
belsőre haláleset miatt
eladó. Gavlik Antal, Mali-
diós. 10216

Eztergopadot keresek
megvételre. Csucstávolság
250-300 cm legyen. Gu-
zsik Sándor, Bačko-Pet-
rovecso. 28

Eladó kis ház a Halasi-
utca, szemben a Mitrá-
gyágyárral. 24

Zongora, jókarban, eladó.
Bővebbet Földes ruházlet.
87

KISS ZALCINTZETE
mindenfélé érték tárgyra
kölesont ad. Zalogborvisz-
szamaradt cka 500 meter
sötétzürve finom gyapju-
szövet, szállítással; v. férfi,
női ruhák és télikabátok
való. Ékszerék, ruhák, ka-
batok, fehéreniűtök és mia-
den más tárgyak állandóan
olcsón eladnak, Subotica
1. kör. Bogovičeva (Kiniži)
ul. 212. 5697

Eladó rekonstruálás miatt
igen jókarban lévő. 21-A.
Granz-féle hengerek. 1
drb háromméteres. 2 drb
öt méteres cilind - szita.
teljesen felszerelve. 1 pár
komplett. felszerelt. 42
colos malomkő. Friedrich-
malom. Kovin. Bánát.
Eladó egy háló és egy
nappali szoba elköltözés
miatt. 10109
Négyszobás modern esa-
ládi ház szabadkézből
eladó és azonnal beköltöz-
hető. 77

KÜLÖNFÉLE
Butorozott szoba kiadó.
Teljes ellátással. Tériakat
chigad. L. Jukičeva ul. 38
14
Nagy, száraz, világos he-
lyiség motorrámmal, má-
helynek vagy gyárnak ol-
csón kiadó. Tudakozódni
Vasvári festéküzletben.
29

Eladó kéthengeres, 4 HP,
léchűtéses benzinnmotor.
Megtekinthető Sava Tek-
elije put 74. 10155

Benzinnmotor 4 és 12 HP
stabil 4 és 6 HP vasko-
csira szerelve, uliak el-
adók. Ulrich Festvérek
vaskereskedők. 10046

Zongorák, piánók csakis
elsőrendű gyártmányok.
12-18 havi részletfizetés-
re. 10 évi időállással, nagy
választékban kaphatók
Raab Károly hangszerke-
szítőnél Somborban. Zon-
gorajavítást, hangolást el-
fogad helyben és vidéken,
melvlet szakképzett mun-
kásaival végeztet. 8548

Világos, száraz szütere-
ni állványokkal kiadó.
Állványok külön is eladók.
Cím a kiadóban. 65

Butorozott szoba két ágy-
gyal kiadó. Ivicsné, őcska-
piac, kocsma. 43

Udvári keféviség beltéren
kiadó. Bővebbet Földes
ruházlet. 86

A. MAMUŽIĆ
könyv- és papírkereskedő
Könyvjegyzéke
SUBOTICA, (Városháza)
II. B.
Babits M.: Herceg 35
h thamegjenatélis
Babits M.: Lavato lak 20
Babits M.: Karácso-
nyf Madonna 24
Babits M.: Nyugtalan-
s g vőnye 20
Babits M.: Recitativ 24
Babits M.: Levelek
Iris keszoruából 21
Babits M.: Tűzár Vir-
gí fia 42
Babits M.: Gondolat
és irás 56
Balla J.: Az ő keze 21
Balla J.: Anonima le-
velei 21
Bažs Béa: Lélek a
háboruban (kötve) 42
Balazs Béa: Misz-
tériumok 21
Balazs Béa: Fekete
korsó 21
Bažs De ső: Tass
István ifjusága 10
Balazsházy P.: Porron-
g sők 21
Bangha B.: Jellem-
rajzok (ötve) 105
Bareza B.: Malt ár-
nyai 1750
Barta L.: Az élet arca 21
ara L.: Szerlem 14

LIKÖR-ESSENCIÁK
nagy választékban kaphatók
PINTER FERENC gyógyszeriarahban
A nagytemplom mellett 8934

Babaklinika. Karakter- és
franciababák, parókák és
felek, valamint mindenféle
alkatrészek kaphatók. Ja-
vításokat vidékre azonnal
eszközölök. Ivan Lagner
Subotica, Pašičeva ulica 6.

Friss és izletes
hentesárut
Palotás István hentes és
mészáros üzletében kaphat
Subotica, Sava Tekelije ul. 41.
Sertésvágást és kuszfi-
tölést elvállalok. 9182

Nagyon szép butorozott
szoba 1-2 személynek,
esetleg könyvháza kiadó.
Palički put 126, Maesko-
vič-villa emeletén. 69

Gyenge férfiak-
nak 10 dinár beküldése esetén
bermentve küldöm szabadalma-
zót szenzációs találmányomat
ismertető könyvemet. - Cím
„Patent 608”
Cunj (Kolozsvár) 9022
Első számú postafiókbérlés.

Magas hért fizetek üres
szobáért könyvhasználat-
tal. Moravija kötöttár-
nyzet. Subotica, Aleksan-
drova ulica 13. 49

ÉKSZEREK
és ÓRÁK
leszállított áron
kaphatók
ÁDÁM
(ékszerezésnél)
2. Račeva ul. 6. Sugar ház.

Hasonlóképpen kiadó tézla-
cs eszeregyvártáshoz al-
kalmas, kitűnő partiagy-
ros. 4500 négyzetterüle-
tű. Adán a Tisza-kömljár-
rás közelében. Fevilágo-
sítást ad Pukkel, Subotica,
Baški put 9. 25

Ónállóan dolgozó kádár
szerszámmal állást keres.
Beszél szerbül, magyarul
és németül. Pincemesteri
állást is elvállal, szőlőke-
zeléshez is ért. Megker-
eséseket a kiadóba kér.
79

Állandó munkára keresek
egy jó tekeresőt. Bori-
eoműhely. 62

HAZASSÁG
B. o. rádiobankigazgató
egyben nagy s ájci
részvényár as g
vezé kép ise ője, bántól
33 éves izr. Fatlemb-
ber ismeretség híján
ezuton keresi előke ő
házas n nevelt ő
megfele ő vagyonl
rendekező h lg is-
meretséget. Szitól és
rokonok közvetíté-
se kérelik. - Le ciet
fényke p. Kalo Comp.
Beograd, Prizrenska
4. kőrek. 19169

VÉTEL-ELADÁS

Egy darab Magyar Gaz-
dasági gyártmányu, hat-
rétű síkszita és két darab
négy méteres cilindrszita,
egészén jó karban, eladó.
Albert-malom, Senta. 30

Sürgősen eladó egy zöld
mokett garnitúra, mely
áll egy divány- és két
fotelből. Cím a kiadóban.
10139

Eladó olcsón finom fekete,
hosszu férfi télikabát ször-
megallérral. Cím a kiadó-
ban. 91

Két éves. Máv., 60 colos
cséplőgép, dupla golvók-
kal, új szilazattal eladó.
Jovan Manić, Senta-Boga-
raš. 79

Eladó ház szabadkézből.
H. Paic Kumičičeva uli-
ca 98. 67

Eladó ház szabadkézből,
kedvező fizetési feltételek
mellett, esetleg fél ház is.
Azonnal beköltözhető la-
kásokkal. Cím: Besanska
ul. 3. 59

Eladó komplett hálószoba-
berendezés, varrógép és
egyéb butordarabok. Cím:
Miloš Obilić ul. 30. 61

Három szobából álló ház,
nagy kerttel, azonnal be-
költözhető, eladó. Cara
Lazara 52. Ériekezni lehet
reggel 7-8 között. 47

Modern háló-lámpa eladó.
Cím a kiadóban. 39

Világos, szép, nagy udvari
helyiség, bármily célra al-
kalmas, a város központ-
jában, azonnal átadó be-
rendezéssel vagy anélkül.
Cím a kiadóban. 66

Egy sarokház eladó és
azonnal beköltözhető, al-
kalmas vendéglőnek, gyár-
tásnak vagy kisebb gyár-
tásnak. Baiski put 58.
10188

KÉNYEN
DÉL
DEDY
CIPŐKRÉMET!
GYÁRTJA:
Prva Jugoslavenska Kemična Fabrika D. D.
NOVISAD

Balog Lina
ÁLLANDÓ K'ÁLLITÁSÁT AJÁNLATOS MEGTE-
KNIENK, MERT CSAK IGY TUD FOGALMAT
ALKOTNI ARRÓL, HOGY ALVALMI AJÁNDÉRNAK
M.T VÁSÁROLJON
NAPONTA FRISS OLASZ VIRÁG KAPHATÓ
Modern Képekterek Képekterés
C-sillárok BACHINGER F. D. z. leál
Közimékek szakosorú keretező
Subotica, Bene Sudarevičeva (Borsonvi) ul. 31. 4611

VALÓDI ZEISS
SZEMÜVEG
TELEFON 216
Kapható:
Deutsch Izidor
optikusnál
Subotica
Javításokat vidékre is azonnal

Ió munkás asztalosvezető
3 évi gyakorlatlall alkal-
mazást keres. Cím a ki-
adóban. 84
Jüngere Erzieherin, per-
fekt englisch, serb, deutsch.
Nachhilfe Klavier, sucht
sefort Posten. Adresse
Zeitung. 5
Mérlegképes könyvelő,
szerb, magyar, német le-
velező, ki az őszes tro-
dai munkákban iartás,
délutáni foglalkozást ke-
res 1925 jan. 15-ére, eset-
leg óras könyvelést is el-
vállal. Cím a kiadóban.
10029
Cukrászvezető, önálló mun-
kás, alkalmazást keres.
Ajánlatokat Cukrász le-
velekre a kiadóba kér. 45
Egy jól ióznú tudó, min-
denes felvételek. Cím a ki-
adóban. 72

Milkó Izidor új könyvei

Az a nyárias világ, ahonnan Milkó Izidor elindult, szinte teljesen ismeretlen a fiatal olvasók előtt. Az irodalomtörténet 1867-tel lezárja a kaput és az esszé-irodalom inkább kiemelkedő nevekké foglalkozik, mint a 80-as és 90-es évek irodalmi levegőjével. Ez a levegő, ez a millő szelid, finom és bájtoló csillag, akárcsak egy elfelejtett Horovitz festmény, mely hasonlóképen magát viseli az akkori idők szende, finom mosolygását. Milkó Izidor nemrég a Nyugatban írt erről az elszűpelt és elfakult világról: Vadnay Károlyról, a Fővárosi Lapokról, az új izlés és új írás bájos bimbózásáról. A történelmi regények, a nagy regény-eposzok kora alkonyodik már ebben az időben épügy, mint a történelmi festményeké. Jósika nehézkes, Kemény Zsigmond nagyon súlyos, míg végre Degré Alajos megpróbálja a francia »társalgó regények«-et utánozni és Beöthy László könnyveden, közvetlenül mer beszélni az olvasóval. Vadnay Károly teremt rendet stílusban és ötletben. A Fővárosi Lapokban finom beszélők jelennek meg, melyeket ő maga javít át nagy gondnal és tapintattal. Vigyáz a stílusra, vigyáz a tisztas hangra, az erkölcsi kényességre, a finom irodalmi izlésre és műveltségre. Nívós és udvarokos lapot csinál, hiszen a Fővárosi Lapokat Erzsébet királynénak is felolvasták.

Ebben a kecses, kedves, nyugodt és előkelő világban lesz íróvá Milkó Izidor s ennek a világnak finom, diszkrét parfümje épügy megerősödik írásain, legújabb hat könyvén is, mint régi leveleken a rezedaillat, amely — tudomásom szerint — divatos volt a kilencvenes években.

Milkó Izidor ebből a világból lépett ki s bár megérződik rajta az elindulás, ő kilépett belőle. Magával hozta az írás gondosságát, a választékos izlést, a csendes, finom, sima modort, a mosolyt és a báj és otthagya a divatlapok édességét, a sonkás ujjak és a darázsderék kényeskedő álszemérmét. Milkó Izidor modern lett a szó legnemesebb és legmélyebb értelmében. Alig hiszem, hogy akadna valaki, aki a most megjelent hat kötet bármelyikéről bármely oldalt úgy olvasna végig, hogy a kilencvenes évek irodalmi jutna eszébe.

Csupa frissesség és elevenesség. Az olvasót viszi, röpti könnyű mondatok, kecses ötletek és érdekes megfigyelések gépkocsiján. Az olvasás vidám élvezetté válik, senkise gondol avval, hogy a könnyű mondatok, mely gondolatokat takarnak. Senkise veszi észre, hogy tanul és nemesedik az olvasás kapcsán, mindenki csak az életöröm verőfényét látja, mely ráhull a könyvre, tavasz van s örülni kell az érthetetlen életnek. Igaz, hogy gyakran vetődnek fel problémák, keserűségek, elbusulások, melyek azonban megnyugodnak, sőt valami megoldás félt hoznak a lelkünkbe. A könyveknek minden írása egy bölcs, csiszolt, higgadt életfelfogás hirdetője, valami tiszta, fölényes idealizmus, amely megnyugszik a harcban s a mulandóságban.

Egvéni utakon jár. Vadnay Károlyt és Tóth-Bélat elhagyta már s nincs mestere a jelenben sem. Noha finom és könnyed, nem hasonlít mélyebben Manpassantra, Lemaitre-re vagy Gustave Geffroy-ra, bájos, és lágú de azért nem nőies, lelki rajzokat rajzol anélkül, hogy az analitikusok részletezésére és súlyosságára emlékeztetne. A guny és keserűség nem ragadja szélsőségek felé, még ott sem, ahol megbocsátható lenne. Új alakokat teremt — Spekulanét és a gazdag embert akire bárki több epét fröccsentett volna. Milkó Izidor bájosan gunyolódik, megbocsájt az életnek s az embereknek avval a fölényvel, amely csupán a finom, fegyelmezett, szép multu emberek tulajdona. Noha elbeszélő modora roppant meleg és kedves, ő legtöbbször kívül áll a tekinteten még akkor is, ha első személyben beszél el őket. Ezért szereit a személytelenítő címeket vagy bevezető formákat basz-

nálni: »Kanut naplója«. »Életcélok«. »Egy barátom beszél:«. »Egy orvos így nyilatkozott előttem:«. Az író nem nyilvánít véleményt, legtöbbször az elmentés véleményeket kitergetti előtünk anélkül, hogy valamelyikkel is rokonszenvezne. Írása bármennyire közelnek és meghittnek látszik, mégis személytelen. Elbeszélő és nem lírikus. Mindig kívül áll a történeten. Novellái nem epikai alkotások, hanem szépen, simán, lágúan elmondott, elbeszéltek és csak történetek. Elbeszélő modorában sok melegség és közvetlenség van, de alakjaikra nem hull a rokonszeny vagy az ellenszeny fénye. Szépen, gáncstalanul, tárgyilagosan regél, mint-ha igaz történelemről lenne szó. Olykor régi, jóságos tanítók hangjára emlékeztet, máskor duruzsoló dajka danára s mécses bobiskol a szentkép alatt, mint az orosz regényekben. Olykor drága, derűs rokonunk jut eszünkbe, aki vacsora után öblös hangon meséltetett a kővér, meleg lámpafénynél, néha édesanyánk mesemondó hangja csillan fel, mint csobogó csermely a holdas éjszakában, máskor meg úgy érezzük, hogy az orvosászsagu doktor bácsi ül az ágyunk előtt, lázas homlokunkra teszi nagy puha kezét és azt mondja, hogy majd meggyógyulunk. A történet nem azért formálódik, hogy novellává, irodalmi műfajjá alakuljon, hanem azért, hogy az olvasó örömet és élvezetet találjon benne. Nem könyvet ír, hanem olvasmányt.

Sardont és Scribet színpadi íróknak nevezik, akik hatást akartak és tudtak elérni a nézők lelkében. Ezt hibául félromi oktalanság, hiszen a színpad a nézők számára van s nem az arisztoteleszi szabályok számára. Még kegyetlenebb oktalanság hibáztatni az elbeszélőt azért, mert az olvasmányt ír. A belletársítka sokkal hálátfanabb terület, mint a színpad s Milkó Izidor tisztán, fehéren az elbeszélőművészetével akar hatást elérni. Szelid derűt, finom hangulatot és erkölcsi igazságérzetet akar fakasztani az olvasóban színpad, színészek, felvonásvégek nélkül. Szélesskálája tudását, sima, csiszolt írásmódját s egész nagy, nemes lelkületét arra pazarolja, hogy értékes, finom olvasmányt adjon. Esményien tiszta elbeszélő. Finom, művelt, okos, üde, drága, kedves causeur, aki elveti a hálás drámai hatásokat. Egy írásában sem találunk szaggatóságot, szavalásra alkalmas mondatokat vagy jelenetekre omló részleteket. Szinte kerüli a drámai vonatkozásokat. Nem nyúl idegen fegyverekhez. Cseveg, elbeszél és sohasem dramatizálja a történetet.

Durván és hibásan általánosítva azt is mondhatnám, hogy őt az olvasó érdekléi elsősorban. Gondja van rá. A borzalmas firenzei esetet bájos derűvel eszegeti el, az »Ök kettő« tele van tudással, fárasztó előtanulmányal, de azért könnyed és érdekes, nehogy ellássa az olvasót. A mosolyunkat keresi. Megvigasztal. Tanít. Javítgat rajtunk. Megsimogatja a lelkünk. Nagyon nagy jóakaró s talán ez a nagy, finom jósága, ez a meleg rángondolása emlékeztet leginkább elmúlt időkre.

Milkó Izidor nemesszándoku írásai egy tiszta, önzetlen világfelfogás mélységét ragyogják vissza, mint bárces kékségeket a tengerszemek. A jó emberek ügyetlenek, talán szerencsétlenek is, de azért a legboldogított megnyugtató számukra az, hogy jók. Az élet kegyetlen és szeszélyes, de azért legyünk jók, türelmesek, finomak és csendesek. Az igazi, a végső abszolútum nem az, ami van, hanem az, aminek lenni kell. Idealista. És az az életfilozófia, mely írásaiból kiérződik, a nagy, német idealisták bölcsesével tart rokonságot. Mintha csak könyveiben Fichte szavait éreznék megzenésítve az írásművészet finom hangszereit: »a lét semmi s a kötelesség minden«. Ezt a kötelességet azonban derűsen és pontosan kell teljesíteni.

Ez a fölényes, szelídmosolyu életbölcselet átszőkik az olvasó lelkébe, mint virgonc tündér. Ismertem egy elmeorvost, akinek főgyógyszere Marc Twain volt, a kényszerképzetes és hypochondriás betegek recept helyett egy Marc Twain-kötettel hagyták el rendelőjét. Ebbe az orvosi rendelőbe oda szeretném tenni Milkó Izidor könyvét is. Bizonyos vagyok benn, hogy a főbiás és melankolias lelki boruba ezeknek a könnyed, üde, simogatós könyvek olva-

sása derűs verőfényt varázsol. Ezek az értékes könyvek szép ruhát is kaptak. Köntösük vonzóan szép. Kner Izidor művészi izlését csodáljuk a szedésben és a címlapon. Mindenképen nagy esemény ennek a hat könyvnek megszületése és elindulása. Hálásan, meghatóan meg kell köszönni őket, mint az élet minden gyémántját, amellyel megajándékozza szegény gyermekeit.

Szenteleky Kornél.

Beszélgetés a házasságról

Irta: Baedeker

Nem közönséges szerencse, ha az ember csak másodmagával ül a vasúti kupékban, és kényelmesen helyezkedhet el az egyik oldalon, amely egészen az ő dominiuma. Az utitársam, elegánsan öltözött hölgy, ugyan nem volt fiatal, de rokonszenves, jóképű néni, aki egy kissé idegesnek látszott és — talán ennek folytán — nagy közlékenységet áruult el. Olyan hajlandóság, amelyet nőknél, különösen uton, vadidegekkel szemben is gyakran tapasztalunk. Jobban szerettem volna a regényt olvasni, amelybe tegnap fogtam, de nem lehettem olyan udvariatlan, hogy könyvbe temetkezzek, amikor egy urasszonynak van kedve velem társalogni.

Nem telt bele félóra, s már tudtam, hogy mi járóban van.

— Isten mentsen a családi bajoktól! — ekként sóhajtozott. — A szegény leányom —

— Beteg talán? — kérdeztem részvétellel.

— Annál is rosszabb, válni szeretne az urától. Már ott is hagyta volna, de még hátortalanabb mint én... Nincs semmi kezdeményezése... Hát én megyek hozzá, hogy, ha lehet, kibékítsem őket, s ha a szakítás elkerülhetetlen, hazahozom a leányomat. Bizony, nem soká tartott a boldogság!

— Mióta van férjénél a fiatal hölgy? — kérdeztem.

— Mindössze három esztendeje, — felelte az utitársam. — De hát ez a sorsuk a szerelmi házasságoknak!

Akaratlanul is elmosolyodtam.

— Mit akar ezzel mondani, nagyságos asszonyom? — kérdeztem.

— Azt, hogy sohase voltam híve az ugynevezett szerelemből való, azaz: kellek meg nem gondolt, ötletszerűen elhatározott, hirtelen házasságnak. Én magam konvencionális házasságra léptem, amelyet a szüleim intéztek. Jóvaló és szeretetreméltó emberhez adtak, akinek a vagyoni és társadalmi viszonyai illettek az enyémhez. Nem imádtam soha heves szenvedéllyel, de mondhatom önnek, uram, hogy egész együttélésünk alatt boldog voltam, s ha a szegény ember még élne, most is a legboldogabb asszony volnék a föld kerekességén.

Sírva fakadt, és hozzátette:

— Persze, ha ez az áldatlan ügy a leányommal nem jön közbe. De ő — az éretlen fantaszt! — szerelmes lett, az étvágyát vesztette, fogyni kezdett, verseket olvasott, sokat sírt, a temetőbe sétált, sóhajtozott, már ahogy ez az ilyen fiatalkori számárságoknál lenni szokott, s kénytelenek voltunk odaadni a szíve választottjához.

— Minő ember volt ez?

— Nagyon kitűnő fiatal férfiú. Szép, dallás külsejű, tehetséges és jellemes fiú. A baj csak az volt, hogy beleszerettek egymásba... Ha e zavaró körülmény nélkül kérte volna meg az Olga kezét, lelkesezéssel adtam volna az áldásomat rájuk. De így... Így bizony három év óta félek attól, ami most bekövetkezett, mert a szerelmi házassá-

goknak ritkán van jövőjük...

— Nagyságos asszonyom nagyon is általánosít. Elismerem, hogy olyik szerelmi esküvés rosszul végződik, s azt is, hogy egyik-másik tisztán közjegyzői házasság nagyon jól válik be és boldogságra vezet, de azért pálcát törni a kölcsönös érzelmek al... létrejött szövetség fölött még se szabad.

— Nem tehetek róla, — fejtegette az asszony, — én úgy találok, hogy jobb a francia rendszer mint a miénk.

— Szabad tudakolnom, hogy mit ért francia rendszer alatt, nagyságos asszonyom?

— Nini, ön épp francia regényt olvas. Bizonyosan előfordul abban is egy házasság, amelyet a szülők intéznek és a közjegyző. Franciaországban a leányok az eljegyzésükig alig látnak közelről férfit, ha csak ártatlan kuzénokat nem, akik egykoruk velük vagy fiatalabbak náluk. Társaságha nem igen mennek és kevés alkalmuk van flörtre, szerelemre. Amikor az »idejük« elérkezik, a szüleik kiszemelnek egy fiatalembert, aki inkább parti mint élettárs, de pászol nekik, bemutatják a leányuknak, s ha ez nem undorodik éppen feltűnő módon tőle, akkor összehozonálják vele. Ebben a házasságban nincsen semmi szentvédély, se heves szerelem, se türelmetlen boldogságvágy, legfeljebb egy kis kíváncsiság, amelyet minden tapasztalatlan szüz érez, ha ol-tár elé viszik. Nem is vár annyi csalódás rá mint arra, aki lánigóli szerelemmel omlik a völgyébe éhes kariaiba. Ez utóbbi nem találja mindig oly érdekesnek, ellenállhatatlannak, udvariasnak és bájosnak az urát, mint az első időszakban, s a kiábrándulás korszaka ránézve előbb-utóbb beáll. A szerelem tudvalevően vak, nem lát jól és így nem ítélihet objektíve, csak a ragyogó tulajdonságokat veszi észre és szemet huny (vak szemét!) a hibák elöl, amelyek később, amikor halványodni kezd a szerelem világa, csak annál riktóbban kezdenek mutatkozni. A konvencionális házasságok fiataljai hüvösebben, jól látó szemmel tekintik s így jobban ismerik egymást. A hibáikat és az erőnyeiket egyenlő kritikával nézik. Nem vesztenek el csillagó illuziókat s nem fenyegeti őket állandóan a csalódottság félelmetes réme. Az az anyagi bázis — akár több millió, akár kevés ezer —, amelyre a jól számító szülők építik föl a házasság házát, állandó — bár olykor a férfi vagyona vagy a nő hozománya elvész, de ez ritkább eset —, míg az a szenvedelem, amely a szerelmes házaseleket hozza össze, muló, és sajnos, okvetetlenül elmúlo... És aztán? Nem gondolja, hogy van valami kulturátlanság, valami nem civilizált, egyenesen valami barbár, sőt állatias vonás abban, hogy a him meg a nőstény gerjedelemből, ösztönből keresik egymást?

— Bocsánat, — mondottam ellent. — Embereknél ez szerelmet jelent.

— Nos, a vad népeknél meg az állatoknál pedig a szerelem jelent

gerjedelmű és ösztönös vonzódást.

— Mind igaz, nagyságos asszonyom, amit mond, mind igaz. És mégis, — az ellenkezője is igaz. A konvencionális frigykötésnek az az átka, hogy a fiatal nő esetleg a házassága után találja föl az eszményképét — és nem a férjében. S a szerelmi házasság nem végződik okvetlenül kiábrándulással, — véletlenül oly két ember kerülhet össze itt is, akik mindvégig boldogok lehetnek egymással.

— No lám, uraságod is azt kénytelen mondani: *véletlenül*.

— Szándékosan ejtettem ki ezt a szót, — feleltem. — A házasságoknál minden a véletlenül mulik. Kell-e feltűnőbb véletlen mint az, hogy két ember — férj és feleség — olyan természetű, hogy évtizedekig harmóniában tud megenni egymással? Épp oly véletlenség, ha ez szerelmes párral esik meg, mint ha olyan, amelyet a szülők számítása hoz össze. A kegyed leánya, asszonyom, legalább három évig lehetett boldog. Ki tudja, vajjon ha a boldogságáért reszkető szülők adták volna férjhez az általuk kiszemelt uriemberhez, boldog lett volna-e ennyi ideig is?

— Meglehet... Nem tudom... Mégis azt hiszem, hogy az apák meg az anyák, akik már megjárták a házasság iskoláját, jobban értenek ehhez a tantárgyhoz, mint a tapasztalatlan és ártatlan leányaik.

— Igen, jobban értenek hozzá, és mégis csak szerencsés véletlen, ha a házasság, amelyet szakértéssel ácsolnak össze, jól sikerül.

— De több kilátásuk van egy szerencsés véletlenre, mint a leányuknak. Mert a szerelmes lány szerelmes szeme teljesen vak, míg a szerető szülők szerető szeme tisztán és elfogulatlanul lát.

— Azt hiszem, — így szóltam békítőleg, — hogy mind a ketten tévedünk és mindkettőjüknek igazunk van. Mint a legtöbb disputánál. S kegyed is ezen a nézetten lesz, mi-helyett beismeri, hogy a véletlen nagyobb szerepet játszik itt, mint az emberismeret.

E percben az asszony szeme a kezemre s — úgy látszik — a karomra — ümre tévedt. Mert így szólt:

— Ha jól veszem észre, ön is házas.

— Ugy van, — feleltem én. — És pedig boldog házas.

— Természetesen konvencionális házasság... így szólt.

Mosolyognom kellett, amikor — e megjegyzéséből — láttam, mily kevéssé tudtam őt megközelíteni. *Frauen sind gründeltest*, — mondta egy német író, s a megközelítések vagy az előítéleteik páncélján a logika dumáival se hatnak keresztül.

— Annyira nem konvencionális, — feleltem, — hogy a feleségemet megszóktattam, ami, úgy gondolom, a gondos szülők által számítás alapján és logaritmusok segítségével előkészített házasságoknál nem szokásos...

— Mióta élnek együtt? — kérdezte érdeklődéssel az utitársam.

— Hét esztendeje, — feleltem.

— Lehetetlen!

— Akarja, hogy megesküdjek? Vagy mutassam meg az okmányaimat?

— No hát, — mondta ő elmélázva. — Ez hosszú idő. De azért még nem tudhatjuk, hogy mi fog történni ezután. Majd meglátjuk!... Itt a vizitkártyám, rajta az adresszem is. Ha összevesznek és elválnak, adja tudtomra. Már előre is részvétellel vagyok.

— És itt az envém, — feleltem, átnyujtva a névjegyet. — Ha a

fiatalok kibékülnek és újra mosolyog rájuk a boldogság verőfénye, értesítsen engem. Fogadja, és jelentse nekik is, előre a szerencsekívánatomat.

„Találkozunk Filippinél...“

Polit Mihály negyvennyolc évvel ezelőtt megjósolta a magyar országgyűlésen az osztrák-magyar monarchia bukását

Mintha most is a szemem előtt volna a Széll Kálmánfeji tudós szerb politikus, nagykaliberű Polit Mihály, a keleti Svájc eszméjének első hirdetője, a magyarországi szerb liberális-párt vezére, a »Branik« főszerkesztője, a rangyos szónok, a lángeszű politikus, mindig kifogástalan eleganciával, mindig fekete cilinderekben, nyakán fehér selyemkendővel, elefántesontfogantyus ébenfabotjával, orrán feketekeretes szemüvegével, — akinek a magyarországi szerb-ség történetében vezérszerep jutott. Miletics, Tomics, Polit volt az a három szerb név, akiknek említését kalaplevéve hallgatta minden szerb, tekintet nélkül politikai pártállásra.

Polit Mihály kivételes politikai pályafutása a határőrvidéknek 1872-ben történt polgárosításával kezdődött. 1875-ben tartották meg a határőrvidéken az első követválasztást. Az 1873-4-es átmeneti idő alatt az ömlábon járó k. u. k. katonai adminisztráció nem készítette külön követválasztói névjegyzéket és így a polgári kormányzat a községi választásoknál szavazati joggal bírókat ruházta fel követválasztási jogosultsággal. A községi választásoknál pedig a *legszelesebbkörű választójog* érvényesült. Szavazati joga volt minden határőrnek. Maga a határőrvidék két nagy kerületre volt osztva: a szerb bánáti czredre, — minden határőrvidéki férfi hadköteles is volt, — és a Deutsch-Banater Regimentre. Az előbbi területe Fehértemplomtól—Orsováig, az utóbbi Écskától délre Pancsováig és keletre Fehértemplomig terjedt.

A választás határidejét a kormány január 18., 19. és 20-ára tűzte ki, a hármas szerb ünnepre: Keresztnapra, Vízkeresztre és Szent János napra, kétségtelenül azzal a célzattal, hogy a Deutsch-Banater Regiment szerb és román gránicsárijai a hármas szerb ünnepet bizonyára nem töltik házon kívül és így csak igen kevés szerb fog a Pancsovára kitűzött választásokra elmenni, míg a pancsovai, franzfeldi és karlsdorfi németek és a gutgesinnt közvetlen környékbeli szerbek el fognak menni választani és könnyűszerrel győzelemre vihethik a kormány hivatalos jelöltjét. Dermesztő, husz foknál nagyobb hideg volt, a Duna be volt fagyva és a Duna jegén kocsikkal is lehetett járni.

De megindult a birnami erdő... A Deutsch-Banater Regiment szerb határőrei az utolsó szálig, — 16—18.000-en, — eljöttek Pancsovára és a választási elnökök minden vontatott, akadékoskodó választási eljárása mellett kitartottak *három éjjel, három nap*. Isten szabad ege alatt élen-szonjan tanyáztak, de egyetlenegy sem ment el közülük, míg le nem adta szavazatát a szerb *nemzeti párt* (vezére Miletics Szvetozár volt) akkor már nagyon népszerű jelöltjére, a novisadi ügyvédre és újságíróra: Polit Mihályra. Valósággal népvándorlás indult meg Pancsova felé, ezer és ezer kocsi, mint egy megmozdult hangyaráj, a szélrózsa minden irányából tartott Pancsovára, ahova az egész ország szeme tekintett. És Polit Mihályt 5800 szótöbbséggel a magyar országgyűlés követévé választották.

Polit ekkor került be elsősorban a magyar országgyűlésre. Megelőzőleg már tagja volt a horvát tartománygyűlésnek, ahol hatalmas szónoki képességeivel és nagy államjogi képzettségével általános feltűnést keltett.

Polit neve nemzetközi viszonylatban is ismert volt. 1867-ben résztvett a II. Sándor orosz cár védnöksége alatt és

A legközelebbi stációnál kiszálltam, mert utamnak a végéhez értem. Azóta sok esztendő múlt el, és se ő nem irt nekem, se nekem nem volt közölnivalóm vele.

az egész cári udvar részvételével Moszkvában megtartott *etnográfiai* kiállításán, ahova sógorával, a híres szerb költővel, dr. Szubotics Jovánnal, ment ki. Szubotics akkor a zágrebi hétszemélyes tábla ülnöke volt, akit moszkvai utja miatt Bécs megfosztott állásától. Szubotics elcsapatása oroszországba és helyezte el egy szentpétervári katonai intézetben. Ez a Szubotics Dejan később tábornok lett és az orosz—japán háborúban az ő hadosztálya ostromolta és kényszerítette megadásra Mukden várát.

Polit a moszkvai kiállításán, a cár és a cári udvar jelenlétében, — miután oroszul nem beszélt, viszont a cár és kísérete tökéletesen tudott németül, — hatalmas német beszédben foglalkozott a *panszlavizmus* kérdésével.

Moszkvai szereplése azonban ugyanilyen arányban megütközt keltett a magyar kormányzat körében és Politnak visszatérése után igen sok kellemetlensége volt.

De a moszkvai szereplésénél is nagyobb feltűnést keltett az a két hatalmas beszéde, amelyet 1875-ben, röviddel megválasztása után, Pesten az országgyűlésen mondott el.

1869-ben a cattarói öböl mentén volt a történelmi nevezetességű *Krivosei* felkelés. Krivose a Lovcsentől keletre, a Lovcsen és Cattaró közt elterülő kis falu volt, amely azáltal került béce a történelembe, hogy a kis falu kevésszámú lakosa nagyon sok borsot tört Bécs alá.

Krivose bator férfi lakossága a császár katonai behívójára kijelentette, hogy Krivoseból egyetlen épkézláb férfi sem megy el a császár katonájának. Bécsben ezt *Meuterei*-nek deklarálták és ahogyan később Bosznia-Hercegovina tervbevett okkupációjánál Bécs a bosnyákok és hercegocok leveretésére egy katonai rezes bandát elegendőnek vélt, ugyanígy azt hitték, hogy néhány kakastollas csendőr jobb belátásra tudja juttatni a kemény nyaku krivoseieket.

A néhány kakastollast egymásután követtek egész századok, sőt egész dandárok és hadosztályok is, mert a krivoseiek a Lovcsen mellett, a karsztoszerű sziklahegyek tetején beásták magukat és hónapokig guerillaharcot folytattak a megaláztatás miatt kétségbeesett monarchiával szemben. Sok száz és száz osztrák és magyar katona vére festette pirosra a krivosei hegyek alját és amikor a krivoseiek municiója már fogyófélben volt és a cettinjei pótlás nem érkezett a várt gyorsasággal, a krivoseiek ériási kötömböket gurítottak le az osztrák katonákra, úgy hogy az osztrák történelem ennél nagyobb szügyent nem igen jegyzett fel. Amikor azután a Krivosei ostromló Weber generális már nem bírt a krivosei »bockorosok«-kal, akkor *Rodics* generálist, egy szerbet küldtek le a krivoseiek ráncbaszedésére. A krivoseiekkal formális *békét* kellett kötni, amelynek békepontjai szerint a *krivoseiek letették a fegyvert, viszont a monarchia saját költségén felépít a felperzselt házakat, továbbá minden lakónak egy-egy tehenet, kecskét és juhot, végül fejenként egy-egy császári dukátot*. Vagyis a krivosei »békeszerződés feltételeit a krivoseiek diktálták a monarchiának.

Ebben az ügyben mondotta el Polit Mihály a magyar országgyűlésen interpellációs szüzbeszédét, amelyben élesen támadta Bécs balkezes politikáját, a kormányzat iránt pedig bizalmatlanságát fejezte ki, mert az oly politikát inaurálta, hogy félni kellett a forradalom kitörésétől. Polit beszédben a cat-

tarói öbölvidék számára a közjog és magánjog teljes visszaállítását kívánta. Ez a beszéd óriási feltűnést keltett, úgy hogy a cattaróiak Politot hálájuk fejében Cattaro Reichsrati képviselőjévé választották, de erről, — mint magyar állampolgárnak le kellett mondania.

Ennél is nagyobb feltűnést keltett 1876-ban elmondott leghatásosabb és legnagyobbszzerű beszédevel, amelyben megkísérelte, hogy a monarchiát *előérintse attól a szándékától, hogy Boszniát és Hercegovinát okkupálja*.

Röviddel ennek a beszédnek elmondása előtt került Tisza Kálmán, az ellenzék vezére, a vihari pontok szegrecakasztása révén a kormány élére és így Tisza Kálmánra hárult a feladat, hogy Polit Mihály súlyos interpellációjára válaszoljon.

Tisza Kálmánt azonban Polit Mihály beszéde annyira kihozta sodrából, hogy a mamelukok tapsviharától támogatva szenvedélyes, sőt sértő hangú választ adott, amelynek elhangzása után végigsüvített a kormánypart során a Politnak adresszált kiáltás:

— *Hazaáruló. Ki vele.*

Az akkori Országgyűlési Értesítő feljegyzése szerint nagyobb vihart a régi Sándor-utcai képviselőház még nem látott. Ugy festett az egész kormánypart, mintha szét akarná tépni Politot, aki a vihar közepén mozdulatlanul állva maradt a helyén és amikor a mamelukok már rekedtre kiabáltak magukat, belefogott a Tiszának adott válaszába, amely nemcsak hősiességéről tanuskodott, de egyúttal igazolja páratlanul finom politikai érzékét, amellyel a jövőt jóslta meg.

— *Jegyezze meg magának a miniszterelnök ur, süvített végig a termen Polit Mihály éles hangja, hogy vagy átalahtják a monarchiát keleti Sváccá, úgy hogy minden tajnak és néptörzsnek meglegyen a teljes politikai szabadsága, vagy Ausztria-Magyarország mai összetételében nem fog tudni fennállani és előbb-utóbb, de feltartóztatlanul összeomlik, mert a mai politikai léte elmentéte a többi népek szabadságának, kulturájának és fejlődésének.*

»Jönni fog egy nap, amikor az összes népek összefognak Ausztria-Magyarország ellen és megbuktatják a monarchiát.

»De mert a miniszterelnök ur ilyen sértő hangon válaszolt, nekem slucs más szavam hozzá, mint hogy:

»*Találkozni fogunk Filippinél...*

A Polit első beszéde nyomán támadt vihar enye szavalt volt ahhoz a felháborodáshoz, ami e szavak hallatára kiftört és a további tanácskozást lehetlenné tette.

Polit Mihály gyenge idegzete azonban ezeket az idegroncsó izgalmakat nem bírta ki és visszavonulva a képviselőházból, hosszú ideig nem szerepelt a közéletben, míg 1882-ben a torontálbánáti uzdini (ozorai, kerület újból a magyar országgyűlésbe küldte.

Polit 1885-ig volt képviselő.

Nem élhette meg, hogy jóslata megvalósulását láthatta volna.

Mayor József.

Minden kedden, csütörtökön, szombaton, vasárnap és ünnepnapokon d. u. 5—7 óráig

zene
STEINER
cukrászdában
Subotica
Jelačićeva ul.
8

Politikai riport a becskerekai sártengerből

Sár és politika — mint alább ki fog tűnni — szorososan összetartoznak Beeskereken. A város főterén és a legforgalmasabb utcájában már jó néhány hónapja fölszedték a kövezetet utjavítási munkálatok címén, a munka meg is kezdődött, de egy szép napon abban maradt és, hogy mikor következik a folytatása, csak a választások után fog eldőlni. A fölszedett kövek nem voltak pontosan egyforma vastagságúak és helyükön kisebb-nagyobb mélységű lyukacsok maradtak. Egy kis jótékony eső mindjárt a kezdet-kezdetén egyenletesre formálhatta volna a követől megfosztott gyalogjárót, a Davidovics-kormányzat azonban — tudni kell ugyanis, hogy a Davidovics-kormány polgármestere kezdett hozzá az utcavájtáshoz — ebben sem volt szerencséje. Hat hónapig egyetlen csepp eső sem esett Beeskereken, ez alatt az idő alatt pedig a járókelők pompás-keményre taposták a kiemelkedő felületeket, míg a mélyebb rétegek amelyeket mindenki gondosan elkerült, megmaradtak a homokosföld természetes puhaságában.

Ekkorra aztán az idő is meggondolta magát. A karácsonyi ünnepekre kellemes ősziesre fordult a tél és december legvégén Beeskereken is megereedt az eső. A keményre taposott magasabb régiók szírdán ellenálltak a vízleomlasztó törekvéseinek, a puhább alsó rétegek azonban rövidesen magas sártéglává dagadtak. Így aztán mégis csak ki egyenlítődték az ellentétek: a sár földdagadt a kemény földig és amikor este felé kigyulladnak a miniatűr villanylámpák a Cara Dusana ucca közepén végighúzó dróton s mélységes feketeség borul a gyalogjáróra, semmiféle módon nem lehet előre megállapítani, hogy az ember a következő pillanatban szilárd talajra fog-e lépni, vagy félméteres sárkátyuba dönti bele a sorsa, az a szerencsétlen pedig, akit mostanság éppen ebbe az utcába kényszerít a végzet, tehetetlen mérgében az erre a célra szolgáló személyek mellett egész nyugodtan szidhatja a kormányok gyakori változását is.

A kormányváltásban van tudnivaló az egésznek az oka. Ugy történt, hogy Berberszki Gyuró, akit Davidovicsék neveztek ki polgármesternek, elhatározta, hogy rendet teremt a becskerekai utcákon. Mivelhogy azonban pénz nem volt a város kasszájában, megmagyarázta a háztulajdonosoknak az új kövezet előnyeit és megállapodott velük abban, hogy minden háztulajdonos maga fizeti a háza előtt levő kövezet kijavítását. Erre aztán sietve elkezdődött a kövezet — fölszedése. Ennél többre már nem került a sor, mert időközben Pásics mégis csak megkapta a választási mandátumot és a radikális rezsim urai azonnal véget vetettek a régiék gazdálkodásának és a kövek úgy maradtak fölszedve, magamagától egyetlen háztulajdonos sem sietett befizetni a ráeső hozzájárulást a kövezéshez, a város házájáról pedig senki sem követeli a megszavazott pénzt. Azt mondják, hogy ez nem a város dolga: Berberszki mint privátember megegyezett a háztulajdonosokkal, a város azonban nem vállalt kötelet, csinálja a Berberszki tovább — ha tudja.

A sár pedig napról-napra növekszik. A hivatalos emberek már nem is gondolnak vele — fontosabb dolgaik is vannak most a választások előtt...

A radikális—demokrata-háború már csak a régi szép idők emléke Beeskereken. Most radikális kontra radikális a divat és »Zsivó Besics!« vagy »Vivat Zsupanszki!« a jelszó. A múlt vasárnapi összecsapásról szóló haditudósításban úgy hozták a lapok, hogy »Alexijevics főispán nem fogadta Zsupanszkiék küldöttségét. Hogy történt, hogy nem, azt nehéz volna a felsőbányai nagy politikai kavargásban megállapítani. Zsupanszki így meséli el az esetet:

— A főispán huszárlának mondtam, hogy jeltessen be bennünket gazdáljánál. Kis idő múlva visszajött a szolgáló és azt mondja: »Gospodin Zupan je rekao, da on spava! (A főispán ur azt üzenté, hogy alszik!)«

A környéken is egymást érik a hivatalos és disszidens radikálisok népgyűlései. Novibecsejen a kisbíróval szokták Mihajlovicsék és Kikicsék (ugyanaz, mint Beeskereken, Besics és Zsupanszki) gyűlésbe hívni a népet. Különös véletlen, hogy amikor a disszidens csoport tartott gyűlést, mindig

ködös vagy esős, de mindenesetre csunya volt az idő, míg a hivatalosoknak még az időjárás is kedvezett: szép, tiszta időben tartották meg mindig gyűléseiket. Egyik nap a kisbíró megint végigdobolta a falut:

»Közhirre tétetik mindenkinek, miszerint vasárnap radikális népgyűlés lesz a község háza előtt!«

— Mihajlovics vagy Kikics? — kérde valamelyik hallgató atyafi.

»Honnan tudjam én, milyen idő lesz vasárnap?« — válaszolja habozás nélkül a dobos.

k. m.

TERE-FERE

Gulyás és magyarság. Megszoktuk már, hogy a magyarságot együtt emlegetik a gulyással és pusztával. Annál jobban esnek a kivételek.

Az *Illustrated London News* újszámbában egész oldalt elfoglaló, három hasábos cikk foglalkozik a magyar színházzal. Írója: J. T. Grein. Amit mond, arra nem akarunk himet varrni, egyszerűen átadjuk az olvasóközönségnek.

— Itt ülök a világ egyik legművészibb városában, hogy megismerjem az országát, földjét és ennek a városnak a neve Budapest. Budapest minden angolnak gulyást jelent, tokaji bort és szép nőket. Talán hallott valamit az olyan magyar zeneszerzőkről, mint Dohnányi, Bartók és Hubay, de a magyar színházról és működéséről, arról a rengeteg munkáról, amit a Shakespeare-kultusz ügyben tett, egyetlen szót sem írt az angol sajtó. De én e hét alatt, míg a magyarok országában voltam, többet hallottam Shakespeare-ről, mint egy év alatt Angliában.

Ezután a cikkíró ismerteti Hevesi Sándornak, a Nemzeti Színház igazgatójának pályafutását, a Thália szabad-színház működését, majd rátér a Shakespeare-ciklusainkra.

— Lássuk, hogy a magyarok mennyire szeretik Shakespeare-t. 1922 óta a Nemzeti Színház nem kevesebb, mint négy Shakespeare-ciklust rendezett, a költő 13 játékát mutatta be és őszintén, tulzás nélkül állíthatom, — ha a többi előadások oly magas színvonalon álltak, mint az a kettő, amelyet egy heti íttartózkodásom alatt láthattam, — hogy ennél különben sem Németország, sem Hollandia nem mutatott föl, de bizonyára Anglia sem.

Az író beszámol a Makrancos hölgy előadásáról s meleg szavakat szentel Petruchió alakításának, az azóta elhunyt és halhatatlan Pethes Imrének, valamint annak a mélyen művészi, emberi felfogásnak, mely az egész előadást belengte. Hasonlóan elismeréssel szól Julius Caesar előadásáról.

Megigéri az angol közönségnek, hogy Hevesi Sándornak »Elzeyier« című színdarabját, melyet Jókai színdarabjából készített, kiviszi. Hosszan ismerteti Hevesi munkás életét. Cikkét így fejezi be:

— Mily magasra juthatnánk mi, ha Londonban is lenne egy Hevesink!

A vörös Emma A vörös Emma már öregedő hölgy, szemüveget hord, mint egy nagyanyó, de törhetetlen, rettenthetetlen forradalmár. Amerikai származású. Goldmann Emmának hívják, de mindenütt a világon csak vörös Emma néven ismerik.

1919-ben miután két évig élt börtönben háboruellenes izgatás miatt, kiutasították az Egyesült Államokból, aztán két évig Szovjet-Oroszországban tartózkodott. Legutóbb Londonba ment az anarchista hölgy és itt előadást tartott arról, amit a vörös Oroszországban tapasztalt.

— Mielőtt beszélnék — kezdte előadását, — be kell vallanom, hogy sohasem voltam bolsevik, de őszintén hittem, hogy a bolsevikok az orosz nép ideáljait tolmácsolták, a szabad szöveget, a munkások és a parasztok érde-

keit. Mikor az Egyesült Államok megfosztott állampolgárságtól és kiutasított, a forradalmi Oroszországba mentem, hogy segítsék nekik. Amit ott tapasztaltam, az hasonlít egy lidérces álomhoz.

— Azt tapasztaltam, hogy egy aránylag kis politikai csoport, az ötszáz ezer tagot számláló kommunistapárt zsarnokian uralkodik a százötvenmillió népfölkön. A munkásokat mint gályarabokat hajtják a munkára, a legkisebb felegyelmetlenség miatt letartóztatják, sőt az ugynevezett ipari dezertáció miatt ki is végzik őket. A parasztpárt gyámoltalan prédája a különböző büntető-expedícióknak és élelmiszerrekvizícióknak. Fegyvérszerek telistele vannak férfakkal, nőkkel, még gyermekekkel is, nem azért, mert fegyveresen támadtak volna a hatalom ellen, hanem mert másképpen vélekednek. Ezekbe a börtönökbe nem futenek, nem világitanak, az újgyakférgesek. Elárulnám azt a hitet, melyet egész életemben szolgáltam, ha most hallgatnék arról, amit Oroszországban tapasztaltam, azokról a borzasztó dolgokról, amik a mai napig pusztítják az embereket.

Igy beszél a — vörös Emma...

A nagy tehén, vagy az újmagyar költészet. A világ egyik legelőkelőbb folyóirata, a *Mercure de France*, mely a háború óta egyáltalán nem adott hírt mirőlünk, akár csak a németekről, új számában kétes dicsőségül közlést tesz egy magyar verset olvasóinak mulattatására, melyet egy svájci folyóiratról vett át. A vers szerzője az előttünk ismeretlen *Céry Tibor és címe »A nagy tehén«*. Ez a folyóirat, mely mindenkor élén állott az irodalmi forradalmaknak és megújulásoknak, kissé sokalja amit a főntnevezett költő megenged magának.

Nincs kezünkben az eredeti szöveg, ennél fogva kénytelenek vagyunk a franciára átültetett verset visszafordítani magyarra. Így hangzik:

A nagy tehén mindig fölöttem repül felhőn fekszik és éjtel énekel lefegő tőgye gyakran ködöt terjeszt

a kedves! az én pipacsom! kis állatkám [elérhetetlen szeretőm! sohasem érem el rejtélyes szemeidet ölel meg engem! ime elbujt a hold és holnapra meghalunk

A befejezés még érdekesebb: gyilkolni! reggel földet enni vizet inni délután gyermeket szülni éjfélkor

a dombok úgy nyüzsgőnek, mint a csodabogaras völgyek

2x2=4 menjünk, menjünk alád ezüst lábakkal egy napon megnyalod homlokomat mindnyájan a te istállóban élünk majd. Reméljük, hogy a fordításunkba, melyet gondval végeztünk, nem esuszott értelemzavaró hiba. Ha mégis megtörtént, bocsánatot kérünk.

Shakespeare házassága. Shakespeare-ről és házasságáról eddig ismeretlen adatok kerültek napfényre, mely

bizonyára érdekli a Shakespeare-kutatókat.

Longworth-Chambrun hosszú tanulmányt szentel annak a kérdésnek, hogy mint esküdtött össze Shakespeare a feleségével.

— A hitújításnak ebben a korszakában — írja — az egyház s polgári szerzőtársak bonyolultak voltak és az óvatosság magyarázókat átallanak pontos véleményét mondani arról, hogy milyen körülmények zavarhatták meg ezt a frigyvet. De *Stopesnek* az angol levéltárakban végzett kutatása nyomán megállapíthatjuk, hogy a szerződés törvényességéhez szükséges jóváhagyást a Worcesteri püspökség adta meg. Itt azonban nem említi meg sem a templomot, hol a véglegény és menyasszony összeküldött, sem azt a papot, ki a szerződés végezte. Ez az elhallgatás — amint számos hasonló példa mutatja — arra vall, hogy Shakespeare engedély nélkül, a katolikus vallás szerződésével kelt egybe feleségével. Nagyon hihető a magyarázat, különösen Shakespeare-ra vonatkozóan, kit a katolikus valláshoz erős kapcsolatok fűztek. Édes anyjának hat közeli rokonát halálra kínozták. Edward Ardent, feleségét, öcsét, vejét és azt a jezsuitát, akit rejtgetett. Érdekes és eddig ismeretlen részlet az is, hogy az, aki elrendelte a letartóztatásokat nem volt egyéb, mint Sir Thomas Lucy de Chalecote, ki benső barátságban volt Shakespeareval.

A színészek idegesek. Ismeretes az, hogy *Wegener*, a híres német színész egy bécsi előadáson odakiáltott egy ur felé, ki az előadás alatt kedélyesen beszélgetett szomszédjával. Azt mondta neki, egészen hangosan és határozottan:

— Ökör. Ennek az ökörnek folytatása van. Még mindig nyilatkozatok és ellennyilatkozatok jelennek meg a színész viselkedéséről, ki így elvesztette lélekjelenlétét. *Wegener* pedig tovább bírálhatja a bécsi közönséget. A maga német közönségét jobban szereti. Németországban — azt írja — a közönség, mikor színészt tapsol, illemtudóan föláll és tapsát a harmadik, vagy ötödik felvonásra tartogatja, mikor már meggyőződött arról, hogy a művész érdemes az elismerésre. Ezt helyesebbnek tartja.

Az olvasók azonban *Wegener*t bírálják. Az egyik azon csodálkozik, hogy lehet ily rossz máju, az, aki köztudomásúan nagyevő és ingyencs. Csak a rossz gyomru, rosszul emésztő művészeknek szabad ilyen ingerlékenyeknek lenni. *Wegener* pedig nagyon szereti a rostélyost. Négy adagot meg tud belőle enni. Nyilván ezért nevezte a bécsi színházlátogatót is ökörnek.

Mások mentetik a színészt. Minden színésznek lámpaláza van, mihelyt kifelé a lámpák elé, annál nagyobb, minél többet játszott. *Ida Roland* például a Burg-Theater művésznője, mielőtt megjelenik a deszkákon, egy lesben álló párdúchoz hasonlít. Az életével játszik az, aki ilyenkor őt megzavarja. *Tilla Durieux* idegesen mosolyog. *Rudolf Tyrolt* a színrelépés előtt, a díszletek között, társainak szerepét mondja szórakozottan. *Elisabeth Bergner* úgy káromkodik, mint egy huszárkáplár...

Mikes Flóris:

Öregek

Sokszor elnézek egy-egy öregre, amint tipeg, totyog, lépeget. Csodálom ezeket a véneket.

Nem fél vajjon? Szívében nem retteg, hogy lehullik? elszáll, mint lehalat?

Öregek. Fehérek. Kihavadt, kült képek. Éreznek-e vajjon a ugyan mit remélnék? Nem félnek, hogy egyszer a semmibe lógnak?

Nem szűkölnék? nem őrzöngnek? bátran várják be a következő perct? Milyen csoda ez?

Élet-e még, vagy már örök élet? Megdöbentök a furcsa, szürnyű stentek.

Hát a nagy semmitől egyedül én félek?

Malac-sorsolás

Egy magányos ember szilveszteri feljegyzései

Nem szeretem a terminusra beállított jókedvet és nem ismerem el kötelező érvényűeknek azokat a hangulatokat, amelyeket a kalendárium napra, sőt órára előír. Semmiféle tradíció nem parancsolhat rám vidámságot, amikor legyőzhetetlen okaim vannak a szomorúságra.

Ezidén azonban felfüggesztettem régi életelvemet és Szilveszterkor nem mentem haza vacsora után, hogy a duhajkodás obligát óráit csakazértis átaludjam, hanem ottmaradtam szokott étkezőhelyemen, ahol a vendégszerető gazda nagy kabarót, mindenféle mulatságosnak szánt mókát és — ami természetesen elmaradhatatlan ilyenkor — malac sorsolást rendezett. Minthogy a törzsasztalomat ünnepi vendégeknek engedték át, az egész ünnepség alatt le sem ültem, hanem ide-oda kószáltam a tágas helyiségekben, azzal a makacs eltökéltséggel, hogy bevarom az éjélt és igyekszem közelebb férkőzni a szilveszteri szórakozások vonzóerejéhez.

Füledt hőségben, szinte egymáshoz préselve szorongott a közönség az asztalok mellett. Férfiak feketében, nők dekoltált estélyőitözetben. Minden társaság bort ivott, akik a málnaszörpöt vagy a limonádét jobb szeretik, szintén alkohorra fanyalodtak, mert resteltek szembehelyezkedni az alkalom stílusával. A terem végében pódium volt felállítva a szereplők számára. Ócska büvészműtávjai és egyéb, enyhe érdekességű produkciók kerültek műsorra. A publikum derültől és izzadságtól ragyogó arccal figyelt és hálásan tapsolt. Nem mintha tetszettek volna a lomtárból előszedett ötletek, hanem azért, mert Szilveszterkor így szokás.

Az est kulja a hagyományos éjfél-i elcsótélés, a fölszívó malacsorsolás s ezzel kapcsolatban a malacsorsolás volt. Padmalytverő rikoltozás tört ki a vilány kialvásának pillanatában. Csupa öröm és boldogság, hogy végre-valahára beköszöntött az újév, amelyen annyi mindent akarnak az emberek behajtani a régi esztendőről fennmaradt követelek fejében. De voltak sokan, akiket nyugtalanított a sötétség és zseblámpával vagy öngyújtóval világosságát csínláltak. Ki a feleségét, ki meg a tárcáját féltette. Hiába, nem mindenki veszíti el a fejét a legrózsaszínűbb mámor pillanataiban sem.

A malac-siktás fölszigázta a várakozást a hirdetett sorsolás iránt. Minden asztal kapott egy sorozat számot, amellyel részt vett a sorsolásban. A számok másodpéldányait betették egy kalapba és a vendéglő egy kisebbrendű alkalmazottja föllépett az emelvényre, hogy a feszült izgalommal várt sorsolást megejtse. A nagy zaj hirtelen elült, az igényjogosultak lélekzetviszafafojtva lesték, kit fog érni az újévi szerencse. Az egyik élelmes vendég fölment a pódiumra, hogy a huzást ellenőrizze. Az alkalmazott összeszorított ökölllel be akart nyulni a kalapba, de a hivatalos ellenőr visszarántotta a kezét, hogy nincs-e benne szám. Ennek az elővigyázatnak meg is volt az eredménye, mert a malacot — az ellenőr társasága nyerte meg. A csalódottak tömegé zugni kezdett. Hármán is jelentkeztek a nyerő számmal, mindegyik magának vindikálta a szerencsemalacot. Panamát emlegettek és egyikük olyan fenyegető komolysággal vonta kétségbe a sorsolás pártatlanságát, mintha életbevágó sérelem érte volna.

A második malac kísorsolásánál az volt a baj, hogy a nyerő szám tulajdonosa a számmal együtt távozott a társaságból. Felmerült az a jogkérdés, hogy megilleti-e a társaságot a nyerelemény. Egy idős uriaszony odament a vendéglőshöz és mint a nyerő társaság tagja, olyan szivrehatóan kérte a malacot, hogy meg is kapta. Vajon a malac értékehez, vagy pedig a szerencse jelképéhez ragaszkodott-e olyan lelkesedéssel?

A nagy esemény lezajlása után el-lankadt a hangulat. Kezdték ürülni az asztalok. Az egyik távozó urnak a tolongásban egy fiatalember a lábára lépett.

— Vigyázzon, kérem — szölt a megtaposott lábú ur.

— Mit szólna hozzá, ha az orrára lépnék? — kérdezte feleletkép a fiatalember.

— Ezt ni — és egy hatalmas pofon csattant el a fiatalember arcán.

Kavarodás támadt, amelyben a fiatalember nyomtalanul eltűnt.

Kiméletlen hajsza a szerencse után, vad könyöklés, tülekedés, fenyegetőzés, verekedés, a jókedv verejtékező erőszakolása és az örök komizságok spontán kibuggyanása — ezt láttam Szilveszter éjjelén, mert eltértem régi szokásomtól és nem feküdtem le már kilenc órákor.

— ró —

Szerkesztői üzenetek

K. L. Debeliáca. Külföldön szerzett érettségi bizonyítvány itten egyetemi tanulmányokra jogosít. Épen úgy, mint itteni érettségi bizonyítvánnyal felveszik külföldi egyetemre.

M. I. Beliče. A lakáshivatal séreimes rendelkezése ellen panasszal fordulhat a szociálpolitikai minisztériumhoz. Ha lakója nem fizeti a házbért, ön kilakoltatási pert indíthat ellene.

N. É. Staramoravica. Petőfi özvegye, Szeudrei Julia, 1850-ben ment nőül Horváth Árpád egyetemi tanárhoz.

H. G. Novisad. A Magyar Joxvédő Iroda el fog járni felebbezése ügyében. Mihelyt az elintézés tudomásunkra jut, azonnal értesíteni fogjuk önt.

A. J. Starakanizsa. A gvárak és bankok is kötelesek városi pótdadót fizetni.

Sz. S. Senta. Nem tudunk róla és nem tartjuk valószínűnek, hogy rendelet jelent volna meg, amely szerint a már levizsgázott és okleveles ács- és kőművesmestereknek újból kellene vizsgáznok. A már kiadott iparigazolványok visszavonásáról, ami szintén valószínűtlen, nincs tudomásunk. Az SHS királyságban kiadott iparigazolvány más országban nem érvényes.

B. V. Kikinda. Szaklap megindításához nem kell különösebb engedély. A törvényhatóság első tisztviselőjénél kell jelenteni a lap címét, szerkesztőjét, kiadóit és a nyomdát, ahol előállítják és ha tizenöt napon belül nem jön válasz, a lap megindítható.

T. J. Bród. Az új államalakulás előtti magyar rokkantegyesület vajdasági fiókjai önállósították magukat. Ebben az ügyben egyébként Kovács Béla suboticiai ügykereskedő, aki a régi rokkantegyesületnek volt itteni vezetője, adhat részletes felvilágosítást.

K. I. Bajmok. Dr. Hahn Dezsőt, az Országos Munkásbiztosító Hivatal főorvosát, aki eddig Somborban működött, Zagrebba helyezték át. Zagrebi lakása: Preradovičeva ul. 42., udvari épület I. emelet. Rendel mindennap reggel 8-9-ig és délután 5-6-ig.

G. A. Bocsár. Az 1918 előtti olaszjogszláv követelésekre nézve még nem jött létre megegyezés. A tárgyalások folyamatban vannak.

U. F. Temerin. A kormány a lakástörvény érvényét rendelettel meghosszabította. A rendelet szerint az új törvény meghozataláig nem lehet lakást felmondani és a lakó a rendelet érvényének tartama alatt nem köteles a már megállapított lakbérnél magasabb összeget fizetni. Ön tehát se a lakásbér-emelést, se a felmondást ne vegye tudomásul. Lakás céljaira szolgáló helyiséget tilos raktárnak vagy irodának átalakítani. A szociálpolitikai minisztérium kényszerítheti a háztulajdonost,

hogy a tilalom ellenére átalakított helyiséget adja vissza eredeti rendeltetésének.

S. S. Belimanastir. Állampolgárság iránt benyújtott kérvényének végleges elintézése az állampolgársági törvény meghozatala előtt nem várható.

D. I. Bocsár. 1. Idősebb fiának csak kilenc hónapot kellett volna szolgálnia, második fiának le kell szolgálnia a tizenhét hónapot. 2. A robottvörvény végrehajtását a Vajdaságban felfüggesztették.

K. Gy. Senta. Ha az állam kötelekéből elbocsátják, vagy ha az ország területéről kiutasítják, akkor kap vagont és vámentességet ingóságainak elszállítására. A hatósági okmányok alapján a vasutnál és a vámhivatalnál kell lépéseket tennie.

P. F. Bród. A jövédéki büntető eljárás során kiszabott pénzbüntetések sem nem mérsékelhetők sem el nem engedhetők. Felebbezésnek nincs helye.

B. Gy. Feketic. Suboticián Oláh Sándor festőművésznek van festőiskolája a Cara Lazara-utcában. Ez a magánkurzus alkalmas a növendék tehetségének kifejlesztésére, de semmi hivatalos jellege nincs, tehát formális képesítést nem nyújt.

P. I. Mali-Idioš. Száz liter bor után a fogyasztási adó az új törvény szerint 35 dinár. A sajtó fogyasztásra szánt bormennyiség, ha azt a törvényben előírt határidőben bejelentik, adómentes.

Hü olvasó. A Szilveszter szót írhatjuk magyarul s-i-vel és sz-szel és írhatjuk a szó eredeti latin alakjában Sylvesternek.

Gy. Sz. Kula. A kézesókot a kézfeire szokták adni. Ha nőn keztyű van, akkor egyesek azért helyezik tiszteletük jeléül, a kézesókot a csuklóra, mert nem hajlandók egy ruhadarabot udvarlássággal címen megcsókolni.

Anonimus. 1. A kamara az alsóháznak felel meg. Kétkamarás rendszer az, ha a parlament ilyen két törvényhozó testületből áll. A törvényeket az alsóház hozza és a felsőház hozzájárulása után kerül az államfőhöz szentesítés végett. 2. Olvassa el Carlyle, Macaulay, Michelet és Kropotkin műveit a francia forradalomról és akkor fogalmat fog nyerni ennek a világtörténelmi eseménynek jelentőségéről.

E. SZECSI PHILATELIA
 bélyegkereskedés Subotica főpostánál
 Legújabb arany Michel 1924-25. albumok minden nagyságban raktáron. Bélyeggyűjtőknek választékot megköszönve küldök. — Megvételre keresek használt jegyzláv bélyegeket.

GOLDFAHN BERTALAN és TÁRSA
 Telefon 201 SOMBOR Telefon 201
 Sürgöny: GOLDFAHN BERTALAN

5960 kalóriás környe (tatai) aknaszén vezérképviselete

Elsőrendű RALJAI portlandcement

„SALONIT“ asbestcement tetőfedő

„GROSIT“ aszfaltszigetelő és tetőlemezek, valamint kátránytermékek vezérképviselete és bizományi raktára

LEYKAM-JOSEFSTHAL papirgyári lerakat és csomagoló papírok raktára

„ISKRA“ paraffin, compositio és stearin gyertyák

HERZ szalámi

„OROSZLÁN“ keményítő és dextrin

„MIGNON“ csokoládé és kakaó, elsőrendű német gyártmány

Montecatini kékkő, sicíliai kénpor, raffin, valamint gipszek képviselete.

W. Tiefenbach & A. Müller
PUCH Osijek I.
 Vezérképviselete az Austro-Daimler és Puch automobilgyáraknak és az

Eisemann Werke A. G. Stuttgart
 Mágnesek, gyújtógyertyák, fényoszorók, akkumulátorok, izzólámpák stb.

Puch VII-hoz próbaalkatrészek raktáron
 Eisemann mágnes-alkatrészek raktáron

BUTOROK
 hálók, ebédlok, leányszobák, teljes lakásberendezések mélyen leszállított áron

Megrendelést pontosan készíték, saját vagy adott rajz után. Minden stílusban, legmodernebb kivitelben. Jótállással!

Éder Kálmán má- és butor-asztalos
 MÜHELY és BUTORRAKTÁR:
 Vilsonova ul. 40. (volt képezdével szemben)

Legújabb szab. találmány! Kiváló minőség!

B. O. B. BETON PÉNZ-SZEKRÉNYGYÁR R. T. VUKOVAR
 Távirat: BOB Vukovar Int. tel. on 66

Gyárt és szállít minden kivitelben ACÉLBETONPÉNZSZEKRÉNYT AKTASZEKRÉNYEKET TRESSORAITÓKAT STB.

a legszébb és legszilárdabb kivitelben Vezérképviselet és egybeállítás Jugo-slávia részére!

GOLDSTEIN ARMIN ügy. és biz. iroda, VUKOVAR

Képviselet és bizományi raktár: KRAUSZ EDE butorkereskedés, NOVISAD Feltétlenül tisztelettel! „REXA“ ügyvéki iroda, NOVI-VRBAS Teljesen betörésbiztos! IK. PANIĆ, BEOGRAD, TOPLIČIN VENAC 19

CUKOR
 כשר של פסח

A veliki-bečkerekki cukorgyár a zsidó husvéti ünnepekre Dr. Niedermann Mór veliki-bečkerekki főrabbi ur felügyelete alatt כשר של cukrot állított elő. A „bečskerrel“ ellátott cukor nagyban megrendelhető a cukorgyár igazgatóságánál.

Les Sucreries d'Alsace-Lorraine S.A.

PARIS — LYON — TARARE — MULHOUSE

Van szerencsénk mélyen tisztelt vevőinket értesíteni, hogy zagrebi lerakatunk irodái és raktárai máától kezdve

JELAŠIĆEV TRG 20/II.

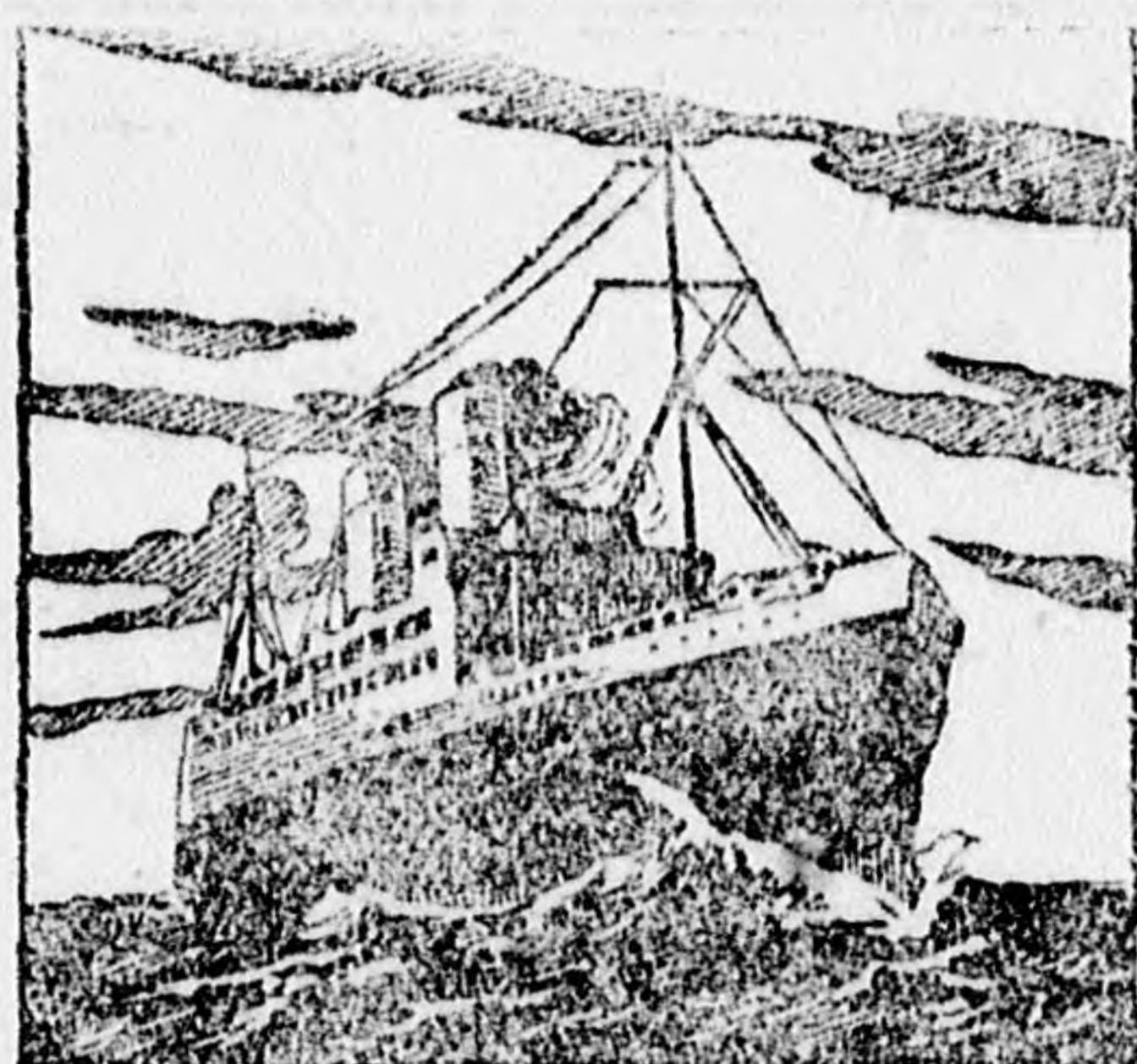
alatt vannak.

[Csak nagybani eladás]

KÉRJE MINDENKOR

„TISSUS A. G. B.“

Royal Mail Line

Angol Királyi Postahajózási Vonal

Rendszeres személy- és áruforgalom

Hamburg—Cherbourg—Southampton-ból
Newyorkba és Kanadába Cherbourg—
Liverpool—Southampton-ból Délamerikába
Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos-Aires
Sao Paulo III. osztályú fülkék 2 és 4 ágyval
KÉNYELEM GYORSASÁG BIZTONSÁG

Levelezés minden nyelven

JUGOSZLÁVIAI VEZÉRKÉPVISELET:
Zagreb, trg I. Sz. 17.

Alképviseletek: Beograd: Karagjorgjeva ul. 91.
Ljubljana: Kolodvaraka 26. — Vel. Bečkerek:
Kralja Aleksandra 4. Sörgöncim: „Roymallpao“
Bosznia, Hercegovina és Dalmácia részére: Srpska
Prometna Banka Sarajevo és Gražban. Sörgöncim:
„Prometna Banka“ 3145

„SANA“ G I P S Z

Hazai gyártmány, olcsóbb és sokkal jobb, mint a külföldi. Modern és újonnan berendezett gyárunk **BLAGAJBAN, BOS.-NOVI MELLETT** GYÁRT:

Dentálgipszet, alabaszter-gipszet, modell-gipszet, mennyezeti-gipszet, különleges téglagyártáshoz való gipszet, földéngipszet, idomdarabokat és **MŰTRÁGYA-GIPSZET.**

Eladási treds:

„SANA“ gipszgyári és műtrágya r. t. ZÁGREB, Marovska ul. 14.

Képviselet: Árpádfy Jenő Subotica 7027
Paja Dobanovackog ulica 5.

Deszk községben (Magyarország, Szegedtől 9 km.) van egy lakóházam 2000 ölnyi belterülettel és 6 kat. holdnál több szántó földem. E helyett csere címén Sombor vagy más vajdasági városban lakóházat keresek földdel vagy anélkül. Cim a kiadó hivatalban.

Fényképészek!

Droquisták!

Olcsó bevásárlási forrás. Friss Hauff, Verax és Agfa lemezek, Mimosa, Satrop, Weber, Cellolix és Neptun papírok állandó raktára. Vegyszerek, olajfestékek, ecsetek, kartonok, fényképészeti gépek a legolcsóbb árban. Kérjen árajánlatot, esetleg próbarendelést.

ZSEITLIK BÉLA

fényképészeti cikkek nagykereskedése
VEL.-KIKINDA

5365

Fémrudak
üres és teljes
csapágyöntvények
speciális
bronzöntvényekből
mindennemű
üzem
lokomobil
és mezőgazdasági
gépekhez
nyersen
és kidolgozva

**MEMA
SUBOTICA**

Fémöntőda
osztály

Öntvények
minden anyagból
mint vörösréz-
sárgarézfémekek
ólom
cink stb.
modellek és
rajzok után
Saját modell-
asztalos
és konstrukció
osztály

Szállítások azonnal és
szakszerűen eszközöltetnek

Dr. SZEGŐ K.
SZANATÓRIUMA
felnőttek és gyermekek számára
ABBAZIA (Italia)

Hiszó, edző, diétikus karák. Szobajok, érelmeszesedés
anyagcsere, női- és idegbajok gyógyítására elsőrangú
gyógyintézet.

7 éven felül gyermekek kísérel nélkül is felvételtnek.

**KALAP- és SAPKA-
KÜLÖNLEGESSÉGEK**

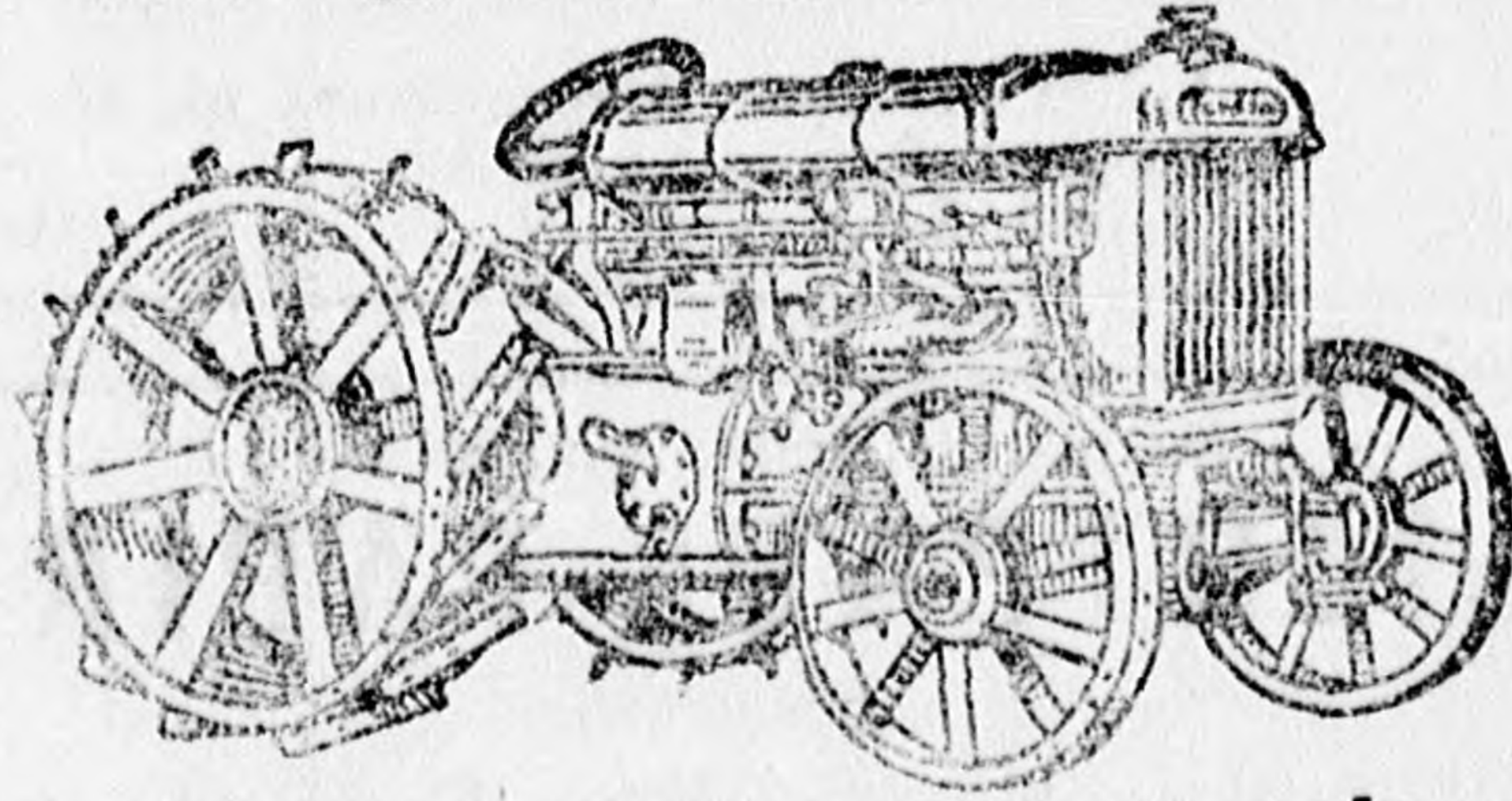
legolcsóbb beszerzési forrása

Állandó raktár valódi Borsalino kalapokban!

WEISZ HENRIK SUBOTICA,
Jelašićeva ul. 5. Kiskápolna mellett

3901

Fordson

TRAKTOROK OLIVER és SACK ERÉKKEL
valamint FORDAUTOK és az ÖSSZES ALKATRÉ-
SZEK állandóan kaphatók.

LŐBL SAM. és FIÁNÁL

autorizált Lincolnt, Ford, Fordson képviselőik,
BAČKA-PALANKA Telefon 32. Távirat „LŐBL“
a MÁV. gépgyár cséplőszekrényeinek
rayonképviselője. 9401

**Dollárokat
takarít meg,
ha szükségleteit**

KURTES MILOS

fűszer és csemege üzletében szerzi be

SUBOTICA

Főpostával szemben.

Telefon 4-83.

9873

Raktáron: keramittáglák és lapok, fajence-
lapok és mindennemű gipszárú

Uj! Betongipsz padlóburkolat! ÁRPÁDFY JENŐ PAJE DOBANGVAČKOG

A legegészségesebb férfi ruhák Ungár Ferencnél Subotica Cyril Metod-trg. 5. alatt készülnek

Teljesen új, a legmodernebben berendezett

malom szivógázmotorral

svájci porcellán hengerekkel, jól kiterjesztett vám- és kereskedelmi örlési forgalommal, Bánát egyik gabonatermő vidékén, vasúti állomás, családi okok miatt igen kedvező feltételek mellett és mérsékelt áron

eladó

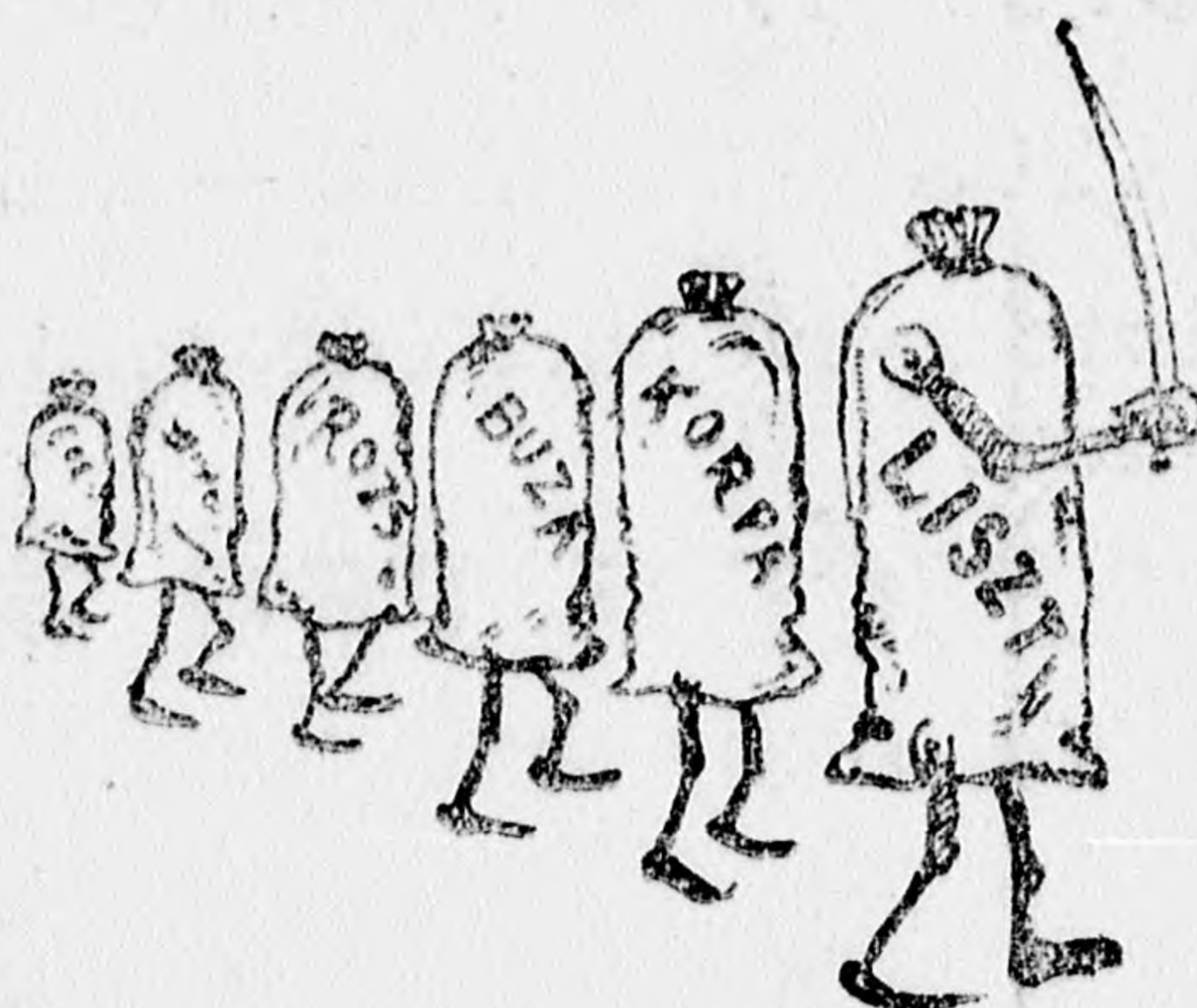
Ugyanott egy ügyes

főmolnár felvétetik

Kérdések és ajánlatok „Malom” jelige alatt az „Interreklam D. D.” vezérigénységhoz Subotica, Vojnoviceva ulica 7 intézendők.

8

Rejtvény.

A múlt vasárnapi számunkban közölt rejtvény helyes megfejtése:

„Határkiigazító”

Helyesen megfejtették: 524-en. Könyvjutalmat nyertek: 1. Schöbel Jenő St.-Kanjiža, 2. Osztrigonac Sándor Subotica Halaski p t 16., 3. Lovász Vilma St.-Kanjiža, 4. Ikonics Lajos vendéglős St.-Kanjiža, 5. Viola Margit Subotica, 6. Vittek Vilma Vel.-Bečkerek, 7. Varró Károlyné Bač-Topola, 8. Keszier Dezső Srebrenica.

ELADÓ MALOMGÉPEK

1 Tarár (alsó rögzítéssel) új, teljesítőképesség 15 q óránként, 1 Rentabel eredeti Besser 3 sz., teljesítőképesség 15 q óránként, 1 hámozógép (eredeti Seck) 11 sz. teljesítőképesség 15 q óránként, mind kitűnő állapotban, üzemnagyobbítás miatt eladó. Üzemben bármikor megtekinthető.

Honig-féle hengergőzmalom
Havas és Forgács Bač-Topola

27

„ADAROS”

Nemzetközi Szállítványozási és Vámhözvetítő Iroda
Subotica

Távíratcím: Adaros. Telefon 423. Vilsonova ul. 8.

Végez

mindennemű be-, kiviteli és transito vámhözvetítést gyorsan, kulánsan és szakszerűen.

Olaszország, Csehszlovákia, Ausztria és Magyarország legnagyobb szállítóvállalataival közvetlen összeköttetés. Külföldi szállításoknál kérjen tőlünk árajánlatot.

9717

ELADÓ

1 drb prés teljesen felszerelve vágóasztalokkal, strangfalc és bibersvanc gyártáshoz és hozzá szárító keretek 20.000 drb. 600-700.000 drb I. oszt. bibersvanc cserép szintén ELADÓ.

SAVIN és RELJIN

gőztéglagyár

PAŠIČEVO, VOJVODINA

10186

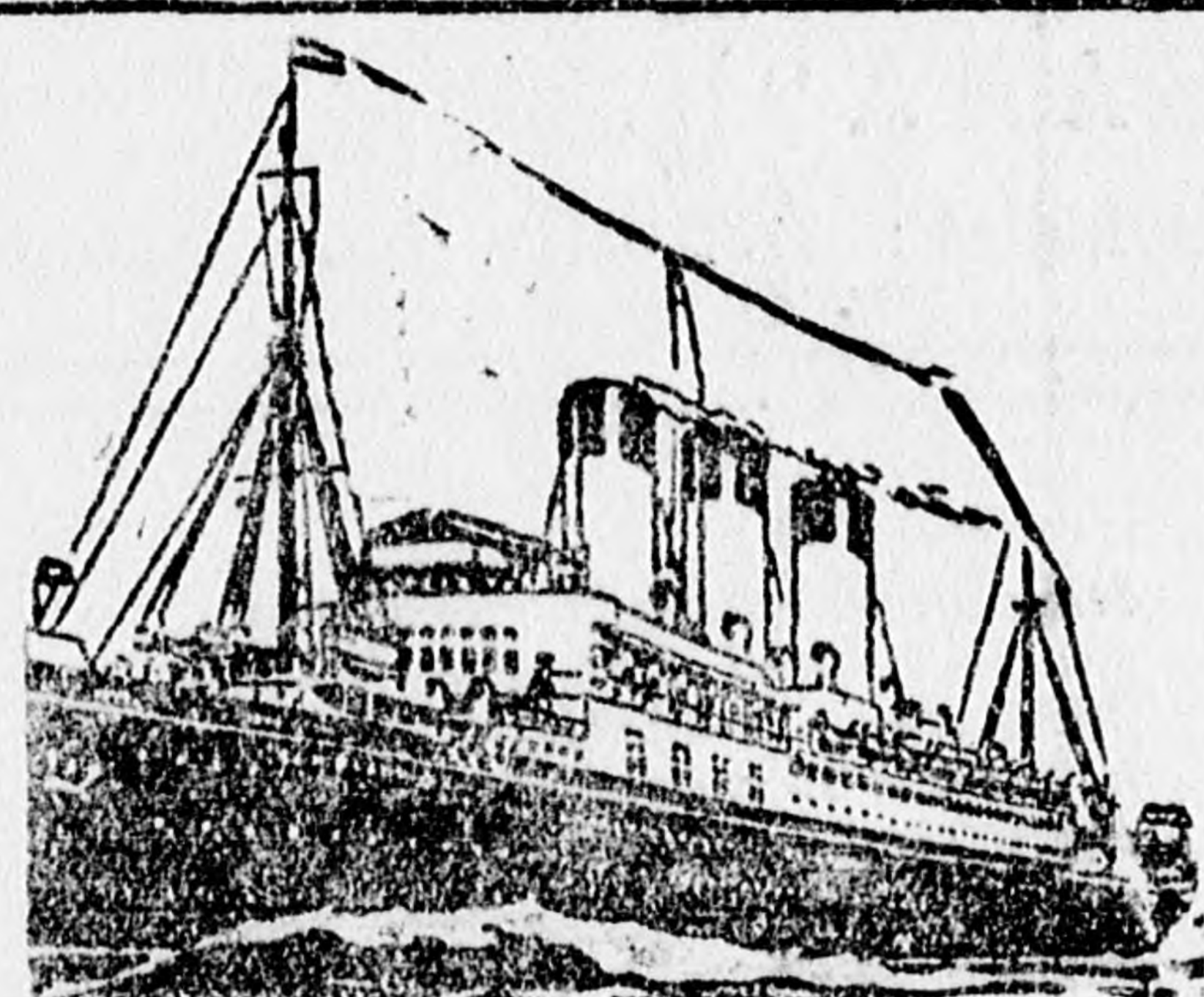
BLAU és LUKÁCS

ELEKTROTECHNIKAI GYÁR
BUDAPEST

Vojvodina vezérképviselőt és gyári főlerakat

„VOLTA” műszaki és villamossági r. t.
Veliki-Bečkerek.

10158

HAMBURG-DÉLAMERIKAI GÖZHAJÓZÁSI TÁRSASÁG

A legnagyobb, leggyorsabb és legszebb hajók, I., II. és III. osztályú fizető, valamint ingyenes utasok részére. A transportok indulnak minden 9-ik napon, Argentínába, Braziliába és Uruguayba. Felvilágosítás ingyen, magyarul, németül és szerbül.

Veliki Bečkerek, Aleksandrova ul. 27
Beograd, Balkanska ul. 49
Zagreb, Senoina ul 30

1734

I-a német gyártmányú, friss LICHTPAUS-PAPIR

olcsón beszerezhető

Wilhelm S. és Fia Subotica

Nagyobb tételekűl kedvezményes ár.
Viszonylatok nagy r btt!

VULKAN-GARAGE

autó-, gép-, és gummijavitóműhely

Telefon 249

SOMBOR Vojv. Putnika venac 7

AUTÓK, benzin-, szivógáz- és nyersolajmotorok, valamint mezőgazdasági gépek javítása, saját modernül felszerelt gép-, kovács-, bognár-, kárpitós- és kovácsműhelyeiben. Mindegyik gummiaruk és autóabroncsok szakszerű javítása vulkanizáló műhelyében. Autókarosszériák készítése, kárpitozása és fényezése.

MAG-autók vojvodina-i képviselőlete és lerakata.

Michelin pneumatik lerakata.

Benzin és olaj nagyban és kicsinyben.

AUTÓ BOXOK.

9645

Eladó föld a sentai határban

6	lános (2.00 kerületi lános) szá lással, istállóval, műhellyel
11	" " " " lakóházzal istállóval
4	" " " " " "
4 1/2	" " " " Boparaš állomás mellett közvetlen közelségben
4	" " " " Kevi falu alatt
1 1/2	" " " " a Tornjosi uton
5	" " " " Senta alatt

Cím a kiadóban.

226

WEISZ JENŐ kefeárugyára

Subotica, Telefonsz. 188.

AJÁNLIJA

KITŰNŐ MINŐSÉGŰ VERSENYEN KIVŰLT KEFE, ECSET, SEPRŐ, MALOMKEFE GYÁRTMÁNYAIT

Új és használt **ZSÁKOK, PONYVÁK** továbbá **ZSINEGEK** legolcsóbban kaphatók

SCHOSSBERGER & HERED, NOVISAD, FUTOSKI PUT 13. Távíratcím: Hesslan
Telefon: 531 — 923

PARFÖM KÖLNIVIZ KOZMETIKAI CIKKEK KAIÓNÁL LEGOLCSÓBBAN Subotica, Rudićeva ul.

Glavni zastupnik i skladište originalnih mlinskih strojeva
G. Luther A.G.
Braunschweig

Vilim Steiner star.
Zagreb
Matićina ulica 2
Akademički trg. 4

5077

LEGOLCSÓBB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS
ARMATURÁK, PUMPÁK, HYDRANSOK
ÉS SZIVATTYUK MINDEN FAJA

Teudloff-Koncern Jugoslav. d. d. za promet armatura, sisaljka i strojeva ZAGREB, Paromlinska cesta i (Paromlin) Pošt. pretinac 270

VEL. BECSKEREKI MALOMÉPÍTŐ R.T.
(A. D. ZA PODIZANJE MLINOVA)

Telefon: 264 Alapítva 1921-ben Táviratcím: Mühlenban
Elő- és egyedüli jugoslav gépgyár malomgépek, azok alkatrészének és malomberendezési tárgyak előállítására. E vállalatunk új malomépítéseket és rekonstrukciókat a legjobban bevált rendszerünk alapján.
Szabadonlengő forgatyu nélküli siksziták, melyek alkalmasak kisebb malomok részére is.

Allandóan raktáron mindennemű malomgépek, Ganz-hengerszékék, budai „Meteor” malomkövek, konkolyozó hengerek (trifurók)

Mindenféle selyem-szitaszövetek és sodronyszövetek.

Vezérképviselőt Novisadon:

Gruber Ferenc, mérnök-igazgató

Novisad, Jovana Subotića ul. 9.

Ganz-hengerszékék egyedüli bizományi lerakója a Bánátban
Kivánatra árjegyzékkel, referenciákkal és mérnöki kiképzéssel szolgálunk.

6797

Egy 4 szobás LAKÁS

mellékkeliségekkel a beltérhez közel keresztetik. — Cimeket a kiadóhivatalba kérek, 38

GŐZMALOM

a tulajdonos betegsége miatt
OLCSÓN ELADÓ
GŐZMALOM GARČIN SZLAVÓNIAJA.

AUTORIZÁLT
FORDSON-FORD-LINCOLN
ÜGYNÖKSÉG

KLEIN GÉZA SUBOTICA
FORD-OSZTÁLYA

RÉGI FORD-AUTÓKAT UJAKKAL BECSERÉL
GENERÁLJAVÍTÁSOK

a Ford-gyárban kiképzett munkavezető felügyelete alatt
ÖNKÖLTSÉGI ÁRBAN

ÖSSZES FORD-ALKATRÉSZEK RAKTÁRON

Teljes hűtők, akkumulátorok, dynamók, kerekek, felgék, sátrak, lámpák, sárhányók, első és hátsó féderek, tengelyek, valamint az összes csavarok, anyák, bolznik, etc., etc.

HÁROM 1925-ös UJDONSÁG:

1. Automatikus ablaktisztító.
2. Tükör.
3. Villanylámpa a kapcsolótáblákhoz.

Michelin-gumi minden dimenzióban. — Standard 0720 téli benzin. — Amerikai kannás auto-olajok.
FORDTULAJDONOSOK KÖZÖLJÉK CIMÜKET

SPITZER LAJOS

SZŐRMEHAGYÁRUKHÁZÁBAN
SUBOTICA

NAGY

KIÁRUSÍTÁS

KEZDŐDIK

SZŐRMEÁRUKBAN
KABÁTOKBAN és BOÁKBAN

ZETA Szagos az utca amerre járok,
Mert SELCO virágkivonatot használok.

1 üveg ára
20 dinár

Kapható:

Ibolya gyöngyvirág, heliotrop, orgona, rózsailatban minden gyógyszárban, drogeriában, jobb üzletben

SOMBOR

Uj árak!

Kereskedők és fogyasztók figyelmébe!

Uj árak!

Loutre-szilkskin, gyapju, elsőrendű, különböző színben, 130 cm. széles, 280 dinártól feljebb
 Mauiwuri selyem szilkskin (szőrmeutánszat) különböző színben, 130 cm. széles 300 dinár métere
 Selyem karakil métere 140-170 dinár
 Asztragán, fekete, métere 280 dinár
 Velour de line, minden színben 140 cm. széles 180-200 dinár

Velour siffon minden színben 300 dinár métere
 Pán- és cilindrbársony 130 dinár métere
 Velvet-bársony minden színben 50 cm. széles 40 dinár, 60 cm. széles 50 dinár, 70 cm. széles 90 dinár, 80 cm. széles 120 dinár, 90 cm. széles 140 dinár, 100 cm. széles 180 din., 110 cm. széles 220 D.
 Félselyem bétés a legujabb deszenben, 150 dinár métere
 Különböző szörme nagy választékban olcsó áron.

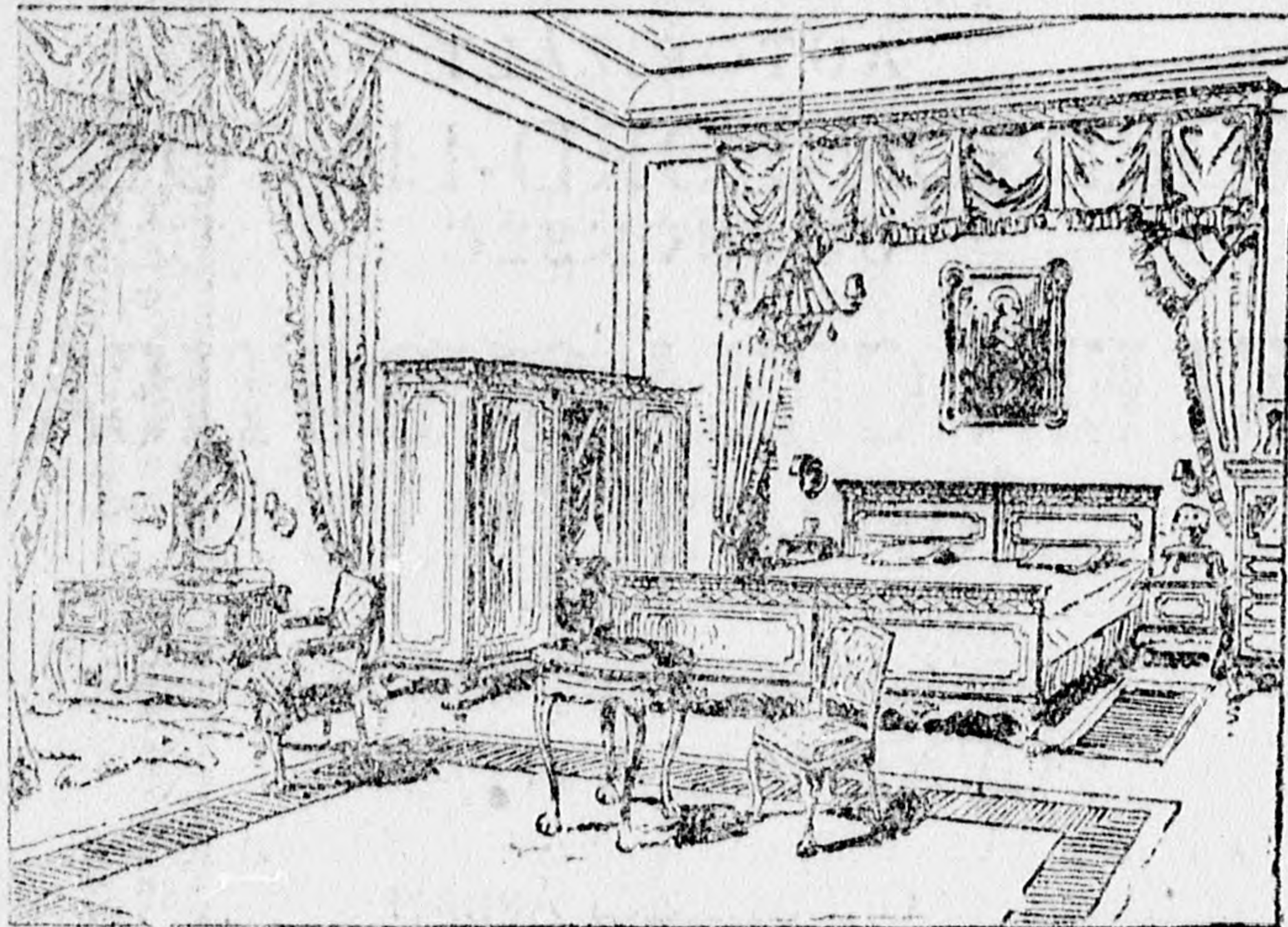
Braća H. Gabaj

férfi és női szövet, bársony és kellékek
 szaküzlete a „Koronához” BEOGRAD
 Knez Mihajlova 33. Telefon 23-22. sz.

Tiszta selyem angol szilkskin 130 cm. széles 480 dinár métere.

Tiszta selyem Crepe-de-chin minden színben 70 dinár métere.

Üzlet: SUDAREVIĆEVA ULICA 4 SZÁM.

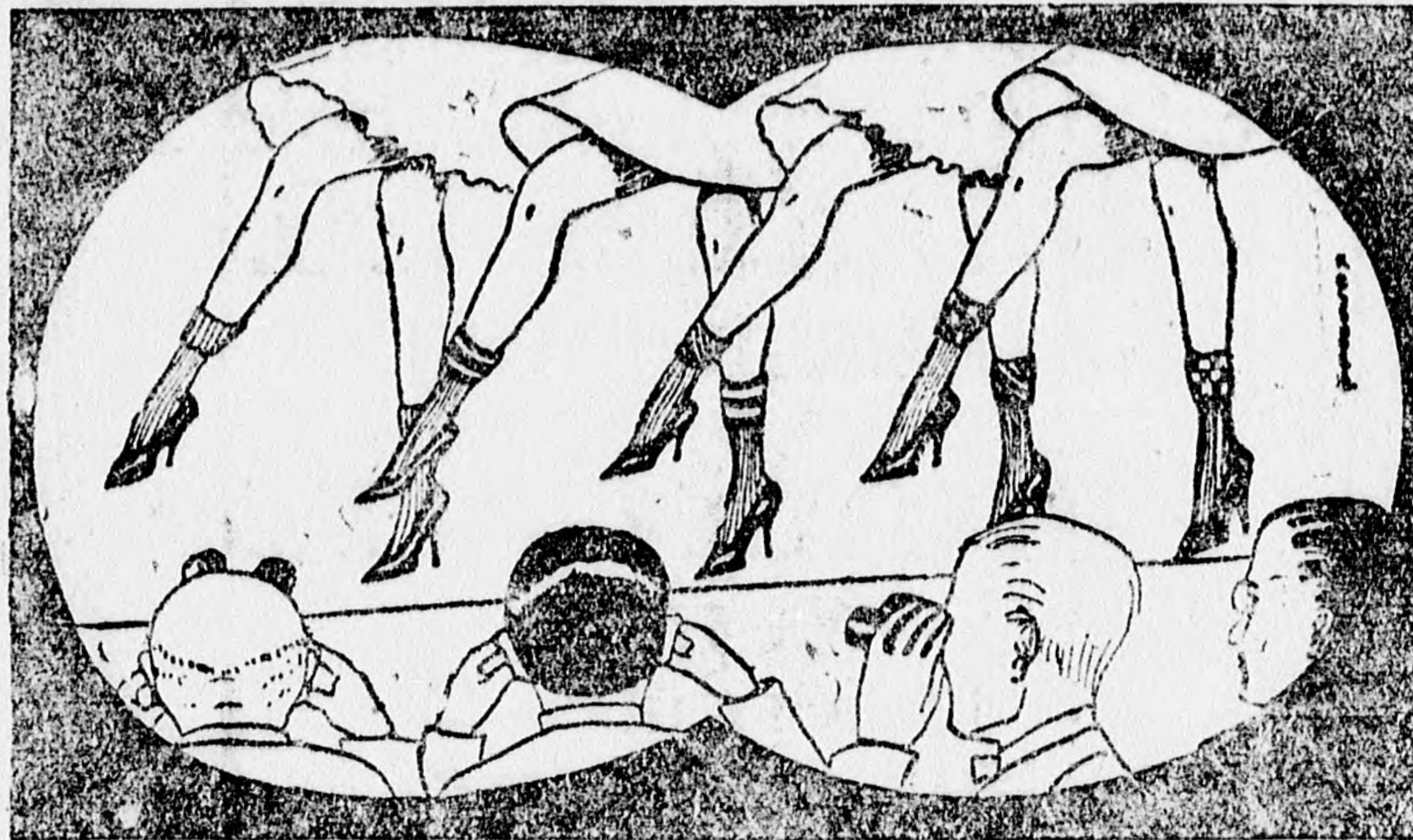

Műhely: LIJKA MOZI UDVARÁN.

Egyszerű és modern butorok legolcsóbban leszállított áron

Erdélyi Antal lakberendezési vállalatánál Subotica

A LEGUJABB DIVATU

bokavédő harisnyák legolcsóbban kaphatók
BECK JENŐ kötöttáru készítőnél, Subotica
 Pašičeva ul. 8. Gőzfürdő mellett

FISCHER ERNŐ GRAFIKAI MŰINTÉZETE SUBOTICA

Karadžićeva ulica 26 sz. (Saját ház). Interurban telefon 341. — Pašičeva ulica 9 sz. — Interurban telefon 62. — Dombornyomó és vésnöki műintézet. Üzleti könyv- és dobozgyár, Litografia, Cinkografia, Vonalzóintézet, Könyvnyomda, Könyvkötészet

T. C. — Van szerencsém tudomására hozni, hogy vállalatomat géppel préselt dobozok gyártásával kibővítettem. — Ezen legmodernebbül berendezett műintézet teljesítőképessége a modern kor oly magas szintjén áll, hogy ezáltal teljesen szükségtelenné teszi az ezen szakmába vágó munkáknak — mint eddig — külföldről való behozatálát. — Egyben van szerencsém t. c. figyelmét felhívni az 1907 óta fennálló és a legjobb hírnévnek örvendő litographia és könyvnyomdai műintézetemre, üzleti könyv- és dobozgyáramra és a legmodernebbül berendezett vonalzóintézetemre és könyvkötészetemre, mely üzemem az összes vállalt munkákat a modern kor igényeinek megfelelő izléses kivitelben és lehető legjutányosabb áron szállítja. — Cégemet a n. é. közönségnek a következő munkák szállítására ajánlom:

Dombornyomda és vésnöki műintézet

Cimkék, névjegyek, levél-papírok, védjegyek, lera-gasztó cimkék, pecsétnyo-mók, domborsajtók hiva-talok és bankok részére. Minden vésnöki munka.

Lithographia

Egy- és többszínű cimkék, védjegyek, levélpapírok, részvények, betétkönyvec-kék, cheques, plakátok, céglapok és minden mo-dern reklám.

Üzleti könyvgyár és vonalzóintézet

Mindennemű üzletikönyvek bankok, biztosítótársasá-gok, nagyvállalatok stb. részére a legjobb bekötés-ben. Mindennemű raszterek készítése a legjobb papírból

Könyvnyomda

a legszebb és legmodernebb nyomtatványok

Géppel préselt dobozgyár

Szögletes és gömbölyű dobozo-kat gyógyszerárak, drogériák, parfümériák stb. részére minden nagyságban a legegyszerűbből a legfinomabb kivitelig

Könyvkötészet

Mindennemű könyvköté-szeti munkák készítése

Cinkografia

mindenféle kliséket

Gyógyszerészdobozokban a szükséglet napról-napra nagyobbodott, de ezek a dobozok eddig csak kézzel és csak jól begyakorolt munkaerőkkel voltak előállíthatók. Érthető tehát a dobozgyára nak az a törekvése. hogy igyekeztek a kézi géperővel pótolni, de ezek a kísérletek nem jártak kellő eredménnyel, a géperővel előállított dobozok csak külsőleg hasonli-tottak a kézzel előállított dobozokra, de tartósság tekintetében meg se közelítették azokat. A gépmunka tehát sokáig nem jelentett semminemű haladást, hanem csak kísérletezéseket. Németországban és a többi ipari-kultúr államokban újabb szabadalmat nyert egy újrendszerű gép, amely az eddigi előállítási módot teljesen új alapokra fektette és a kézi munkát majdnem teljesen kizárja a dobozgyár ásnál. Az új előállítási mód szer-int az ezzel a módszerrel előállított dobozok csak külsőleg hasonlítanak a

kézzel gyártott dobozokhoz, a lényegében azonban teljesen eltérők ettől. Az új módszer szerint a fenék- vagy fedéllap nincs az oldalrészhez ragasztva, hanem abba elválaszthatatlanul beillesztve. A patentvarima nemcsak kül-sőleg sokkal szebb, hanem az eddigi dobozoknál hasonlíthatatlanul jobb is. Ennek tudható be, hogy az ily módon előállított dobozok a legrövidebb idő alatt minden kulturállamban határtalan elterjedést nyertek és minden gyógy-szertár ma már csak ilyen dobozt használ. A dobozok tehát nemcsak kül-sől g szebbek, mint az eddig előállítottak, hanem annál sokkal tartósab ak is és árak tekintetében hasonlíthatatlanul olcsóbbak. Ezen gépdobozgyárat nagy áldozatok árán besereztem, különösképen azért, hogy ezúton a gyógy-szertárak, parfümériák, drogériák legkényesebb igényeit is kielégíthessem.

Kérem egy próbarendeléssel meggyőződni munkáim elsőrendű kiviteléről és áraim jutányosságáról.

Teljes tisztelettel **FISCHER ERNŐ**